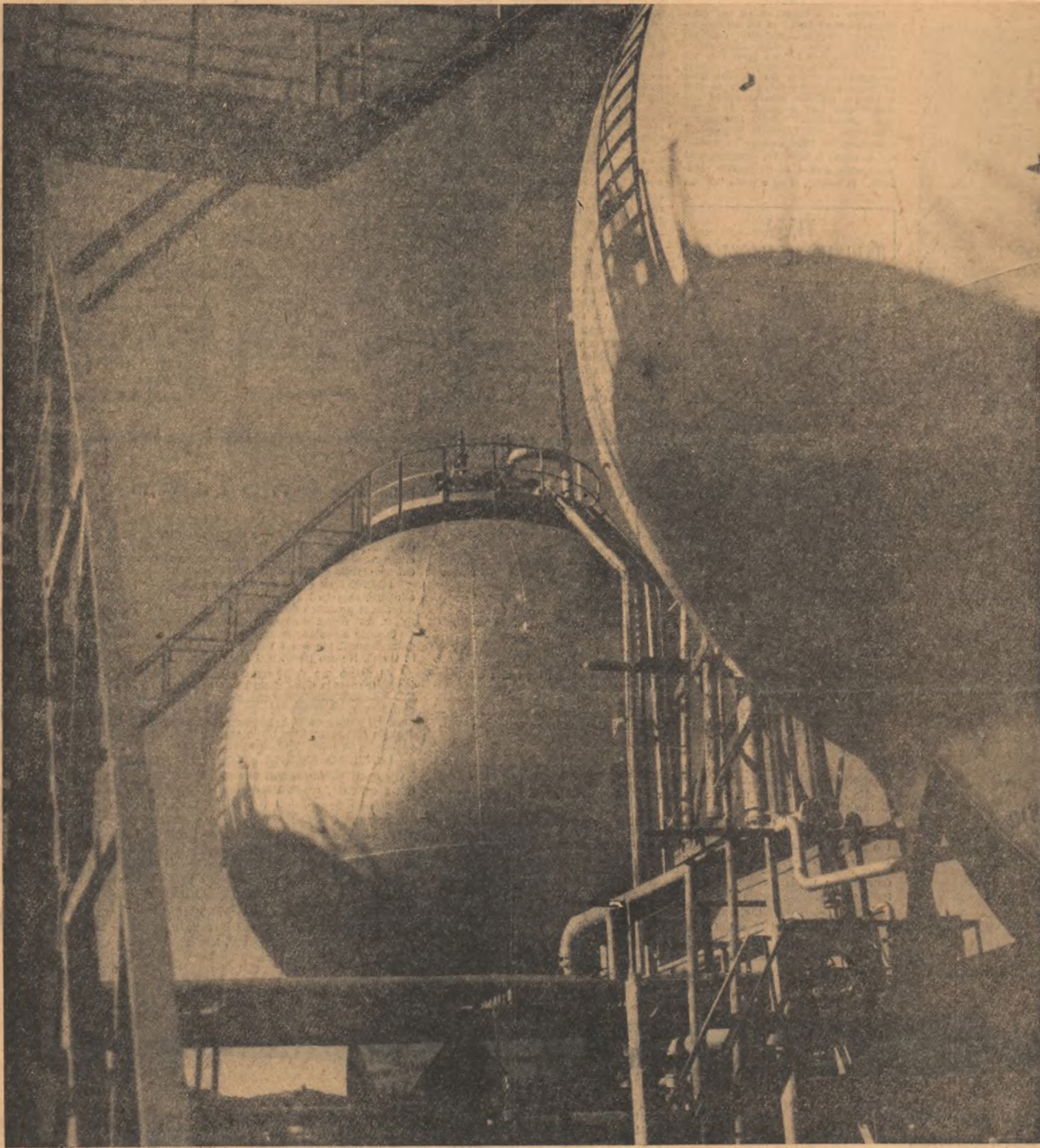

LUCEAFĂRUL

ANUL V. — Nr. 22 (105) — 15 NOIEMBRIE 1962

REVISTĂ A UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

APARE LA 1 ȘI 15 ALE LUNII — 12 PAGINI — 1,50 lei

INDUSTRIE
Fotografie de Dan Grigorescu

MESAJ TINAR

Noi ne-am născut în timp de război, în timp ce se săvârșea oribila crimă „Nacht und Nebel” împotriva umanității, în urletul sinistru al sirenelor, când orașele lumii se îndoliau în ruini fumeginde.

Noi ne-am născut în noaptea când cosmopolistii Tinerei Gărzi înfruntau călăii, când cei din Maquis luptau pentru Franța, când era asasinat Ian Opletal iar Julius Fucik își scria jurnalul.

În zorii înghețați, când pașii Zolei lăsau pe zăpadă cite o stea purpurie.

Când ziduri de Doftane, surpindu-se, eroii au rămas nemuritori, atunci ne-am născut. Și visurile lor au trecut în noi și asupra noastră, ca niște trăsături morale ale generației.

Sintem o generație care a învățat multă istorie, și noua geografie a globului a configurat sub ochii noștri cele cinci coordonate definitive ale viitorului:

Pace, Libertate, Muncă, Egalitate și Fericitate,
Da! Sintem fiii marli Familii Socialiste.

Brațele noastre tinere se întind și se unesc pe meridianele și paralelele pământului în cercuri concentrice...

Acolo, la Moscova, la Universitatea popoarelor „Patrice Lumumba”, se întâlnesc toate speranțele luptei comune a studenților de culoare, hăituiți de rasiști, a celor care dorm pe sub poduri laolaltă cu șomerii, a tinerilor greviști din Valladoll... În timp ce alții, pe vechea lor epavă, înteseș cursa înarmărilor și infectează cosmosul cu explozii nucleare, cu spioni „Midas”.

Și nopțile, tăcerea lor perfidă, în care își întinde hidoasa caracatiță tentaculele ciunte spre Marea Caraibilor...

Timpanele noastre, milioane și milioane înregistrind teletipurile agențiilor de presă...

Mitingurile noastre: Viva Cuba! Viva Cuba! L-am auzit pe Fidel Castro vorbind în Piața Revoluției din Havana. Și ploaia, care începuse deodată...

Și prima voce, simplu, ce spuse din mulțime:
— Acoperă-te Fidel!

Și gestul lui, după ce soldații aspri și bărboși cu miș de voci îi porunciră: Acoperă-te Fidel!

Am fost și noi atunci, pe ploaie, în Piața din Havana!
Au tras și în noi mercenarii gusanos!

Și am căzut strigând: Ven-ce-re-mos!
Atit de-aproape ne e sora Cuba de peste mări și țări!

Mesajul dumneavoastră, tovarășe Nikita Hrușciiov, a rechemat Rațiunea. Și ne-am întors iar la liniște și studiu... și la scrisorile noastre către primii cosmonauți, deși toate răspunsurile primite sună la fel:

„Studiază, studiază, studiază!”
Acum, vrem să ne gândim din nou la tot ce ne aparține. Să ne gândim intens la toate, în cele mai mici amănunte.

O clipă, am fost ca înaintea unei inevitabile și dureroase despărțiri de viață: când ești convins, că timpul face parte din averea ta personală, că dragostea, că frumusețea, de pildă, ca planurile de viitor, mai ales...

Da, să ne gândim în liniște la toți prietenii și tovarășii apropiați, la înclinațiile noastre spre toate științele și artele, menite să aducă noi valori umanității.

O să deschidem larg ferestrele să între toate certitudinile noastre, aerul tare și curat al înălțimilor.
Acestea sînt grădinile noastre, balcoanele albe și construcțiile noastre! Dacă am fi arhitecți, ori poeți, dacă am fi... Dar cite sînt de făcut după atîtea victorii ale clasei muncitore, cînd, în oțel și marmori, durată-i trîncinicia.

Iată un finăr oarecare, un prieten, un tovarăș de-al vostru care cutreieră parcurile pe rînd, acum în preajma seții, și se miră de culoarea frunzelor, copacilor și se uimește de atîtea perechi de îndrăgostiți, cîți sînt în toamna asta, neașteptat de lungă și tulburătoare.

Să știți că încearcă să facă o statistică a perechilor înarmate care l-au ieșit în cale. Dar nu izbuteste, nici măcar o evidență aproximativă. Pentru că el însuși are sentimentul că așteaptă, că „eu” va veni din clipă în clipă. Că undeva e o bancă „numai” a lor, mînsă de jur împrejur cu toate frunzele roșii din toamna aceasta.

Că, îmbrățișați, vor aștepta ca orașul să-și aprindă luminile, și noaptea stelele.

Pe undeva, în infinit, vor căuța „constelația bucuriei”. Pe acolo trebuie să treacă Marte I, să transmită noi semnale.

Estimp, el îi va încălzi mințile atît de mici și reci cu degete subțiri pătate de iod, ca de cerneală școlărească.

Estimp, ea o să se mire, de mult ce tare-i bate inima. Și desigur pînă la urmă se vor certa iarăși de la „Wells”.

Atunci cînd mințile ei mici și reci cu degete subțiri pătate de iod se vor încălzi, ca două aripi de pasăre în zbor, Marte I va transmite semnalele.

Atunci, ochii ei vor scîlpi și în toată lumea se va auzi inima fetel bătînd nebunește.

Atunci, se va face liniște în Marea Caraibilor: hidoasa caracatiță se va înclăci pe sine cu șerpii ei ciunții și se va da la fund, cu ochiul sticleos de Ciclop.

Atunci, acolo-n Cuba, micuții se vor trezi din somn și vor scotoaci în buzunarul tatălui bărbos, după cofeturi. Și tatăl va pune deoparte pușca și-i va juca pe zimbi matern.

Atunci, fața cunoscută a lunii va zimbi matern.

Atunci, se face din nou dimineață și noi vom intra cu toții în aula imensă a „Universității popoarelor”, știind că, în Galații noastre, ca și la Krivoi Rog, o tinăra femeie, într-o cabină de plexi-glas, preia, comanda unui întreg laminor.

Știind că Uricanii, Lupenii și Petrii, alături de Glubokala produc atîta minereu cît la un loc toate minele înainte de revoluție.

Știind că aurul alb se scurge de la Nipru la Angara, ca un fluviu continuu de lumină.

Știind că la uzina „Vladimir Ilici” brigada lui Perovski intră în schimbul întii, o dată cu ortacii Hunedoarei.

Știind că-n-Karakum, colhozuri culeg roade ca-n Bărăganul nostru.

Și comunismul înfăptuindu-se, înseamnă că — tinerețea lumii împartăși îi va fi!

Gica Iuteș

Ion Brad

Cîntece în trepte cosmice

Olaieiu

Știi ce viață
Călcîind?
Și încă din ziua pe cînd
își mai singura
Poște cîmpuri picioarele
Ca să-și ridice, fie și-un metru,
Pasărea geniului de pe pămînt?
Visa ziua în care
Soarele
Nu va mai pîndi pe Icar
La porțile cerului
Cu un dușu care mușcă
Și va putea să zboare spre el
Hrănindu-și motoarele
Cu praf de pușcă.

Setea

Nu de oceanul de sus
Ți-a fost încă vreo dată,
Ah, zburătorule!
Săgar ai spus —
Număr de cîntec din lîno,
De setea aceea înaripată,
Răzbușitoare,
Arzînd în creier, în vine,
Prelungită în fiecare surub.

Numai setea de zbor,
Ca un vultur rival,
Te-a ucis în vîzduh!

Cenușa zburătorului

Cum am putea să-l mai privim altfel?
Cenușa lui e pasăre de-oțel.

În jurul globului zburînd înel —
Cenușa lui e pasăre de-oțel.

Din astre-ntors, pornit din nou spre țel —
Cenușa lui — tot pasăre de-oțel!

La 80 de ani

Ciudată vedenie!
Și totuși așa e —
Azi ai fi fost un bunic
Care-ajută nepoților
Să descucre pe hărțile cerului
Drumul ce-l toie
Cosmonavele.

Poate deasupra Carpaților
Degetul și privirile
Ar fi trimutat un pic
Cu amintirile.

Da, ai fi zis,
Cîndva o dungă de munte
Ca un zid de bazalt se-nălța
Între zburători și cerul închis.
Și ca să te creada copii
Le-ai li arătat cîcatricea din frunte.

AUGUSTIN Z. N. POP: Contribuții documentare la biografia lui Mihail Eminescu • GRIGORE BEURAN: Ochi adânci

Istoria literară, fiind în primul rând literară, are nevoie de documente, de fapte care să întregască osatura evenimentelor biografice.

nestiute, aprofundează analiza și informația privitoare la biografia lui Eminescu din surse rămase sub praful arhive.

Fonduri de stat și colecții particulare au fost cercetate, descoperindu-se documente revelatorii care certifică unele ipoteze sau anulează altele.

rea lor trebuia scotocită într-un mod serios, important. Autorul probează prin fapte autenticețarea unui document.

debutant, e de dorit sinceritate și efort de a seiza ceea ce aduce al nouălea curent pe care îl provoacă în mișcare literară.

Temele, importante, nu emoționează însă, deoarece sînt arid tratate, nu sînt atinse de marele fior al artei.

— Beauran este cunoscut de ani de zile din paginile revistelor chibzane. Multe dintre schițe au fost publicate acolo.

— Ar putea să-ți fie rușine... Eu îți-am vorbit prima dată de Davidov.

Pentru a înviora și mai mult viața noastră literară, revista Tribuna din Cluj a găsit o formă nouă și originală: se iau toate numele colaboratorilor săi, se amestecă bine — eventual într-o căciulă redacțională — apoi se presară în paginile „Tribunei” sub materiale întâmplătoare.

răspunde la poșta redacției: „Mai trimiteți!”

E o metodă interesantă care, nu ne îndoim, va da roade, stimulând foarte mult, atât imaginația cititorilor, cit și căutările îndrăznețe, creatoare ale scriitorilor respectivi.

EUGEN MIHAESCU

STRADĂ VECHĂ DIN PRAGA

VIATA UNIUNII SCRITORILOR

Schița de proză organizează, vineri 16 noiembrie a.c. ora 17.30, la Casa scriitorilor, o discuție despre ultimul volum de nuvele al lui Eugen Barbu.

note note note note note note

GAZETA LITERARĂ publică un remarcabil fragment de roman al prozatorului Pop Simion, intitulat Chirilă.

OSCILAȚIILE CUTREMURĂTOARE între adorația cea mai pură față de unele texte și scormonirea foarte adâncă în altele ale criticului Ov. S. Crohmălniceanu continuă.

SE DĂ BOJOC ÎN EMINESCU! C. Prisnea, într-un foarte interesant articol publicat de revista Contemporanul, atrage atenția organelor de resort din Sfatul Popular asupra unor impeturi culturale săvârșite mai de mult de unii nomenclaturici.

Pe marginea acestei observații salutare a lui C. Prisnea, ne imaginăm un scurt dialog.

Un munte, o colină, un parc pot fi numite Eminescu, dar o piață? Ia să fim serioși!

O SCRISOARE sosită la redacția noastră ne semnalează peripețiile operelor de artă ale fostului muzeu Simu, al cărui local, așa cum se știe, din pricina editării, a fost demolat în urmă cu doi ani.

DACĂ N-AȚI STIUT — a existat și un război de SUCCESIUNE! Noutatea este publicată într-un număr recent al „Magazinului”.

PORTRET ÎN CITEVA RINDURI. Firoșcosul nu e lipsit de plăcerea afirmării, numai că apare totdeauna tirziu, cu panaceul în palmă, deși pe a înțercat prudent cu degetul urez în gură, dacă, înainte, deasupra și în jur, mai ninge, mai plouă sau mai bate vântul.

LA ULTIMA ȘEDINȚĂ A CONSILIULUI CINEMATOGRAFIEI, au fost invitați și cîțiva scriitori (era și timpul!) Din păcate, numărul lor nu a fost prea mare, consfătuirea aceasta — concurind cu o altă întrunire a minutorilor de condei și a cititorilor, la Onești.

SCINTEIA de simbătă publică un foarte frumos fragment de poem, semnat de Maria Banus. O mare elevație, o claritate a cuvintului, o emoție ce se transmite imediat cititorului, iată calitățile certe ale versurilor poetice.

„O, pesaj matinal! Prospețime, puritate, lumină fără echivoc. Reflectorul puternic al soarelui Dezvăluie scena pe care oamenii se mișcă grăbiți, Unde teji și toate se întrec S-aducă mai aproape viitorul — Priviți! E șantierul comunismului, Impunător și liniștit!”

Cînd poetul participă cu toată personalitatea sa în procesul de reflectare a realității, cînd peste datele obiective ale vieții trece

Al doilea gen de firoșcos e un fel de croitor de întors cuvintul pe dos. El te coase la două rînduri sau la cîte vrei cit ai clipi. Ai spus Gavrilă, ei' aude milă, vorbește despre ecranul lat, dînsul afirmă cu mîna pe înimă că i-ai spus că poartă izmene portocalii (ceea ce la urma urmelor ar fi nostim!) Pentru ca să-l contrazică, trebuie să umbli cu textul la briu și cu lupa de citit mare.

LA ULTIMA ȘEDINȚĂ A CONSILIULUI CINEMATOGRAFIEI, au fost invitați și cîțiva scriitori (era și timpul!) Din păcate, numărul lor nu a fost prea mare, consfătuirea aceasta — concurind cu o altă întrunire a minutorilor de condei și a cititorilor, la Onești.

SCINTEIA de simbătă publică un foarte frumos fragment de poem, semnat de Maria Banus. O mare elevație, o claritate a cuvintului, o emoție ce se transmite imediat cititorului, iată calitățile certe ale versurilor poetice.

„O, pesaj matinal! Prospețime, puritate, lumină fără echivoc. Reflectorul puternic al soarelui Dezvăluie scena pe care oamenii se mișcă grăbiți, Unde teji și toate se întrec S-aducă mai aproape viitorul — Priviți! E șantierul comunismului, Impunător și liniștit!”

Cînd poetul participă cu toată personalitatea sa în procesul de reflectare a realității, cînd peste datele obiective ale vieții trece

Al doilea gen de firoșcos e un fel de croitor de întors cuvintul pe dos. El te coase la două rînduri sau la cîte vrei cit ai clipi. Ai spus Gavrilă, ei' aude milă, vorbește despre ecranul lat, dînsul afirmă cu mîna pe înimă că i-ai spus că poartă izmene portocalii (ceea ce la urma urmelor ar fi nostim!) Pentru ca să-l contrazică, trebuie să umbli cu textul la briu și cu lupa de citit mare.

LA ULTIMA ȘEDINȚĂ A CONSILIULUI CINEMATOGRAFIEI, au fost invitați și cîțiva scriitori (era și timpul!) Din păcate, numărul lor nu a fost prea mare, consfătuirea aceasta — concurind cu o altă întrunire a minutorilor de condei și a cititorilor, la Onești.

SCINTEIA de simbătă publică un foarte frumos fragment de poem, semnat de Maria Banus. O mare elevație, o claritate a cuvintului, o emoție ce se transmite imediat cititorului, iată calitățile certe ale versurilor poetice.

„O, pesaj matinal! Prospețime, puritate, lumină fără echivoc. Reflectorul puternic al soarelui Dezvăluie scena pe care oamenii se mișcă grăbiți, Unde teji și toate se întrec S-aducă mai aproape viitorul — Priviți! E șantierul comunismului, Impunător și liniștit!”

Cînd poetul participă cu toată personalitatea sa în procesul de reflectare a realității, cînd peste datele obiective ale vieții trece

Al doilea gen de firoșcos e un fel de croitor de întors cuvintul pe dos. El te coase la două rînduri sau la cîte vrei cit ai clipi. Ai spus Gavrilă, ei' aude milă, vorbește despre ecranul lat, dînsul afirmă cu mîna pe înimă că i-ai spus că poartă izmene portocalii (ceea ce la urma urmelor ar fi nostim!) Pentru ca să-l contrazică, trebuie să umbli cu textul la briu și cu lupa de citit mare.

LA ULTIMA ȘEDINȚĂ A CONSILIULUI CINEMATOGRAFIEI, au fost invitați și cîțiva scriitori (era și timpul!) Din păcate, numărul lor nu a fost prea mare, consfătuirea aceasta — concurind cu o altă întrunire a minutorilor de condei și a cititorilor, la Onești.

SCINTEIA de simbătă publică un foarte frumos fragment de poem, semnat de Maria Banus. O mare elevație, o claritate a cuvintului, o emoție ce se transmite imediat cititorului, iată calitățile certe ale versurilor poetice.

„O, pesaj matinal! Prospețime, puritate, lumină fără echivoc. Reflectorul puternic al soarelui Dezvăluie scena pe care oamenii se mișcă grăbiți, Unde teji și toate se întrec S-aducă mai aproape viitorul — Priviți! E șantierul comunismului, Impunător și liniștit!”

Cînd poetul participă cu toată personalitatea sa în procesul de reflectare a realității, cînd peste datele obiective ale vieții trece

Al doilea gen de firoșcos e un fel de croitor de întors cuvintul pe dos. El te coase la două rînduri sau la cîte vrei cit ai clipi. Ai spus Gavrilă, ei' aude milă, vorbește despre ecranul lat, dînsul afirmă cu mîna pe înimă că i-ai spus că poartă izmene portocalii (ceea ce la urma urmelor ar fi nostim!) Pentru ca să-l contrazică, trebuie să umbli cu textul la briu și cu lupa de citit mare.

LA ULTIMA ȘEDINȚĂ A CONSILIULUI CINEMATOGRAFIEI, au fost invitați și cîțiva scriitori (era și timpul!) Din păcate, numărul lor nu a fost prea mare, consfătuirea aceasta — concurind cu o altă întrunire a minutorilor de condei și a cititorilor, la Onești.

SCINTEIA de simbătă publică un foarte frumos fragment de poem, semnat de Maria Banus. O mare elevație, o claritate a cuvintului, o emoție ce se transmite imediat cititorului, iată calitățile certe ale versurilor poetice.

„O, pesaj matinal! Prospețime, puritate, lumină fără echivoc. Reflectorul puternic al soarelui Dezvăluie scena pe care oamenii se mișcă grăbiți, Unde teji și toate se întrec S-aducă mai aproape viitorul — Priviți! E șantierul comunismului, Impunător și liniștit!”

Eugen Barbu

cronica literară

În poezia „Sînt omul care construiește”, ce deschide, oarecum programatic, noul său volum de versuri, Voce puternică, Victor Felea vrea să înlesnească criticului și cititorului nedescurcarea emiterii unei judecăți de valoare cit mai exactă asupra operei sale, precizînd discret într-un vers: „Glorie și strălucire voi da oricărui lucru ieșit din miinile mele” și avertizînd în altele că: „Eu (adică Victor Felea) peste toate trebuie să mă înalț. Să fiu văzut de departe ca munții”. E aici, firește, un limbaj metaforic, menit să exprime încrederea în puterea creatoare a poetului, încredere atît de necesară oricărui artist. Hipertrofia aceasta a eului obligă însă pe poet și stîrnete în cititor exigențe, poate prea mari. Trebuie spus, dintr-un început, că nu toate poeziile ieșite din mina poetului „au căpătat glorie și strălucire”. Sînt destule poezii în acest volum lipsite și de gloria unei clipe și chiar de-o strălucire efemeră, alături de altele inspirate și autentice.

De obicei, cînd se întîlnesc încercări poetice nereușite, anostice, criticii invocă tot felul de explicații exterioare, ignorînd adesea pe una esențială: lipsa de inspirație... de vibrație intensă în fața vieții. Căci ce altceva poate fi cauza atîtor nereușite? Poetul știe multe despre viață știe unde se găsește frumusețea și poezia vremii noi „printr-un gigantaț de metal, hrăniți cu foc”, „lingă otelari și topitori”, „lingă strungari și montatori”. A văzut „frumusețea preciziei”, „a lucrului minuțios făcut”, „Lingă mecanici și fochiști — zice el — am aflat poezia drumului”; în săle a descoperit „o frumusețe nouă” care stăruie pe fețele oamenilor „ca lumina zorilor pe creste de munte”, în fine, a găsit frumusețea în sufletul tovarășilor „reobosiți constructori”.

Totul e bine, chiar excelent, pînă aici. Poetul e conștient de toate marile resurse de poezie pe care le conține epoca noastră. Lucrul cel mai greu începe însă acolo unde el trebuie să treacă poezia din viața în creația sa. Deși are impresia în piesă Ecouri că „din tot ce în lume se întîmplă, / Nimic nu-ți rămîne străin, nimic nu îți ocoloste” că „frunța [sa] e antena ce prinde / neliniștea și dragostea fraților [lui], precum și „cîntecele lor viguroase, nostalgice...”, universul său artistic e îndeajuns de monocord și de sărac. Asta din pricina că Victor Felea sesizează temele poetice ale vieții dar nu întotdeauna le și transformă în poezie autentică.

Am să iau un exemplu, cred concludent. Bucata „Eroi anonimi” după titlu și intenție vrea să vorbească despre oamenii care creează cu brațele și mintea lor bunurile societății noastre. Dar cititorul nu află nimic despre acești oameni, nimic despre sentimentele și năzuințele lor. Poetul vorbește aproape exclusiv despre cuvintele sale care par a deveni ele „eroii anonimi”;

„Pentru voi, constructori navali, asuziți de zgomotul fierului, Aceste cuvinte asemenea soaptelor vîntului prin sălcile de la marginea Dunării; Cuvinte largi și unduitoare ca valurile acestui fluviu străvechi; Cuvinte aeriene și limpede, asemenea luminii de primăvară învaliue cîmpurile Bărăganului;

Cuvinte de laudă cu miresmele florilor și ale ierbil, Cuvinte asemenea navelor purînd din capăt în capăt de lume Amintirea faptelor voastre anonime”.

Se pare că el însuși e conștient de acest lucru mărturisind undeva: „Neliniștii mă zbat între viață și poezie”. În unele versificări, Victor Felea mai mult enunță deziderate, teme, decît transfigurează artistice. De aceea, ne întîmpină, nu o dată, în versurile sale, o răceală și o uscăciune care rivalizează cu proza cea mai lipsită de vibrație. Uneori, poetul încearcă poezia lucrurilor, ca în Șteful, dar nu reușește să capteze vreun fior liric, să-l fixeze într-o imagine. Tot ce reținem e regretul său că deși șteful „e o magazie plină”, „nimeni nu-l ia în seamă aici în umbra înalțelor remorcere”. Alte dați, vrea să descrie,ze,

afirmă eul poetic și între datele obiective ale poeziei, îndeobște mult mai modeste. Mai e, cum am arătat, un decalaj între sesizarea elementului poetic din viață și transfigurarea lui artistică. Cititorul are astfel sentimentul unei actualități simulate numai. E salutară, desigur, preocuparea lui Victor Felea pentru temele actualității. Dar asta nu e totul. Poetul demonstrează singur acest lucru — și prin contrast — în poeziile reușite. Există în volumul „Voce puternică” un număr de poezii realizate care au o rotunjime a imaginii, o finalitate estetică limpede, emoționantă. Poezia „În bibliotecă”, de pildă, e un egiu discret, nuanțat, al farmecului lecturii, al înțelepciunii cărților, poetul reușind să creeze, totodată, prin niște notații sugestive, și-o atmosferă autentică. În Zidăria, împlineste un portret de muncitoare, schițînd o biografie lirică, mișcătoare, cu sensibilitate ascuțită;

„Orfană veneai dintre umbre, o mică făptură Flămîndă și aspră ca vița sălbatică, O mică făptură pierdută în lume. Aveai O singură zestre — o floare-a surisului, O floare albastură în adîncul privirii. Așa ai ieșit din pustul războiului Și-ai intrat printre oameni, chemată Să-ți cărmăzești — cărmăzești pentru-o lume mai bună — Cu miinile tale mici de copilă.”

Cărmăzești — cărmăzești Și gestul bătrîniului meșter care te-nvăță Cuptoare să-nalți și furnale. Și risul sonor Al glasului tău fericit, năzdrăvană, Sunînd peste ani”.

O piesă dintre cele mai izbutite ni se pare Șantier, lucrată miniatural cu o reală forță sugestivă și cu o autentică prospețime a tropilor. Imaginea grandioasă a comunismului se reflectă parcă firesc într-un strop de rouă;

„O, pesaj matinal! Prospețime, puritate, lumină fără echivoc. Reflectorul puternic al soarelui Dezvăluie scena pe care oamenii se mișcă grăbiți, Unde teji și toate se întrec S-aducă mai aproape viitorul — Priviți! E șantierul comunismului, Impunător și liniștit!”

Cînd poetul participă cu toată personalitatea sa în procesul de reflectare a realității, cînd peste datele obiective ale vieții trece

Al doilea gen de firoșcos e un fel de croitor de întors cuvintul pe dos. El te coase la două rînduri sau la cîte vrei cit ai clipi. Ai spus Gavrilă, ei' aude milă, vorbește despre ecranul lat, dînsul afirmă cu mîna pe înimă că i-ai spus că poartă izmene portocalii (ceea ce la urma urmelor ar fi nostim!) Pentru ca să-l contrazică, trebuie să umbli cu textul la briu și cu lupa de citit mare.

LA ULTIMA ȘEDINȚĂ A CONSILIULUI CINEMATOGRAFIEI, au fost invitați și cîțiva scriitori (era și timpul!) Din păcate, numărul lor nu a fost prea mare, consfătuirea aceasta — concurind cu o altă întrunire a minutorilor de condei și a cititorilor, la Onești.

SCINTEIA de simbătă publică un foarte frumos fragment de poem, semnat de Maria Banus. O mare elevație, o claritate a cuvintului, o emoție ce se transmite imediat cititorului, iată calitățile certe ale versurilor poetice.

„O, pesaj matinal! Prospețime, puritate, lumină fără echivoc. Reflectorul puternic al soarelui Dezvăluie scena pe care oamenii se mișcă grăbiți, Unde teji și toate se întrec S-aducă mai aproape viitorul — Priviți! E șantierul comunismului, Impunător și liniștit!”

Cînd poetul participă cu toată personalitatea sa în procesul de reflectare a realității, cînd peste datele obiective ale vieții trece

Al doilea gen de firoșcos e un fel de croitor de întors cuvintul pe dos. El te coase la două rînduri sau la cîte vrei cit ai clipi. Ai spus Gavrilă, ei' aude milă, vorbește despre ecranul lat, dînsul afirmă cu mîna pe înimă că i-ai spus că poartă izmene portocalii (ceea ce la urma urmelor ar fi nostim!) Pentru ca să-l contrazică, trebuie să umbli cu textul la briu și cu lupa de citit mare.

LA ULTIMA ȘEDINȚĂ A CONSILIULUI CINEMATOGRAFIEI, au fost invitați și cîțiva scriitori (era și timpul!) Din păcate, numărul lor nu a fost prea mare, consfătuirea aceasta — concurind cu o altă întrunire a minutorilor de condei și a cititorilor, la Onești.

SCINTEIA de simbătă publică un foarte frumos fragment de poem, semnat de Maria Banus. O mare elevație, o claritate a cuvintului, o emoție ce se transmite imediat cititorului, iată calitățile certe ale versurilor poetice.

„O, pesaj matinal! Prospețime, puritate, lumină fără echivoc. Reflectorul puternic al soarelui Dezvăluie scena pe care oamenii se mișcă grăbiți, Unde teji și toate se întrec S-aducă mai aproape viitorul — Priviți! E șantierul comunismului, Impunător și liniștit!”

Cînd poetul participă cu toată personalitatea sa în procesul de reflectare a realității, cînd peste datele obiective ale vieții trece

Al doilea gen de firoșcos e un fel de croitor de întors cuvintul pe dos. El te coase la două rînduri sau la cîte vrei cit ai clipi. Ai spus Gavrilă, ei' aude milă, vorbește despre ecranul lat, dînsul afirmă cu mîna pe înimă că i-ai spus că poartă izmene portocalii (ceea ce la urma urmelor ar fi nostim!) Pentru ca să-l contrazică, trebuie să umbli cu textul la briu și cu lupa de citit mare.

LA ULTIMA ȘEDINȚĂ A CONSILIULUI CINEMATOGRAFIEI, au fost invitați și cîțiva scriitori (era și timpul!) Din păcate, numărul lor nu a fost prea mare, consfătuirea aceasta — concurind cu o altă întrunire a minutorilor de condei și a cititorilor, la Onești.

SCINTEIA de simbătă publică un foarte frumos fragment de poem, semnat de Maria Banus. O mare elevație, o claritate a cuvintului, o emoție ce se transmite imediat cititorului, iată calitățile certe ale versurilor poetice.

„O, pesaj matinal! Prospețime, puritate, lumină fără echivoc. Reflectorul puternic al soarelui Dezvăluie scena pe care oamenii se mișcă grăbiți, Unde teji și toate se întrec S-aducă mai aproape viitorul — Priviți! E șantierul comunismului, Impunător și liniștit!”

Cînd poetul participă cu toată personalitatea sa în procesul de reflectare a realității, cînd peste datele obiective ale vieții trece

Al doilea gen de firoșcos e un fel de croitor de întors cuvintul pe dos. El te coase la două rînduri sau la cîte vrei cit ai clipi. Ai spus Gavrilă, ei' aude milă, vorbește despre ecranul lat, dînsul afirmă cu mîna pe înimă că i-ai spus că poartă izmene portocalii (ceea ce la urma urmelor ar fi nostim!) Pentru ca să-l contrazică, trebuie să umbli cu textul la briu și cu lupa de citit mare.

LA ULTIMA ȘEDINȚĂ A CONSILIULUI CINEMATOGRAFIEI, au fost invitați și cîțiva scriitori (era și timpul!) Din păcate, numărul lor nu a fost prea mare, consfătuirea aceasta — concurind cu o altă întrunire a minutorilor de condei și a cititorilor, la Onești.

SCINTEIA de simbătă publică un foarte frumos fragment de poem, semnat de Maria Banus. O mare elevație, o claritate a cuvintului, o emoție ce se transmite imediat cititorului, iată calitățile certe ale versurilor poetice.

de I. D. BĂLAN

BALADA TĂRANULUI ȚINĂR

de ION GHEORGHE

Desen de EUGEN MIHAESCU

...cu gândul la Lazăr Cernescu

El a cîntat la sărbătoarea despărțirii, cînd tîndra împărăteasă, căprioară de argint, văzută-n codru, umărită și ajunsă, fusese dată împăratului cel tîndr și-acum se despletă ca satca, de plîns.

A mai cîntat și-o vîrstă a arcașului din care au zburat, vînd, săgeți de aur atît de iute-nîcîi frunzișul, cîntînd de vult, a ars misterios pînă la țîntă și-acolo-n capătul aceluia drum de foc s-a ardat deodată casa nouă.

Și a văzut, cînd mirele trecea mireasa dincolo, că-l despărțea un văd de vîrstă-albastră de tîndra pereche care se-ascundea; și-a mai văzut cum, ridicîndu-și părul de pe față, zeia focului domestic îl zimbea, căci îl recunoscuse dintre toți deoarece-l slujise casa tîndră și lui.

Acum își amintea de toate, melancolic, își amintea că este tîndr și-ncercat asemenea unui cerb lîngă perechea lui, alătura de care-aluneca elastic, iedul...

Pe lîngă el, cu tălpile împinse grav în piatră, urca aceea care-l zămislise și purtase și ea îndușoasă ca apusul verii, îngrijorată de tăcerea lui; recunștea prin codru semnele de-apropiere, distanța înainte pin-acasă, și drumul înapoi pînă la nuntă.

Și pentru că tăcerea lui făcuse frîg în munți bătrîna povesea, ca pentru un străin, pe unde vor ajunge casele din Rusca de parcă el n-ar fi știut nici drumul, nici peșterile munților notali; de parcă-aveau de gînd să se despărță pentru o lungă trecere de vreme și după care el se va întoarce-acasă nemăpădit să-și recunoască locurile fără aceste lămuriri pe care i le dă...

Dar numai trunza se lovește-ndușoată de rădăcina vîrbelor bătrînei și pietrele mișcate de izvoare se macină sonor și se așează-n prund și se vede lărgic cîmășile de repaș se bătulesc în ultima mișcare la lumină; și ramurile, descărîndu-se de fructe, pleacăse își revin la starea dinainte — pe cînd e-au ne-ngrunat de beisug, și-acum trosnesc asemenea lucrurilor noaptea.

Și-n toată-această pace și ajungere, levină în poștile de aur ale codrilor, cu patărie armelor de prădă, dădura buza ei, cei șase.

O vîntă de izvor, ca o conductă de cristal, s-a spart strivită peste cizmăle aceluia; lîngăștile încordate-asemeni cozilor de steagu se rupsese și se-amelează cu flămîi lepdădate iar lespetele de sub care-alunecase pacea pînă-ntr-o arăntă spre ape și livezi și-nspăimîntat pierzîndu-și legăturile pe creng se desfășură cuburile în pădure iar lupii se treziră lacomi și victorioși cu gurile înfipte-n piepturile cerbilor...

O mare bănuială se iscase între toate și-aceia șase l-au înconjurat cu armele și fecul se lovea țîntă de el, încît din-asa cîntăca ca un cîntăcumpit pînă la inimile cerbilor trîniți sub lupi.

Ăceea care îl purtase și-l dăduse-nățășare, simțind toată durerea și primejdia, s-a despletit ca iedera, săbătec, și-nășurîndu-se cu brațele pe el, îl apăra cu arpile amindouă dînd strigăt de amenințare și de moarte.

Cei șase îi pîndiră strigătul punîndu-și pieptul între hohot și izvoare de parcă glasul ei ar fi ajuns pe ape, ca un semnal secret intruchipat de-o floare. Zimbeau apoi mișcînd-o și înspăimîntînd-o că i-l vor lua deoarece cunoaște codrul și locurile unde-și țîn ei armele...

Acum greșea înțila oară maica, de spaimă pentru viața lui greșea; ea nu vedea nici cornul armei sprîjnit în coasta lui, ca semn de-amenințare.

Iar el își tănuia-nceputul morții tăcînd de-acum încolo pentru todeauna, tăcînd de milă pentru părul ei împrașoit de pulberea din ochelii vieții, pe care nu voia să-l vadă umilit...

Tăcea cu gîndurile-ntorse spre perechea lui stînd ca un cerb cu coarnele-oplecate înainte să poată să se-ndepărțeze puil.

Tăcea să poată să se-ndepărțeze mama neumilindu-se de propria-i greșală, greșala că îi crede-acum.

Și-acum ei îl răpeau și codrul rămînea-ndirjit căci fiarele urlau de bucuria prăzii și cerbil lui gemeau de amețea morții și numai el intra tăcînd în lupi, tăcerea fiindu-i singura putere.

★

Acum sta îngredit de arme și aștepta căci, fără libertate ancorat de un catarg imaginat al infamiei, aceia îl baljocoreau nepuțicioși. Nepuțicioși deoarece ei înșiși fără libertate îndeplineau amblija pletoasei căpetenii așa cum îl dezvănuia cu-un semn de fluter sau tot cu-aceiași semn îi apuca de zgăziri.

Pășunea se-ntindea ca o arenă de granit din loc în loc oprită de leșezi în ruină și el își amintea că parcă mai urcase pe punțile acestui șafod; de două ori l-au zdrumicat pe roată și parcă-și amintea-aceiași vînt la care se rugase și mai înainte să-l stingă tronul roșu-n care l-au înscăunat de teamă că știa să lupte cu țărani lui...

De ce să li se-arate-nspăimîntat acum, cînd toți ai lui cunosc puterea și li se-aud victorioase carele de luptă acolo-n văile de unde l-au răpit?

El le știuse zăcătorile de arme și-a pus pe ele semne cunoscute de ai săi și-aceștia, la care este-acum prizonier, pierdură armele și bătaia-mpărășii.

Acum îi vor distrage și simle că-l distrug deoarece îl răcolesc cu pluguri de tortură și crește vîntă dură ca un rug cu toate rădăcinile nesățioase.

Și poate în curînd cirezile comune și turmele hătăduind la țarbă sălțoasă, boncălînd pe-aici pășunile, vor pașle lujerii durerii și-ai tăcerii.

De-ar și cîntă putere tîndră, de germinație, absoarbe piatra măcinată, de sub el, și cite rînduri de pășune se vor naște din singele țăranelui acesta, ar căuta alt soi de moarte.

Dar îi culțieră cu vechile unelte de tortură și ca-ntr-un arbore scobit ei umbra de parcă au pierdut ceva acolo, orbii de furie că nu găsesc nimic. Și poate că el caută ceva, într-adevăr; puterea care l-a intruchipat pe-acest țărăn, mai lute așezat la marile schimbări și-n alianțele de luptă-n care a purtat detașamentele de sate-clături de oras.

Oare, tăcerea lui îi îndirjește într-afit încil, ca-ntr-o legendă nouă-l rup de brațul drept, dezărîpîndu-l?

Ăceastă mină nu era a lui demult de cînd purtase cărțile esențiale ale luptei, de cînd înăptuise semnul unic al partidului.

Alții de ce nu-l lasă-ntreg și-adăugat cu toate cite i le-a luat naturii — și ea convinsă greu, invinsă-n loamea ei și obligată pin-la urmă să-l primească așa cum a primit toți fiii de țărani. De ce acum, cînd fiarele și le-a minșit să nu-l știșie prin pădurile ei mari; de ce acum, cînd apela și le-a întors să nu-l îneca-n codrii-nunecați; cînd focul și l-a-ndepărțat de leagănul sărac, și l-a strînit să nu-i miroasă urmele-n pășuni, de ce nu-l apăra de-aceste alcături mai cîntene ca apa, ca focul și ca loamea?

Doar fiarele care-i așteaptă după stînci aduse de mironul singelui strînit, pricep cumpăna bucurie-a celor șase pe cînd îl rup picioarele ca pe bușteni.

Ci nimenia nu poate să explice că pașii-aceia s-au înfiorat de dorul aspru pe care-l în pămîntul țîntă de țăranelui lui atunci cînd îl visa o altă-nățășare — a holdelor și-a turmelor comune.

Iar fiindcă-a lăudat frăția ne-nlînată care-a cuprins orășele și satele au smuls și rădăcina vorbelor din el.

Și parcă rup pămîntul după tubercul și nu știu dacă ei nu caută un fruct miraculos din care s-a născut puterea tuturor; pe care, dacă l-ar găsi în el și l-ar zdrobi, ei cred că ar întoarce vechile priveliști, puterea lor pierdută pentru todeauna.

Ci încă-i, în sfîrșit, ajunși la inimă, acolo unde nu credeau să fi ajuns idelle prin toate rădăcinile impururate. Acum s-a rupt tăcerea-n care se legase și-un hohot tragic arse munții peste piscuri ca un cordon incandescent desfășurîndu-se

Dar ceea ce ei se-nvoiseră de la-nceput înăptuindu-l cînd îl scoleau, ca pe o mască înățășarea cunoscută, de pe chip, cumpăna slujîndu-l cu tortura...

Pe undeva, punîndu-și palmele la ochi, natura lăcrăma ca o zeia albă căci se mîndrea cu forța tîndrului ei țărăn care-și putuse duce pin-acă viața cu semeția răbdătoare-a spiței lui...

Atunci cînd el l-au aruncat pe prundul de piatră usturată-al unei peșteri, — de unde se-ndăia, asemenea unui lum de jertă, neincetatul strigăt al durerii, atunci zeia se întucea și plîns-n hohote și ape mari se desprîndeau de cer și-o ploaie vîntă se desfășu peste podiș...

Ci vîntul arunca destoinic trimbele de apă pe fața tîndrului său țărăn, — pe care-n fiecare toamnă o-ncercase și care-acum fusese ștearsă, anulată prin neîndurătoarele unelte de tortură să nu se vadă chipul cel adevărat, să i se pingărească amintirea și durerea, să-l uite-ai lui, iar ei să-l ponegrească.

Încărungi zeia-n toate ramurile codrilor și ploaia flutura din plele albe iar pe arena de tortură și pe munți și peste satele lovite se răsturnase tragic iarna.

★

Nu mai vîntul umbia-n munți neliniștiți, ca un ris se-azvirele între umerii bătrînel, pe cînd pașii scapă dungile de piatră; de trei ori schimbăți de-ncă-lămintea neagră, satelor, umbliindu-le cărările, trunza răsturnînd-o codrilor...

Descheiat la piept aleargă vîntul nerecunoscînd pe nimeni, nedesebind, dezlegîndu-i mamei capetele șalului cărunț, lumul adăposturilor înlocuindu-l focul celor șase întînzîndu-l și rupîndu-l ca pe-o buruicică roșie crescută peste pietre.

Pe cînd toți s-au tras ca melci-n casele de țărăn, pe cînd focul clatină porții peșterilor negru zăgrăvili cu cele șase umbre numai vîntul și cu maica umbă lumea lungă; vîntul fluterînd pe două gurji sticloase, de caval, maica semănîndu-i numele feciorului cu buzele — numele pe care-aceia vor să-l ponegrească...

Maica umbă ca o pasăre fără aripi, neagră ca o umbră pedepsindu-se, și cu lacrimi arse spulă numele feciorului întinat peste ruine de case și sălășe, și brodat cu sînge pe scrisori de spaimă cu venin atîns în crîncene mesaje. Ne-nleacă și uităte țecă și gude cum ar oamenii pedepsă, blstemînd; brațele ca vreascurile codrilor să se usuce, pașii să rămîia nemişcați, ca lemnele. (O, de fapt cuvîntele-ancestrale, de pedepsă, umplu aerul ca niște stoluri cobitoare și se lasă negre-asupra celor șase...)

Pe cînd ea, prin sate, adunînd fecorii, le-amințește pușca peste care au veghlat, drumul fiarelor la gurile de piatră, le-amințește că feciorul ei nu poate, nu știe să împraștie sălășele, să puștiască, turmele desprinchindu-le și oameții, singele cirezilor de-oase pe zăpadă să-l deșerte, răsturnat să tumege în ape...

Iar acesta este semnul maicii după care-și știe dușmanii și frații.

De-ar fi pom lipit cu glezna de pămînt, maica s-ar usca și-ar putează de umilina, nemăcîndu-le răgaz și umbră mingiilor; dacă-ar fi levor la turmele-nsetate, tulbure ar trece maica și-ar seca pentru bănuiala mare pedepsindu-l, — pentru răzbunarea flului pierdut.

Și cînd trece podurile țarbă ape mi le umple pînă-n zori cu lacrimi iar livezilor cuprinsă de zăpadă glasul ei le umezește crengile și le scutura zăpada somnorosă; le trezește mugurii cu bocetele pînă înviază lutul în livezi și se-aude primăvara pregătîndu-se;

Nu belșug de ierburii și de turme se vestește — poate că mai mare răzbunare-a maicii... N-a fost de ajuns că l-a intruchipat, că, rugîndu-se zeiei să-l primească, zi de zi s-a umilit crescîndu-l; că, pînă-ntr-o de împotrivire naturii de-ncercările ei de momelile-i de abur l-a adus întreg să fie-al tuturor;

N-a fost de ajuns că lacrimile ei îl înfășură imbibate-n firele cămășii — trebuie să plîngă peste numele-nlînat de-aceia, să-l înăbească-n lacrimi... Ca o pînă de argint e numele lui scump și odată-i vor așterne peste drumuri, peste piscuri și pe poduri, îndelung; ca pe un covor curat și luminos, vor intra pe niște porți de sărbătoare. Pin-atunci ea i-l păzește și i-l poartă ascunzîndu-și plînsu-n ei, ca-ntr-o nătramă...

Căci din bobul lacrimii de maică dus de tine, doamne, vîntule, arde gîncă peste apele aprite și se-aude primăvara pregătîndu-se.

Cînd întîrzie zăpezile la umbră maica dă ca după vulpi cu pușca și se sperie zăpezile și fug și din ploaia focului acela se ridică mugurii de floare.

Iar cînd bate pîntrele-amorțite ies feciori parcă din piatră și din lut ca o mare oaste-mpărătească.

Și-nășoară oastea munții pînă sus ca un lujer auriu, necrujător. Dincolo de șirul armelor în vînt maica-și pune pașii-n dungile de piatră ca pe-o scară albă ridicîndu-se, regăsiindu-și fiul într-un cub de piatră ca pe-un vultur cu aripile căzute.

O tăcere neînchipuită copleșește ca o lipsă crîncă de aer, încît gloanțele din cele șase arme nu mai pot porni și-au rugine de-o dată.

Și de-afia încordare și tăcere iarba se aude înțepîndu-le bocanții și trecînd prin piepturile celor șase.

zi, în jurul orei cinci după amiază, soții Dumitracu împreună cu încă doi înși pe care nu-i cunoștea, le sosiră în casă și ultimirea ei aținse culmea când află că ei, Gligor, îi invitase pe o seară deosebit de reușită. Cei doi necunoscuți erau doi proaspeți ingineri, bursieri ai fabricii, prieteni vechi ai lui Gligor, și după plecarea musafirilor el se arătă față de ea de o amabilitate și atenție aproape exagerată. Livia încerca încă un amestec de teamă, dar el cu un singur gest retează totul, o ridică în sus, o legănă, o strigă „Ibis, Ibis” în toată casa, deși se găsea în brațele lui.

A doua zi, luni seara, el veni tîrziu acasă, plecă cu motocicletă și se întoarse aproape de miezul nopții, beat. Se ținea foarte bine, ea îl recunoștea însă după ochii ce ardeau nemaipomenit și după precizia exagerată a mișcărilor.

— Da — da — mormăla el, încet, dezbrucindu-se cu o mare atenție — ești o făcărnică! Nu ești dect o biată făcărnică, o piscică vicioasă! Pleacă! — izbucni el când ea vru să se apropie, îmbrucindu-o — îți plac ochii albaștri ai lui Dumitracu?

— Dumitracu? — întrebă ea — Dumitracu n-are ochi albaștri! Sînt ca și al tăi.

El nu-i răspunde, dar o privi cu atîta dispreț, încît ea simți o tentație puternică să plîngă. Incepu să privească cu insistență obiectele cele mai nesemnificative, încercînd să le definească, cunoștea exercițiul acesta greu care abstrage totdeauna atenția, și fără să-l privească, îl auzi culcîndu-se mormăind mereu, insul-tînd-o. La un moment dat, el o întrebă:

— De ce nu pleci, de ce nu ieși? Cum de nu-ți a pierit orice urmă de mîndrie? „Tocmai gîndi eu pentru că nu mi-a pierit mîndria...”, dar îndată se sperie de aroganța răspunsului ei și tăcu, stînd nemiscată pînă ce el adormi. Tunci se apropie de pat, stîrne lumina și îl mîngie multă vreme pe întuneric. Gligor dormea dar mîngierile ei erau atît de insistente și de ușoare în același timp, ca niște rotunde semne de întrebare ale trupului ei, ale înțelegerii ei, peste limbajul lui grosolan și imperfect, în care instinctul ei nu credea, încît el tre-sărea citeodată cu putere, căzînd din nou în somn apoi, ca un pește urias, arcut.

Două zile el nu-i vorbi, iar în a treia, miercuri, se întîmplă așa scenă îngrozitoare, de neînchipuit. Gligor veni devreme de la fabrică, refuză să mîncească și se plimbă aproape un ceas prin dormitor, ea îl auzea prin ușa rămasă deschisă. Apoi ieși și cu o voce straniu de liniștită îi porunci să plece.

— Unde să plec? — întrebă ea și se ținea bine să nu izbucnească în ris. În același timp, o teamă nelămurită, îi încercuia inima.

Pleacă! — spuse el îmbrufnat, neprîvind-o, de o mare furie stăpînită. Ea nu răspunde nimic și atunci el se apropie și o lovea din nou, a doua oară. De data aceasta însă, cu atîta putere, încît ea se clătîni și căzu. Se ridică însă imediat, ca un arc și se apropie de el ștergîndu-se mereu cu mina la gură, avînd o senzație de neînchipuită fierbințeală a buzelor. Gligor rămase uitit de curajul ei, n-o mai lovea, în schimb vorbi mult, cu brutalitate, umblînd cu pași mari în jurul ei. În apropierea staturii lui masive, greoaie, lucrurile se clătinau, se mișcau, săltau ca niște mărunte jucării de lemn ce se lovesc între ele într-un mare furgon, dus în trupul calor.

— Mi-e silă! — strigă el, înbușit — ești o făcărnică, încerci să mă înșeli, să terfelești dragostea noastră frumoasă! Să plec! imediat din această casă, pleacă, pleacă! — striga el, motîndu-se — pleacă, înainte să se întîmpe o nenorocire! De cite ori trecea în dreptul staturii ei subțiri, nemiscate, mișcările sale deveneau convulsive ca și cum ar fi vrut s-o lovească cu putere, s-o trîntească, s-o înșinghere și se stăpînea cu întregă ființa sa. Furia creștea în el ca o mare ce se revărsa mereu peste limite; Livia, în mijlocul acestei izbucniri nemaipomenite, unice în viața ei, sta dreaptă, înepenită, singurul semn ce o trăda era paloarea ei desăvîrșită. Ceea ce se întîmpla era atît de absurd încît avea o ciudată senzație că trăiește o irealitate, avea o senzație de vis. Adeseori cînd visezi, ești conștient de acest fapt și atunci împreună cu sfera incertă a visului într-o altă sferă mai largă, care pare a realități. Era un fel de realitate în realitate și ea era mult mai intimă decît orice fapt decît de izbucnirea lui Gligor. Două ore dură această scenă după care ea se retrase și își adună lucrurile. Aproape de miezul nopții, Livia plecă din oraș cu trenul la o depășire de circa 400 de kilometri, în Ardeal, unde se aflau părinții ei. Din gară, înainte de a pleca, trimise un bilet lui Dumitracu, prietenul lui Gligor, cu cîteva rînduri în care îl ruga să-i viziteze pe soțul ei, rămas singur.

Călătorii toată noaptea și a treia zi după sosire primi o scrisoare de la Gligor pe care n-o deschise. El continuă să-i trimită, aproape zilnic, timp de trei săptămîni cite o scrisoare pe care ea nu le deschidea, deși le păstra pe toate. După o lună de la plecarea Liviiei, el sosi în orașul părinților ei și ea îi dădu toate scrisorile, nedeschise. Gligor se ascundea sub o înfășurare de om obosit, ocupat, grăbit de a se întoarce cît mai repede la lucru. În fața scrisorilor sale, închise, pe care ea i le înapoie cu simplitate (ca pe niște jurăminte inutile) întreaga sa aparență, cea crustă de om hărțuit de răspunderi se sbrici, se sparse și căzu.

eu sau umerii unei femei. Că nu e seară, gelosule, să nu măsoari o talie. Pam-param-pam! încheie ea discuzia, desenînd cu picioarele funebre, pe podișca învizibilă noi pași, cu o cruzime cu care-și scoase partenerul din sîrte. Redus la tăcere se sălta pe feburile canapelei zvîrlindu-se în sus, apoi se plecă bijbînd pe marginea covorului căușînd sticla cu coniac.

— Să înceapă, porunci înecat de ultima înghițitură. Atunci îmi dădu seama, că acela era stăpînul garsonierei și chiar al coniacului, dar cu mult mai puțin al fetei, care-și scoase din sîrte. Ea își juca mai departe picioarele funebre, strigînd parcă dinădins ostentativ: pam-param-pam!

Blondul porni magnetofonul, primînd încuviințarea satenului, de care pistruiata își freca într-una obrazul.

Cei de la fereastră se așezară repede, exact în locul de mai înainte, ca niște spectatori conștiențioși, sprîmîndu-și din nou spatele de rama studioului; după exemplul lor, toți ceilalți se aliniară. Fata mă trase și mă trezii așezat lîngă dînsa. Perechea de pe studio se rostogoli pînă ajunse pe covor. Cele cinci perechi de picioare funebre se înșirară în dreapta mea.

— Urmează un cîntec grozav, mă anunță fata. N-apucă să termine, că magnetofonul dezlănțu-niște sunete sîncerate și toți cei de acolo fură cutremurați dintr-odată de un frison. Fetele rămareră placide, numai umerii și o dată cu ei brațele începură să puncteze ritmul. Parcă dedesubtul dușumelelor s-ar fi instalat o herghelie de cai pe spinarea cărora se scuturau toți cei de acolo. În sfîrșit auzii și niște silabe. Un fel de îngîmări început, abia șoptite, dar pe măsură ce saxofoanele de pe bandă și tobele bubuiau alternativ jugărîndu-se, se înteziră glasurile:

— A-hu-a-hu-hu-hu-hu!

Umerii se smuceau și mai mult, potrivit cu repeziunea cîntecului mereu înțea. Hu-hu-hu. O mină, alta bineînțelese decît cea de adîneauri, se întinse după sticla cu coniac jucînd-o și pe ea în ritm. Mă uitai la prietena mea surprins. Același obraz împletit și alb, iar printre buzele decolorate ca ale clovnilor, același „hu-hu-hu”. Bău și ea coniac, se înecă, tuși cu răsuflarea tăiată. Obrazul i se acoperi de sudoare, scoase din gît, temător să nu-și piardă șirul și parcă un anumit drept, — același „hu-hu-hu”.

Apoi se izbiră două palme. Le urmară altele, pînă ce nouă perechi de palme sincopară o dată cu muzica. Asupra mea privirea fetei de alături se năpusti plină de reproș, vîzîndu-mă că rămîn în urmă.

Acum fă și tu așa, n-ai încotro: hu-hu-hu! Și — rîi ei apoi îndemîndu-mă.

Bău și eu din palme de mintuială. Și cînd dădău să strig, constatai, că nu pot scoate din gît aceste două silabe atît de neceate ca să scap de priviri și de reproșuri.

— Hai, spune-mi te rog, de ce?...

Nu e nimic ciudat în purtarea mamei-de-acum, totuși mie mi se pare cu de-băvîrșire inexplicabil și nemotivată naturalitatea cu care l-a primit pe tata. Iubesc acuma, uitare și diferență, ce să fie? Dar el de ce s-a întors? Pentru mama, pentru noi? Din curiozitate sau îngrozit de singurătate, printre străini? Să-l fi chemat patrio? Oriicare ar fi motivul, întîzirea, n-am să i-o pot ferta nicodată...

Erăm în taxiul care ne aducea de la aeroport. Tăceam de multă vreme. El poate se sfia de soțul meu Mircea, a cărui privire o surprinsesem urmărindu-l prin oglinda șoferului. Eu plimbam în minte o singură întrebare stupidă: de ce și-a cumpărat Mircea o haină așa de strîmtă, care să-i îngusteze umerii în halul ăsta? Deodată, însă, tata m-a întrebă fără nici o introducere:

— Spune-mi Gigi, mama... nu cumva s-a măritat? Sunetul „r” cursese gîlgîit, ca în engleză.

— Și de-ar fi așa? L-am privit obraznic și fără milă drept în ochi!

— Aș merita pedeapsa. M-aș resemna.

— Credeam că te-ai întoarce... Imi făcea plăcere răutatea

— Unde să mă întorc?

— Cum „unde”? De unde ai venit!

— Oamenii se întorc numai acasă și după cum vezi eu am făcut-o. A doua oară nu se mai poate.

Mă așteptasem să se enfurie, ba chiar dorisem, însă spusese totul cu un calm surprinzător. Era obosit. Buzele îl erau arse și părea cuplînt de insetat.

Mașina gona. El deschise ochii larg, nesățios. Eu, iarăși, tăceam. Mă gîndeam la mama. Cum va arăta așa modest și îmbătrînită lîngă bărbatul ăsta de șizeci de ani, cărunt dar viguros încă. Mai cu seamă nu-mi puteam imagina întîlnirea lor. Adina pierdea o zi de practică să fie lîngă mama; de cîtiva ani, mama suferea de inimă și ne puteam aștepta la orice. Dar nu s-a pretrecut nimic deosebit; mama n-a leșinat și nici măcar n-a vărsat o lacrimă. Adina povestea că mama, înainte de venirea noastră de la aeroport, a trebuit să se așeze pe un scaun, a adus din grădina flori, le-a așezat într-un vas și după ce și-a spălat minile s-a așezat la oglindă. „Cred că el n-a îmbătrînit așa mult ca mine” a zis în treacăt, ca și cum ar fi fost singură. S-a pieptănat pe îndelete. Cînd a auzit poarta, a tresărit pîind, s-a ridicat și ne-a ieșit în întîmplinare. S-au înbrățișat lung, fără să se sature. Tata o stringea la piept și cum era cu un cap mai înalt, o ascunsese parcă de propriile-i priviri, care l-o arătau așa cum, poate, era și din vîna lui.

Își a fost „așa pomenilor”, cum a numit-o Sandu mai tîrziu, cînd a refuzat ceasul adus de tată pentru el. Eu am primit o fustă de tergal în carouri. O pipăim să-mi arăt interesul în timp ce notăm în sine-mi: „Trebuie s-o iau... se supără mama... Dar, tată, neprețuit ce ești, de lucruri avem noi nevoie de tine”

— Ai ales-o bine, imi place. Multumesc. Și l-am sărutat pe obraz.

În seara aceeași zile ei plecară împreună, cu trenul de noapte. Erat același în drum spre gară, pe peron (așteptînd trenul ce intrîndia), în tren, același puternic Gligor, aceeași Liviie „mică, subțire, slabă”, era același contrast vădit, aceeași „disproporție armonioasă”. Erat același, însă mai era ceva, ceva nou, ne-așteptat în relațiile lor, ceva neizisabil la prima vedere, dar pe care ei îl simțeau, îl trăiau, ceva care dincolo de aparența micilor lor gesturi, a obișnuitelor priviri afectuoase îl făcea pe amîndoi mai gravi și mai înțelepți pentru încă multă vreme de acum încolo. Pentru a înțelege bine acest lucru, e nevoie să redăm un fragment din ultima lui scrisoare trimisă Liviiei, scrisoare pe care ea nu o deschisese pentru că îl intuia prea bine cuprinsul.

Iată acel fragment:

— Sînt cuprins — scria el — de o rușine nemăsurată pentru că am fost atît de slab în fața ta, cu cel puternic. Într-adevăr, sînt un laș, un slăbănog, pentru că eu am fost cel care a greșit, da, eu am fost cel care a întins mina după o altă femeie, dar acest lucru nemaipomenit, monstruos în dragostea noastră curată, nu l-am putut purta singur, eram prea slab pentru asta. Tu, tovarășa mea iubită, l-ai dus împreună cu mine, tu singură l-ai purtat și l-ai învins. În sîmbăta aceea după masă, înainte de a pleca în pădure, am simțit pentru prima dată tentația, atunci cînd te-am învinuit pentru prima dată... luni luptam încă, dar în celelalte zile alunecam... dar ce înșir eu aici aceste cuvinte neroade, grosolane, tu ai înțeles totul mult mai repede și mai adînc. Ai înțeles și că joi s-a întîmplat acel lucru josnic, absurd... nu, nu, absurd a fost ceea ce am făcut apoi, te-am alungat (pentru că eu trebuia să plec) și... Livia, Livia, tovarășa mea iubită! Aș da oricît să nu citești aceste rînduri, o silă fără margini mă înecă dar trebuie să scriu, dar, pînă la sfîrșit. Mă umlesc pînă la pămînt în fața ta, eu cel slab și slăbănog acum în fața ta, femeia mea puternică. Cum, cum s-a putut întîmpla aceasta? Cum să te re-duc? E umitor, tot ceea ce trebuia să se întoarcă împotriva mea, eu am întors împotriva ta... cînd eram copil, tatăl meu avea un briei scump, alb, din fildeș, moștenit de la bunicul. Într-o zi eu l-am luat și am ascuțit niște creioane colorate cu el (ciudat cum de-mi amintesc și acest amănunt cu creioanele colorate?) și l-am știrbit. Cînd a descoperit asta, tătuca care era un om drept dar foarte sever, i-a chemat pe fratele meu, care era mai mic decît mine și foarte nădrăvan, și l-a somat să recunoască fapta. Fratele meu a negat, cum era și firesc și atunci tătuca l-a bătut cu cureaua pînă la sînge. Eu am asistat la toate acestea plîngînd, tremurînd de spăimă și de rușine, dar neavînd nici o secundă curajul de a mă denunța! Iată acum, acest episod caraghios, inventat, cu Dumitracu... După plecarea ta, mi-a răsărit deodată, neașteptat de clar, întîmplarea cu briedul, din copilărie și m-am speriat. Am văzut pînă la fund toată ticăloșia purtării mele cu tine. În această lună de singurătate, nu știu dacă am dormit în totul șapte-opt nopți. Am fumat pînă la greață, am umblat pe jos kilometri întregi, și-am scris zeci de scrisori pe care le-am rupt și am plîns, am plîns ca un copil!...

În tren, soții Gherman au stat puține minute în compartiment. Toată noaptea au pretrecut-o în picioare, pe culoar, dorînd să fie singuri. Stăteau alături unul de celălalt și își vorbeau cite odată, uzînd de cuvinte puține, aproape numai de monosilabe.

— Ibis! — spunea el — ce noroc, ce noroc am eu!

— Nu e noroc — spunea ea, privind fantele întunecate ce alunecau prin fața ferestrei, riurile nemiscate, pădurile, pămîntul, norii albi, transparenti, luna ovală, cerul — nu e noroc, e dragoste, dragoste...

— Ibis — spunea el după o vreme, rîzînd scurt — acum eu sînt cel care ar trebui legănat. Ibis, mă țef în leagăn?

Ea nu răspundea, zîmbea mereu, liniștit, amintindu-și ceea ce îi evoca el: cum o ridică cu un braț și o purta atît de strîns legată de corpul lui încît trupul ei întreg se mișca în ritmul respirațiilor lui. Dar acum, în amintire, această scenă dura nesfîrșit de mult, mișcările lor se descompuneau ciudat și o trenă lungă, ca un abur dulce, curgea din lucruri, din mișcări...

— Ibis, Ibis! — spunea el — e nemaipomenit să fii cu mine acum, atît de repede, atît de firesc...

Mă întorceam la tine în fiecare zi — spunea ea, rar. Acum nu e decît una din acele nopți cînd mă întorc la tine...

Pămîntul întreg se mișca în jurul lor, pămîntul întunecat, nemiscat, cerul alb, străvezii pe care alerga luna, pămîntul întreg alerga, aluneca în jurul lor ca în jurul unui miracol. Ei doi stăteau alături ca două statui cioplite în materie dură, ca două siluete ce fac cu minile o mișcare alungită, de vis, o mișcare consecventă însă, aceeași, puternică, ca zîmbetul nesfîrșit al metalului.

Nicolae Breban

Nu se mai fumă o vreme, dispăru și sticla de pe covor. Cîntecul continua, mina fetei rămase pe-a mea și-o căldură insuportabilă mă năpădi, trezînd poate și din trupurile celorlalți, poate din aerul greu. Asudasem. umezînd spatele și piepții acelei cămăși prea albe. Sunetele jazzului nu încetau, cum nu încetează ploile puternice rect, mo-horite.

Mă simțeam stîngher, cu atît mai mult cu cît o nouă privire a fetei, urmată de un sfat binevoitor, îmi atrase atenția, ca am părul prea lung și dat peste cap și ceața prea clasică.

— Doar ești tînr, îmi spuse și iar începu să strige hu-hu-hu.

Noul val de sunete și bății din palme căpătî forme exagerate. Totul se schimbă dintr-odată. Oamenii se ridicară ca la comandă înții în genu-nuchi, apoi în picioare și începu o adevărată sarabandă în același ritm îndrăcit și sacadat. Eu fugii de pe covor lipindu-mă de ușă.

Fata mea îmi făcu din mină să mă întorc. Eu îi făcui semn că nu știu să dansez. Atunci ea duse degetul la obraz, arătîndu-mi că n-am rușine. Sări drept în mijlocul dansatorilor, dezlănțuînd mișcări atît de violente, care mă făcură să cred că voia să-și ispășească pedeapsa că mă adusesse pe mine acolo și se compromisese. Văzui astfel picioarele funebre la lucru. Zăpuseala creșcu, obrajii femilor se acoperiră cu sudoare, dar nu surprinsei pe acești obraji nici un fel de bucurie, nici un zîmbet, măcar o umbră de mulțumire, doar oamenii acesta se distrau. Cel puțin așa credeam, că se distrau.

Eugen Teodoru

Desen de RADU GEORGESCU

— Mă bucur că-ți place, s-o porți sănătoasă. Magda, uite, asta-l pentru tine, o chemă el pe mama, arătînd un pachet, dar se îndopnue cu un scamator fără public, pentru că mama nu se bucura așa cum ar fi dorit el.

Nu se bucură de lucruri, dar se bucură de el. Într-un fel necunoscut nouă, care mă face gelosul. Ca și cum din zece copii el ar fi nou-născutul căruia trebuie în permanență să-i porți de grijă, uitînd de ceilalți, mami, pe picioarele lor. Există în atîtuinea ei o detașare de noi, o îndepărtare, care în orice caz nu este instrî-nare; s-a apropiat de el fiindcă așa era firesc, e perechea ei în viață. Legătura lor stă deasupra înțelegerii noastre.

— Mai știi, Magda, cînd lucrui la ăsta? întrebă el tîfnind delicat, cu două degete, marginea unui milieu așternut pe masa lustruită. Și nu se uită la ea. Mama zîmbește amintirii, unei imagini pe care n-o cunoscut.

— Da. Trebuia să se nască Sandu...

O vreme despre care nu știu nimic. Se iubeau! Cum era mama, frumoasă sau numai „așa și-așa”? Dar el? Se gîndea atunci că o s-o lase atîta vreme singură? Îl surprînd discutînd cite ceva, mama e îmbrujorată, e se plimbă prin cameră cu minile în buzunar. Mă auzi la locul meu dar simți că sînt inutilă, deși prezența mea nu-i incomodează, iar conversația lor se poartă în continuare în același ritm.

Sandu și-a făcut apariția de-abia la o săptămîină după ce-l anunțasem. Mama se aștepta să-și aducă nevasta, dar eu eram sigură că va veni singur, ceea ce s-a și întîmplat. Astfel încît la masa noastră de familie cînd, în sfîrșit, am fi putut fi toți, era totuși o absență.

— Dar ce-i cu Rodica? l-a întrebă mama îngrijorată pe Sandu. S-a întîmplat ceva la fabrică?

— Nu. Nu-i nimic deosebit. E în examen.

— Așa?... E studentă soția ta? l-a întrebă tata.

— Nu. A urmat seralul și-și pregătește maturitatea, i-a răspuns Sandu, indis-pus să-i dea relații.

Apoi ne-am așezat la masă. În timp ce serveau supa, se așternuse o asemenea liniște, încît parcă azeșam cum suie spiratul aburul din farfurii, destrămîndu-se difuz spre fereastra deschisă. Mă întrebam ce i-o fi venit mamei să gătească supă... „O fi una din mincărurile lui preferate”, am conchis și aproape am tresărit cînd am auzit vocea lui Sandu rupînd tăcerea care devenise chiar stînjînitore.

— Dumeata cit rămi la noi? l-a întrebă brusc cu tonul gazdei față de musafirul nepoftit.

Am fost surprînsă; era primul lucru la care mă gîndisem și eu cînd l-am întîmplat la aeroport și discuția din mașină nu-mi alungase neîncrederea. Adina se uită speriată la mama care se ridicase înainte de a-și sfîrși Sandu vorba și, cu pri-veire lăsată, stringea farfuriile ca să aducă friptura. Se oprise și gîndea cu teancul de farfurii în mîna.

Victoria Ana Tăușan

Armonioasa mișcare

Luăm fiecare cu noi o amăntire, acolo, peste munții de ploaie prăvăliți din nemărginite. Arpile se apleacă, să-nsemne vorbe de viață și de zăre. Tăcuți, înțelegem mai mult — glasul s-ar mistui în motoare — peste o clipă ori două, vom fi suflați zvicăile din scoare...

Apoi, cerul amețele cu noi, se-avirite nebun cu fiecare, în pleoape se zbat amăntirile ce le-am luat la plecare...

Între cer și pămînt, n-avem timp de gladit care-i cea mai armonioasă mișcare — departe, în galaxii, sau în linia noastră cutezătoare. Visările sînt rotiri ancestrale, volute privirii peste orizontul alcargă Magnet urias, cîmpia atrage, stelele, parcă. Dar acum platin peste întineri, marea-cenușie, neagră, albastră, lăluie valurile pămîntului dedesup, între țărnișă senină, și nu mai glădim decît să fie zborul nelăstrup! și, Pavel Korceagă, înaldeauna la în

Constanța Buzeu

Liniște

Minerii primesc electrizată frumusețea peșterii, Poate pentru că în firea lor Au ceva din tenacitatea Izvoarelor Care s-au zbatut să treacă prin munte, Puncolăndu-l stîncile, Pînădu-le să împietrească într-o continuă cuceră Spre centrul pămîntului sau spre cer.

Undeva, foarte aproape, sînt galeții, Umbra luxuriantă a vechilor păduri S-a bălăntit peste arbori La prăbușirea a ceea de lemn însoțit, sculcent Firălele s-au spart în bucăți.

Am privit o hartă în relieu a frunzelor Tăvăluite pe cioburi mari de sticlă. Drumul sevei secase, și toțuși, Piatra n-a rezistat și s-a topit Sub zvicănturile văi ale soarelui.

Vine afară o vară fierbinte cu aer ușor În care se tolesc vișturile De jos în sus, de sus în jos, Dar în liniștea constrînsă aici, O liniște prin care poți să treci, Se aud foșnind galeții.

Miron Scorobete

Vă voi duce cu mine..

Nu mai dansa peste pieptul meu gol, Nu mai dansa alta, lumînă și tu, aspră cîntare și voi, valuri prea dragi învinovate de sare. Toamna-și amunță palmea în pinzele-nîșne pe ghol.

Toamna va fi pe peron la plecare, cu mult încălze, vom săruta-o lugar și vom porni mai departe, sărutul acela în noi, ah, cit va arde! Dar vom ști să-l ascundem sub banale cuvinte.

Dar nu mai dansați peste inima mea, Nu mai dansa alta, lumînă și tu, aspră cîntare și voi, valuri prea dragi învinovate de sare, Nu vă sfîrșiți în jocul acesta cu inima mea.

Vă voi duce cu mine sub pămînt, sub Paring, ori pe taratele mele imense, pe cîmpul deschis, ori în poezul cel mai frumos dintr-un alt Manuscris; și nu mai dansați peste inima mea acum cînd vă strîng.

Vă voi duce oriunde, nici eu nu știu unde, sînt atîția pe plajele lumii, eu sînt unul din ei, sînt fiecare din ei, orice durere a lor în voi și în mine răspunde.

Acum nu mai dansați peste pieptul meu gol, tu, noivă lumînă, și tu, aspră cîntare, și voi, valuri prea dragi învinovate de sare. Mai dansați, mai dansați, peste pieptul meu gol.

Maria Octavian

Orașul nou

Lîngă o colomă urc, Brațul, brătar, se înălțoară Pînă-ntr-un inel de nor, Unde primii inelul logodnei ușor,

Pașii urcă, sînt pașii mei, Ce-mping treptele și la sprîlnă; Foșnesc ca o sărutare Ce nu vrea să-ntrîzie

Prea multă, sub alba suflare, Lună, arcușele-mi geana-cabastră Ce luncă-nă fereastră, Și ce bine

Seamănă orașul meu cu mine, Cerule, -n oglinda visătoare Ce dreaptă sînt, Și sînt frumoasă țare,

Mama era tulburată. Îi tremura cuțitul cu care despică friptura și ezita să vorbească dar, neașteptat, interveni soful meu Mircea, tăcut de obicei.

Mama-soacră are viața ei, care nu e tot una cu a noastră. N-aveți dreptul să-i dați sfaturi și să vă amestecați în viața ei!

Mă simțeam învinovată pentru că, în timp ce mă așezam la masă, ea se plimbă în jurul meu, de parcă eu trebuia să răspund de greșelile soțului.

Nu ești prea bătrîn ca să refuzi sfaturile spuse tata. Vorbea reținut și-mi apărea al om decît cel împotriva cărui mă revoltam. Continuă pe același ton ne-ținînd seama de nervozitatea și ostilitatea fecurilor virstnice:

— Mama voastră e și soția mea. Numai ea poate decide.

— Și am decis de mult, zise mama ca și cum tot ea ar fi vorbit și înainte.

N-am înțeles exact ce anume a decis: să ne părăsească plecînd cu el în altă localitate, să-l lerte, să rămînă el cu noi sau pur și simplu să lege, deși tîrziu, fa-milia destrămată. Era însă în glasul ei o căldură și o hotărîre, care nu lăsau loc echivoacului și-am simțit că o iubesc mai mult ca oricînd și-am mai simțit că o parte din această iubire trece și asupra lui. Asta nu mă oprea însă s-o privesc ca și celălalt, cu siguranță că va da explicații, dar ea tăcu, rugîndu-l, print-un semn discret, pe Mircea, să toarne vinul. Era un Cabernet blanc care juca rubiniu în paharele de cristal. Pe fața de masă, strălucitor de albă, paharele joase și largi păreau pete de sînge sau poate trandafirii înfloriți tîrziu, în toamnă.

Erăm înstrăinați, duși pe gînduri. Eu aveam impresia că de-abia acum am fost pusă în fața vieții și mă gîndeam: ce-mi rezervă viitorul?

Adina seșea în picioare lîngă mama, mototolea un servetele de hîrtie, absentă. Bărbații fumau, preocupăți, fiecare în felul lui: Mircea — elegant, Sandu — cu sete, aproape fără să elimine fumul, iar el — ponderat, trăgînd din țigară la intervale regulate. La invitația mamei am ridicat paharele.

— Pentru fericitarea ta, mamă, a zis Sandu și a dat paharul pe gît, fără să ciocnească cu nimeni.

Vinul acesta se bea în timp, sorbit pe îndelete și Sandu o știa bine. De aceea gestul lui mi-a dat să înțeleg că se grăbește, și așa o fost, căci s-a ridicat de la masă primul. Ca în copilărie l-a mulțumit mamei și a sărutat-o pe frunte, așa cum se obișnuie de mult.

Sandu nu-și adusese nici un bagaj, așa, că nimeni n-a observat plecarea lui. Pe mine m-a rugat să-l însoțesc la gară. N-am vorbit nimic în troleibuz și nici pe peron cînd am rămas singuri. Avea nevoie doar de prezența mea. Trenul venea din triaj. Cînd a ieșit la fereastra compartimentului, i-am spus:

— S-o trimiți pe Rodica la mare. Trebuie să se odihnească după examene. Și trebuie să-l cunoască pe tata.

Ana Barbu

INTERVIU DESPRE

MĂiestRIA LITERARĂ

CU

G. Călinescu

G. Călinescu, „inabordabil”, care ar refuza căderea unei discuții apropiate și stringerile de mână emoționante... Ne-am convins că nu e decît o legendă. Interviul de față nu a fost luat prin intermediul vreunui oracol. După ce l-am anunțat că revista „Luceafărul” dorește să-l ia în interviu, am ezitat, în virtutea legendei, să ne prezentăm și așteptam, cu îndoielă, invitația. Cînd s-a telefonat peste câteva zile la G. Călinescu, cu întrebarea cînd pot veni reporterii pentru interviu, profesorul a răspuns mirat: „Bine, dar de ce nu au venit pînă acum?”

Reporterii au pregătit cît mai multe întrebări. S-au înarmat cu întrebările altora, poezii, critici, prozatori, cu întrebările de utemiști în ale scrisului, doritori să aștepte, să învețe, să caute. Să aștepte, să învețe, să caute — este dorița tinerilor. Dar tocmai aceste atribute de îndrăzneț explorator și călăuză în domeniul artei au făcut din artistul și profesorul G. Călinescu un om mereu tînăr, vibrînd la cele mai înaintate idei ale epocii noastre, polarizînd în numele lor, sub climatul solar al personalității sale, numeroși discipoli și admiratori.

Dar artistul ne răspunde mereu, așa că interviul de față nu poate constitui o surpriză. Dialogul lui cu timpul, cu sine însuși, cu contemporanii e mereu proaspăt, scilicet și fertil. Fertile sint și răspunsurile. G. Călinescu ne răspunde ca lămuritor de modele în literatură și critică, ne vorbește prin publicistica optimistă, ancorată în dezbaterile noastre contemporane, la zi. Ne răspunde ca artist, ca profesor, ca activist social. Interviul nostru n-a însemnat decît o continuare a acestui colocviu.

G. Călinescu ne-a primit în camera sa de lucru, în haine de lucru.

REVISTELE ȘI SCRITORII TINERI

— V-ați pus adesea problema conștiinței de sine a scriitorilor tineri. Un rol de seamă în această privință l-a avut revista „Luceafărul”, menită să-l solicite pe scriitorii în domeniul cît mai variat ale artei, ale relațiilor cu viața. Sîntem azi în fața unor date cu totul noi în problema formării și realizării scriitorului, a locului său în societate. Socialismul îl recunoaște scriitorului un rol constructiv de seamă, acordînd seriosă responsabilitate artei sale, îi atrage spre mobilă misiuni estetice — și eleră creativă — mult deosebită de a fi creată, însoțit, constructiv și în același timp estetic — ca să folosim ceva din atribuțiile idealului pe care Luceafărul îl pregătise în „Sun”. În împrejurările și condițiile cu totul noi ale scriitorului, ce rol considerăți că ar reveni revistei literare? Scriitorii ăstia asemenea reflecții în revista „Luceafărul” care lucrează în genere cu scriitorii aliați la începutul formării lor.

— Revistele de altădată, în generalitatea lor, erau un mijloc pentru scriitorii de a se face cunoscuți. Ele se nașteau, adesea, din inițiativa unui grup care spre a fi semnălat erboră și a numelui teorie literară, publicînd un „manifest”. Tinerii, ca să fie admisi, luau, printu-un mimetism inocent, culoarea revistei. Eu am trimis la Sburătorul o poezie sau două, ce-i drept foarte slăbice, pentru care am primit un răspuns indulgent. La modă, în acel cerc, erau poeziile critice. Am fabricat două în acest stil și mi-au fost îndată publicate.

Azi revista are un rol considerabil mai mare. Toți sîntem angajați într-o operă grandioasă de construcție și vă închipuiți că monumentul literar prin caracterul lui de permanentă și universalitate ocupă un loc de frunte în șantierul nostru obștesc. Artă se naște din viață, misiunea fundamentală a unei reviste este de a așeza pe tînărul scriitor socialist în fața frumuseților vieții noastre, zicîndu-i: aci sînt cărbunii, frați întunecați ai diamantelor, mai folositori poate decît ele, colo sînt fîntînile arteziene care presară toată pe imensele culturi, aci sînt zăvezile, dincolo sînt palatele muncitorilor. Fără îndoielă, Uniunea scriitorilor înlesnește tinerilor autori perceperea directă a tuturor aspectelor muncii noastre de azi, foarte mulți fac reportaje. Însă arta este transfigurare și problema e de ordin estetic. Revista trebuie să îndrumeze, sugerînd, spre viața tot mai complexă, mergînd de la infinitul mic al microscopului pînă la macrocosmul telescopului, de la încoșarea semîței pînă la fizica cosmică. În ce mod? Relevînd din literatura univer-

sală și romîni, în primul rînd socialistă, chipul cum o temă de înfățișare prozică sau aparent neductibilă pe nicovăli, la în minile unui artist cu fantazie arborecesc neașteptate. Scriitorii mari și unele școli literare de altădată au revelat contemporanilor fragmente de univers, din păcate foarte limitate. O revistă are datorită, azi, să deschidă toate porțile către frumusețe. Scriitorul nu va asimila totul, se va entuziasma de o latură a vieții noi, și se va duce apoi singur să se inspire și să se documenteze, pentru că din vizitele fugitive în fabrici și uzini nu te-ntorci decît cu un mic vocabular tehnic, esența vieții trebuie sorbită cu buzele și simțită cu inima. Din tema „Incolțirii carților” Tudor Arghezi a scos semnificații surprinzătoare. Un exercițiu interesant ar fi ca pe o temă dată, să zicem „turnarea oțelului în forme” mulți tineri să se inspire și să scrie simultan. După aceea ar urma discuția asupra rezultatelor, spre a determina cauza reușitelor sau a ratărilor. Altfel de îndrumare, fără imitativitate, nu vîd. Aș adăuga doar că nivelul teoretic și stilistic al revistei se cade să fie excepțional.

TINEREȚEA ARTISTULUI

— Vorbînd revistei „Luceafărul”, vă adresati mai ales tinerilor. Fără intenția de a face o metaforă, — vă aliați în plină lume a visului literar? Aproape fiecare tînăr cu înclinații literare își propune „etape”, căi estetice mult țigle, în care să rămîni mereu tînăr și să fie desigur, mereu inovator... de la începutul pînă la „îzbiturile grele” ale maturității. Din îndelungata dumneavoastră muncă și experiență, în domeniul literar alți de varietate, le puteți mărturisii ceva? Adolescența, Roma, lirica tânărului, Viața lui Mihail Eminescu, Poezii, Cartea Nănații, înalte studii de critică și istorie literară...

— A vorbi cu despre mine este greu. Un scriitor nu la conștiință despre sine decît prin reacția contemporanilor și a posterității, precum n-am și cum arătăm la față dacă nu ne-am privi în oglindă. Și încă imaginea cu oglinda este insuficientă pentru că judecata asupra figurii noastre o dăm tot noi. Iar noi sîntem foarte parțiali cu noi înșine. Dar în fine, unii scriitorii stîrnind la contemporani reacții violente și contradictorii trebuie să stea mult timp în fața oglinzii pînă ce aburul se usucă și figura apare mai clară. Afară de asta, el nu-și va vedea niciodată chipul său în viitorul care-l depășește presupunînd că nu se va destrăma ca un nor. Așadar a vorbi despre felul cum am ajuns la „îz-

biturile grele”, este, pentru o conștiință adîncă, o problemă gravă. „Izbiturile” înseși dacă le luăm cu sensul de „succese” pot fi înșelătoare. Ar trebui deci estetic să definim ce înseamnă în artă „îzbitură”, ceea ce ne-ar duce prea departe. Nu am nici o idee, nici infatnat bună nici demoralizant rea despre mine, ci doar o prezumție autorizată de contemporani că pot lua parte la competiția artistică. Înțeleg prea bine că întrebarea a fost pusă spre a se obține, în vederea tinerilor, o mărturisire utilă asupra traiectoriei de la dibuire la ceea ce, fiind vorba de alții, s-ar numi opere de măiestrie. Calitatea fundamentală a artstului scotocesc a fi „ingenuitatea”, capacitatea de a rămîne mereu uitmit de univers și a-l redescoperi mereu altfel. Măiestria constă în a nu distruge sau stînjini această ingenuitate, într-o foarte studiată simplitate.

DESPRE ROMAN ȘI EROI

— Nu intenționăm să vă punem întrebări „capitale”. Sîntem reporteri, în cazul de față mesagerii ai unor discuții care au loc frecvent în rîndul tinerilor, mai ales în ceea ce privește romanul. „Problematice de prim ordin a epocii noastre, cuterează de evenimente multiple și contradictorii — aduce în planul central al creațiilor literare, romanul”, — spun unii tineri, la care alții tineri adaugă: „important în romanul actual ni se pare eroul matur, cel care face legătura între două lumi. Cu el ne alăim în fața unui destin dramatic, purtător al unor întrebări istorice, el vine spre noi, facez nu cu sisteme, cu atitudini pe care revoluția în se-a nimicit, în se-a modificat, îmbogățindu-se”. În acest caz — spun alții — datele esențiale ale romanului citadin de pildă, se prezintă schimbate. Dispare fatalitatea... viața capătă o înalțate; personajele cardinale ale literaturii românești nu mai sînt inadaptabili, singuratici, arzigigili... „Dar să vorbim și despre perspectivele romanului”, — spun alți tineri, „munca în socialism e afirmarea de sine a omului. Vorbim azi de muncitorul intelectual, de lăranul-agronom. Sînt personaje pe care le dorim în centrul romanului”. Dar unii, pornind de aici, ajung la problema „intelectualizării” romanului. În sfîrșit: „Preocuparea centrală în romanul actual ni se pare a fi conflictul etic...”

Vă invităm deci, tovarășe profesor, la acest „cruț” colocviu despre viață și roman...

— Scurtul colocviu la care mă invitați mă sperie prin numărul mare de întrebări cu care mă înțimpinați. Dacă prin eroul matur unii înțeleg, precum mi se pare, omul din societatea burgheză care s-a îndreptat, dramatic, cum spuneți, spre lumea nouă, atunci se cere romancierului să scrie roman istoric. Va veni în curînd vremea cînd scriitorii nu vor cunoaște decît „eroi maturi” născuți în lumea socialistă. Ar mai însemna, după această opinie, că nu sînt interesante decît romanele scriitorilor maturi de azi care au trăit în deceniile anterioare revoluției. Ceea ce este o restricție impusă ingenuității scriitorilor maturi înșiși. Eu am încercat a analiza astfel de eroi. Ei aveau limite, pe care eu azi nu le am. De aceea i-am părăsit. Ca să-i înțeleg așa avea nevoie de documente. În mine, din cauza ingenuității de care v-am vorbit, a dispărut amintirea subiectivă a tranziției.

Sînt de acord că romanul se ocupă de zona înaltă

a conștiinței, de eternul uman, ființele instinctuale, înfîmînd de domeniul patologiei. Dar m-aș feri de a vorbi de romanul „intelectualizat” sub cuvînt că muncitorul însuși, ceea ce este adevărat, a devenit un intelectual. Asta ne poate duce la eroarea de a crede că intelectualul profesionist e mai interesant decît muncitorul instruit. Însă nu e rar cazul cînd intelectualul de profesie e foarte frust sufletește și foarte puțin indicat ca „erou pozitiv”. În general inadaptabili, singuratici literaturii burgheze aparțineau categoriei intelectualilor. Putem în anume cazuri să explicăm solitudinea lor prin reaua întocmire socială, totuși nu e de neglijat faptul că unii dintre ei, puțînd, n-au luptat împotriva incivității. „Intelectualizarea” romanului mi se pare primejdioasă mai ales prin faptul de a fi o invitație la romanul problematic, distins, scos din frămîntările proceselor intelectuale. Sub pretextul de a avea complici pe muncitorii-intelectuali, unii vor voi să se întoarcă la Proust și încă și mai rău, la André Gide. Obiectul romanului este omul etic, adică activ, nu integral bun ci perfectibil, nu dărnălat la rău ci educabil. Cred că nici Aristot, întrebăat, n-ar răspunde altfel.

A FI POET...

— V-ați ocupat, la Cronică optimistului, în repetate rînduri, de poezii tineri. Le puteți vorbi acum ceva despre prezența în evenimentele contemporane, despre actualitatea poeziei, viabilitatea ei în fața actualității contemporane în poezie...

— Între contemporan și actual este de făcut această distincție calitativă. „Contemporan” este ceea ce trăim sub ochii noștri în acest minut, „actual” ceea ce, pornind din contemporan, rămîne multă vreme în actualitate. În literatură (fie poezie, fie proză) ne interesează actualul din contemporan, adică umanul, universalul, fără ca prin asta să fie nevoie de a șterge urmele contemporanului. A îndemna pe poet (și pe romancier) să descrie mereu și amănunțit evenimentul zilei este a pune în primădie creația socialistă însăși. Cînd poetul, de pildă, se limitează la o tablă de materii jurnalistică (intrarea într-un apartament nou, tractorul, barajul de la Bicaz etc.), este imposibil să nu cadă într-o anume ariditate, fără veritabilă „actualitate” sau într-o prețiozitate și o delirantă fantazie cu care încearcă să vindece inaderența, artistică, la temă. Ceea ce ne interesează pe noi este ca poetul să se entuziasmeze, să iubească, să aibă sănătoase tristeți, să vibreze în fine cu toată gama sentimentelor ca om nou în fața unei lumi noi. Nu-l sfătuesc să ștergă, deliberat, urmele contemporanului și ocazionalului. Trăim evenimente care stîrnesc emoții și emoții. Fără contemporan nu există actualitate. A nu face din accidental un program, a nu te acomodiza în ocazional, aceasta e regulă artistică. Ingenuitatea scoate singură esența prezentului.

CRITICI ȘI SCRITORII-CRITICI

— Fîind vorba de educarea bunului gust al marelui public, criticul profesionist, deci și fiid, rui critic, au, în etapa actuală, pe lângă preocuparea de a descoperi talente și de a îndruma cititorii, și răspunderea de a face opere de activități, de militant. În numele a-

cestei educări, de prim ordin în socialism, criticul nu i se aștează orare, în acest fel, generoasă posibilitate de a fi exigenți cu lucrările discutate, ca și cu sine însuși, în ceea ce privește promovarea frumuseții ideilor noastre, a inteligenței și adiectivității expresiei. Apoi: Dacă sînt critici care dovedesc în profesia lor pregătire și condei de scriitor, nu e necesar ca și scriitorii să se îngrijesc de a deveni, într-un fel, critici? S-ar obține o interesantă colaborare pe plan estetic. Avem rar prilejul să vedem în presa literară cum scriitorii (poetii sau prozatorii) dezbăt pe larg lucrarea unui confrate. Am așezat deci la delicata problemă a scriitorii și polemici.

— Un critic bun, ceea ce înseamnă un om cu gust și pînă la un punct un artist, prin chiar faptul de a face critică e un activist și contribuie la educarea bunului gust al marelui public. Căci nu alta e misiunea criticului decît a distinge frumosul de urit, motivînd prin citate convingătoare și sprijinindu-se pe principii estetice. Prin urmare, fiind foarte adevărat că educarea în vederea percepției frumosului e un comandament al societății noastre, problema este nu atît de a-i cere cronicarului să fie exigenți, ci de a descoperi cit mai multe adevărate talente critice, dotate cu gust și cu voință de cultură.

Scriitorii pot profesa critica, avînd în vedere că creația însăși deși ingenuă nu e un act simplist spontan ci și de reflecție. Un artist care nu are nici o părere despre arta altora mi se pare o absurditate și este știut că marii artiști iar nu sînt decît au descoperit pe marii lor contemporani. Însă, înțeleg însă scriitorul poate să ajute pe alții, explicîndu-se și pe sine, tratînd despre scriitorii foarte îndepărtați de persoana sa fie în spațiu, fie în timp, iar cînd e vorba de contemporani apropiați numai descoperind cu generozitate un talent. Deocamdată, polemica între „confrății” s-a dovedit acerbă, și mai bine decît să dăm cititorilor un spectacol demoralizant, să încercăm a avea cit mai mulți critici buni care, simțindu-se responsabili față de viitor, sînt fericiți de bucuria de a extermina.

ISTORICII LITERARI ȘI PERCEPȚIA FRUMUSEȚII

— Revistele săptămînale și lunare își pun și ele problema formării tinerilor istorici literari. Cîndul păreare, în cadrul unor reviste, că acești tineri ar ține să fie exclusiv comentatori de bibliotecă, specializați pe secțiuni foarte limitate de ordin bibliografic. Acordînd totuși considerația disciplinei severe de bibliotecă, de studiu și informație exactă, revista literară — se spune adesea — îi invită pe tînărul istoric literar să se dovedească prezent în dezbaterile actuale ale moștenirii literare, precum și să facă opere de creație: în studii și monografii să depășească „inter-maia critică”...

— Între istoricul literar și criticul cronicar comună este condiția ca și unul și altul să aibă percepția frumuseții. Însă istoricul literar este un om

de știință și ca atare în mod fatal (afară de rare excepții) un specialist. Nu putem invita pe arheolog să-și dea părerea despre pictura modernă. Reconstituirea trecutului pe temeiul documentelor e sarcina actuală a istoricului literar și ea permite opera de creație. A solicita pe folclorist ori pe cercetătorul istoriografiei vechi să ia parte la dezbaterile despre un roman nou, ar fi fără sens. Dar vorbiți de „dezbaterile actuale ale moștenirii literare”, deci de literatura mai veche. Evident, astfel de dezbateri se țin în forurile competente, de pildă, la Institutul de Istorie literară și folclor, și totdeauna în scopul de a folosi o informație bine condusă la interpretarea științifică a moștenirii literare. Nici nu cunosc studii și monografii, ori cit de modeste ar fi ele, care să se limiteze la „informații stricte”. Dar necesitățile științei cer ca în afară de „studii și monografii” să apară culegeri de documente, repertorii bibliografice. Să ne ferim de a pune pe plan secundar prepararea științifică sub pretext de „creație”. De fapt ceea ce trebuie să întărim la unii tineri formați în medii jurnaliste e tocmai disciplina severă de bibliotecă și informația exactă și pe deasupra o serioasă cultură ideologică cu care să se ajute la interpretarea științifică.

— Despre munca la noua Istorie a literaturii române...

— Volumul I este tipărit în faza de machetă, se va lua în dezbateri în câteva săptămâni și va apare la începutul anului viitor. Celelalte volume sînt și ele în lucru.

— La Cronica optimistului ați vorbit despre poetul Lucian Blaga. Ați putea adăuga ceva acum, despre poeziile sale valoroase, în întimplarea apariției volumului de versuri pregătit de Editura pentru Literatură?

— Gînditorul abstract Lucian Blaga a stat pe o poziție greșită și mai ales a încalcat atitudinilor risicate. Poetul este însă mare, nota lui fundamentală fiind un simț acut al materiei în vibrația ei cosmică. Citez două versuri admirabile dintr-o poezie publicată recent în Contemporanul:

„De cite ori prin văi un trăznet mai lovea,
neștiutor de bezne crinul alb pocnea”.

precum și o extraordinară senzație de voluptate în prezența semințelor germinatoare (în culegerea Primăvara de aur):

„Copil, îmi plăcea, despoiat de vesmintele
să intru-n picioare în cada de grîu,
cufundat pîn-la gură în boabe de aur.
Pe umeri simțeam o povară de rîu”.

Principalele domenești literare: poezie, roman, monografie...

— În afară de voința tenace de a duce la bun sfîrșit sarcina de a elabora în colectiv Istoria literaturii române, preocupările mele personale sînt strict literare.

„SÎNT OM AL PREZENTULUI”

Nu vom descrie interiorul camerei de lucru a profesorului G. Călinescu. A vorbi cu aproximative și zgomotoase amănunte despre muncitorul pe care l-am găsit în haine de lucru, printre uneltele sale zilnice, ar însemna să-l tulburăm pe artist. Nu vom încerca, deci, un portret. I-am prezentat întrebările scrise — și, în fața noastră, G. Călinescu le-a parcurs dîndu-ne sentimentul că și în acest fel își continuă lucrul și că nu trebuie să fim stîljenii. Mărturisim că, în afară de răspunsurile pe care ni le-a transmis în manuscris nedactilografiate, exact în ziua și la ora la care ne-au fost făgăduite, profesorul ne-a răspuns la unele întrebări încă în momentele vizitei noastre, mai pe larg decît aci, vorbindu-ne cu prietenie și plăcere și despre proiectele sale intime de lucru, despre modul cum muncește la cea mai proaspătă carte a sa; cum îl descoperă capitolele, eroii... Dar să nu ne îngăduim a încredința tiparului mărturisirile care privesc munca delicată de șantier a scriitorului. Ar fi o „colaborare” nepermisă. Pentru cititorii „Luceafărului” am obținut de la G. Călinescu promisiunea că vor avea în cîrind un fragment de roman. Despre ce vorbește romanul? Amintim cuvintele pe care G. Călinescu ni le-a spus înainte de încheierea întîlnirii noastre: „Sînt om al prezentului” — și a făcut cu brațele gestul unui arcas care întinde coarda să înlănească săgeata. I-am prezentat în acea clipă un caiet al nostru, în care transcriesem poezii din lirica sa tălmăcită, — anume din volumul „Lauda lucrurilor” (care e programat să apară cu variante proaspete și cu o seamă de titluri noi în Editura pentru Literatură). Primind caietul cu poezii, mi-l arăta — care făcuseră gestul energic și locos al arcasului — au căpătat mișcări delicate. Adusesem în fața profesorului nostru, lăsată. Așa s-a încheiat interviul despre munca în reviste, în roman, în critică și istorie literară: G. Călinescu ne-a citit din poeziile sale. „Șun se odihnește de treburile împărătești, cîntînd” — ne-am amintit. Ne-a citit mult sau, mai corect, ne-a zis poeziile sale — cum îi place profesorului nostru să spună. Cîntecul întîrziat: „Plasa zvîrlită odată pe jărături tînești / O trag acum umflată de-o zăbateră de pești”. Lauda materiei. Tristețea este steapă... Încheiul lectura interviului nostru cu G. Călinescu, așa cum s-a terminat de fapt acest interviu: cu poeziile, pe care ni le-a zis, odihnindu-se, profesorul, autorul de romane, istoric și critic literar, deputatul G. Călinescu.

Interviul a fost luat
de Ștefan Bănuțescu
și Ilie Purcaru

G. CALINESCU

LAUDA LUCRURILOR

Trandafirul

Mirosind trandafirul suav

Mă gîndesc la ceva veșnic și grav,

La Ahile spîrgînd Ilioul

La Chalcei ridicînd Babilonul,

La soarele coborînd în Ocean

Spre-a roși păduri de mîrgean,

Trandafirul își trage esența

Coloarea și magnificența

Din simburile de nestemate

Și flăcări îmbălsămate

Cu care melalele ard

De ani un miliard,

Trecînd peste el vreo albînă

Deatîta mireasmă leșină,

Cît este de tare neclarul

Cunoaște proa bine bondarul,

Împlînsă de un cînon numeric

Floarea se desface steric

După ceorul cu planetele-n șir

Care miroase a trandafir,

Tristețea este steapă

În noui, ca profeții, să nu stai nici odată,
Nu te răzni de-ai tăi,
Tristețea este steapă, iar fața lăudată,
Volos să cinși pîn văi.

Fii fraților tăi pildă, de ești cu-nvățătură,
De mai isprăvi te-ocucă,
Pe cremenea cea tare fa loc de arătură
Și mările usucă.

Pădurea nu te-nșele cu plinsetele-i vane,
Înșinge-n trunchiul toporul,
Captorul înroșește, la seceră, ciocane
Pentru întreg poporul.

În loc să-nalți cu spada, sălbaic căldreț,
Un groznic osariu,
Tracioul în de hățuri și fi-vei mai mare!
Decît trufașul Dariu.

Cîntecul întîrziat

Cîntecul meu a stat doșpit pe sub pămînt
Încît acum se-aprînde scoțînd vîpăi în vînt

Sau se repede-n slavă, un puț artezian
Scoțînd imense jerbe de joc aerian.

Aburul înghețat pe geam în evantaiu
Au prins contur fantastic și s-a făcut vitalu.

Abia am scos cîndva suspinul unei plîngerii,
Acum îmi vine svonul unui concert de îngeri.

Șiut ca un lac pacific, nelurburat sub lună,
În care zace-o flotă zdrobită de furtună.

Plasa zvîrlită odată pe jărături tînești
O trag acum umflată de-o zăbateră de pești.

Plîpînd arbust atuncea cu mici flori etemere
Sîni azi copac robust încovolat de mere.

Rupe în bucățele hîrtiile de ieri
Au încolțit în juru-mi păduri de palmieri.

Un must subtil, clar, de mult în urmă carn
Acum e gros și negru ca vinul de Falern.

Poemul scris cu aur pe o foaie ușoară,
Îmbălsămat de timp, miroase a scoțîțoară.

Linogravură de PONGRĂCZ ANTONIA (Cluj)

Pepenele verde

Harbuz, roșolul smarald
Crescînd pe pămîntul cald
Vas lucrat de mîini persane
Tăiat în merdăne

Din care la razele lunii
Beau fazanii și paunii,
Smălțuită verde mîrșă,
Uriașă, dulce chîtră,

Piclată nucă de coco
De vron astec la Tascoco,
Fruct domn de cedăți giganți
Din țara cu elefanți,

Fagur steric de Himel,
Chisea cu-ngheta șerbet,
Planșetră besaceia
Cu șaluri turcești în ea.

Din funduri adînci de mine
Sugi roșaja de rubine,
Cu catran de mineruri
Vopșești simburii de juri.

Din munișii cu chihlițoare
Socși parfumurile rare,
Prin vrei din ghețuri îi trece
Sucul zaharat și rece.

Prin lungile tale cozi
Sorbi seve din anlipozii
Și carnea-ți arată fața
Soarelui din Guatemala,

Contraste

În viață am fost plin de...
Cu zile albe sau nealbe.

Am fost centaur în poloni
Și o șopîrită-n buruienii,

O sepie stropind cu tuș,
Un alb pe mare pescăruș,

Ostaș purtînd sabie grea,
Curtean în mină c-o lălea,

Suav ca ingerii din Rai,
Războinic ca un samurai,

Un sfînt Francisc smerit sub glugă,
Atîta neclintit la rugă,

Gînguritor ca turturica,
Impenetrabil ca pisica,

Cuprins de flăcări ca pădurea,
Tăios și rece ca securea,

Tumuluoasă cataractă,
Bazin de marmură compactă,

Solist ironic din Elada,
Fanatic, sumbru Torquemada,

În arta vieții un Socrate,
Neliniștit ca Miltiade,

Atlet senin de Policlet,
Extavanganț, nocturn Hamlet,

Suind pe creste colosale,
Tînjînd turcește pe sociale,

Descîns din craiul Netinav
Și dintr-un prost, nemernic sclav,

Paragînd de bozii plîmă,
Cu cipri și cu mîrși grădîna,

Un pin cu fruntea măiestreasă,
O scaldă plîngînd ploioasă,

Un măr domnesc cu carnea bună,
Otrăvitoare mărăgună,

Bison cu pielea-nămolită,
Păun cu coada zugrăvită,

Nebun ca neamul lui Atrid,
Poet ca regele David,

Lauda materiei

Tot universul nu este
Decît joc de mari curcubeu,
În scripștii lumii calesle
Eu sînt aşezat pe-o scîntee.

Ce este-n planetele șapte
Se-ascunde în elemente
Bolta e stropită cu lapte
În lapte-s de stiele fragmente.

Cerescul aşezămînt
Are un înfim consonant,
Diamante găsești în pămînt,
Pămîntu-i pe cer diamant.

Lăudată fie cascada,
Lăudată fie marea,
Minunată este zăpada,
Străluclitoare e sarea.

Vulcanii falnic detuna
Cîntă safirele clare,
În aer frunzele sună
Gîndina vine călare.

Elefanți trec cu trompa groasă,
Armăsarul pe cîmpuri zburdă,
Tresălă-n țarină, voloasă,
Cîrîșia orăbă și surdă.

De cîmîlr nu se teme
Fluturul ce-n aer scrie,
Din morți răsăr crizanleme,
Greștii cîntă-n sicrie.

Căldura se-mpacă cu gerul,
Zvîcnind materia crește,
De păsări se-tuneacă cerul,
Bolta se umflă de pește.

Pădurile se-nmulțesc robuste,
Pășunile exaltă eluvii,
Lăudată însele pustie
Lăudată mareșele fluvii.

Impostură

În adolescență eram foarte „trist”,
Un veșnic bimerist,
Pășînd sigilat de destin
Ca un posibil nou Lamartine,
Contemplînd ale soarelui funerații
Cu profil de medallii.
Eram numai piele și os
Și mă credeam (cu mîndrie!) tuberculos.
Simulînd pași obosiți și atîngați
Mă plimbam în parcuri printre copaci,
Răscolind teatral cite o carte
Ca să fiu observat de departe
Sau priveam lumea noros și indirect
Ca Melancolia lui Dürer Albrecht,
Și toate erau numai impostură
Căci ciocoleam de bucurie și ură,
Convins că într-un lustru
Voi deveni ilustru
Și lumea o să mă deserte
Și-o să fiu remarcat de tele.

Acum sînt dimpotrivă afabil,
Rezervat, însă sociabil.
Deși port o togă, solemnă himaidă
Am totuși înținat timidă
Și cînd vine spre mine de tineri un stol numeros
Mă ridic în picioare stîlos
Și gonindu-mi iute secreta visare
Răspund fără poze la fiecea.
Ași am gravitatea celui care-a biruit
Dar la suflet sînt indolț,
Pierzînd vilvătăia focoașii călduri,
Se-ngrămădesc în mine păduri.
Pe vremuri, încrezui,
„Gîndeam” spre a fi văzut,
Dar acum cînd spiriții mi-a de probleme tecund
Mă rușinez și m-acund,
Și cînd îmi soplînd mă-nîmplă ades cu
„Asta este Călinescu”
Carcelez locul, emisferic,
Să văd mi s-a dat acest nume generic,
Căci eheu, eheu,
Nu mai am vanități de Eu.

La Pontul Euxin am fost să pun întrebări,
S-aud tumulte de mări
Și ca Ovid de pe mal
Să contempļu spumă și val,
Ferdin-mă de Ipochimeni!
Am așteptat ca-n preajmă să nu fie nimeni
Și-atunci abia mi-am pus capul în palme
Spre-a apoi decivalme
Noros și indirect
Ca Melancolia lui Dürer Albrecht.

Cu mîinile- amîndouă

De mult pe-al nostru crug
Eu aveam chip și grai,
Vedeam solarul rug,
Iar tu Tîl nu erai,

Sculpeau comete, stiele,
Zăpada cea ușoară;
Cu diamante grele
Ploua în cite o vară,

Călcam iarba nebună
Mai naltă decît omul,
Ședeam drept și-n furtună
Mă scuturam ca pomul.

Răcoare îmi da riul,
Mă-imbălsămam cu crinul,
Ca mirea-mi părea griul,
Plin de țările vinul.

Dar citeodată totuși
Tînjeam în acest rai,
Creșteau platani și lotuși
Iar tu Tîl nu erai.

Mă întrebam pe unde
Întîrzi și colînzi,
Te căutam în urde
De ape și oglinzi.

Știam c-o viață vie
Din viitor mă chiamă
De-o cărei gingășie
Mi-era și dor și teamă.

Dar într-o zi vestită
O ușă s-a deschis,
Frumoasă și smerită
Tu ai descîns din vis.

Mi-ai zis, zîmbînd: „Sînt eu!”
„Cu mîinile-amîndouă
„Te chem în veacul meu
„Spre-o primăvară nouă”.

VIATA CERCURILOR LITERARE

MAI MULTĂ RĂSPUNDERE...

Devenite astăzi fenomene de masă, arta și cultura au pătruns adine în cele mai îndepărtate colțuri ale țării, creând minunate condiții pentru afirmarea și dezvoltarea numeroaselor talente care altădată erau sortite unei fatale dispariții. Partidul și statul nostru socialist acordă în permanență atenție și sprijin, îndrumând cu grijă mișcarea culturală de masă, expresie a marilor transformări revoluționare petrecute în țara noastră după Eliberare. Numeroși tineri care s-au afirmat mai întâi în cercurile literare muncitorești, sătești, de pe lângă Casele de cultură ale tineretului, au fost ajutați să-și dezvolte talentul, să-și verifice în confruntarea cu cititorii, prin publicarea lor în presa centrală, în revistele literare.

Numerose cercuri literare au adăugat frontului nostru literar talente autentice, datorită modului în care au știut să îndrume și să-și crească pe tinerii care au prezentat aici primele lor producții literare. Pot fi menționate în acest sens cercurile literare: „D. Theodor Neculuga” al Casei de cultură a tineretului din raionul 1 Mai, „G. Bacovia”-Bașeu, „M. Eminescu” al Casei de cultură a studenților din Iași, cele din Constanța, Hunedoara, Timișoara, Cluj, Galați etc.

Oricât de însemnate ar fi însă realizările obținute pînă acum, nu trebuie să uităm totuși că în fața cercurilor literare stau sarcini importante care nu întotdeauna au fost îndeplinite cu întreaga răspundere. Este vorba, în primul rînd, de lărgirea permanentă a colectivelor, de influența din ce în ce mai mare pe care trebuie să o aibă cercurile literare mai ales în rîndurile tineretului. Unele dintre ele, chiar dintre cele cu activitate mai îndelungată, s-au mulțumit să activeze cu un număr fix de membri, fără a se preocupa de lărgirea continuă a cercului de colaboratori, de popularizarea în rîndul tineretului a activității cenacului, de descoperirea unor noi talente.

Trebuie de asemenea să observăm că în unele cazuri nu se face o selecție atentă, responsabilă, a lucrărilor ce urmează să fie citite, că de multe ori membrii cenacurilor sînt siliți să asiste la lecturi total neinteresante, care nu au nici o legătură cu realitățile noi din țara noastră, iar uneori nici cu arta. Mai pătrund pe alocuri aici oameni de formație învechită, debutanți perpetui care asaltează de zeci de ani muzele, acele „bătrîne speranțe literare” care în artă au rămas la nivelul secolului trecut. Ei încearcă adeseori să abată discuțiile pe un drum fără finalitate, retrograd, expunîndu-și concepțiile lor perimate despre artă, concepții străine realismului socialist. Din păcate, nu întotdeauna atitudinea celorlalți membri ai cenacurilor față de aceste manifestări este fermă, intransigentă.

Discuțiile pe marginea lucrărilor citite în cenacu, se știe, au un rol deosebit în realizarea unui climat sănătos în munca de creație și, mai ales, în formarea ideologică și artistică a celor care bat la porțile literaturii, în dezvoltarea talentului pe o cale proprie, originală, rodnică. De asemenea ele trebuie să orienteze creația literară către temele majore ale realității socialiste, pe baza spiritului de partid care este o condiție și o trăsătură fundamentală a literaturii noastre noi. În anumite cercuri literare, însă, aceste discuții au încă un nivel ideologic și politic scăzut, nu urmăresc obiectivele centrale ale timpului nostru, nu realizează acea confruntare necesară a creației literare cu realitatea. Multe din ele se mențin la un nivel elementar, școlaresc, fie analizîndu-se, cu mai multă sau cu mai puțină competență, imaginile, tropii etc. fie mîrginindu-se la criteriul strict tematic. Prin ruperea conținutului de idei a lucrărilor de forma lor artistică, se practică de către unii o critică formalistă, lipsită de eficacitate, derutantă. Pe de altă parte, acei care nu văd mai departe de tema lucrării, ignorînd necesitatea unui înalt nivel artistic, aduc prejudicii de aceeași gravitate în munca de îndrumare a talentelor. Birourile de conducere ale cenacurilor nu iau întotdeauna atitudine față de aceste moduri de a face critică.

Trebuie să avem în vedere și faptul că cercurile literare, în afară de sarcina lor principală, aceea de a promova și îndruma tinerele talente, mai au și misiunea de a sprijini prin forțele proprii activitatea cultural-artistică din întreprinderi, cămine, case de cultură. E necesar să se acorde o atenție mai mare creării textelor pentru brigăzile artistice de agitație, șezătorilor și serilor literare. Trebuie oglindită mai intens viața cenacului în ziarle de uzină, în ziarle regionale, în presa literară, în culegerile editate de Casele de creație. Multe cenacuri organizează acțiuni cu scopul de a cunoaște realitățile diverse ale construcției socialismului (vizite în uzine, fabrici, gospodării colective etc.). Aceste laudabile inițiative trebuie să popularizeze, extindă, contactul direct cu viața trebuind să stea permanent în atenția tuturor cercurilor literare.

Există la Uniunea scriitorilor o comisie de îndrumare a cenacurilor literare. Deși ea are ca sarcină principală sprijinirea activității acestor cercuri, asigurarea unui nivel ideologic și artistic corespunzător, nu întotdeauna această sarcină a fost îndeplinită satisfăcător. Uniunea scriitorilor s-a mulțumit mai ales să răspundă unor solicitări venite din partea cercurilor literare și n-a avut inițiativa, prin comisia de îndrumare special constituită în acest scop, de a veni în întîmpinarea problemelor de ordin general, de orientare a activității cenacurilor. Din partea comisiei de îndrumare se cere mai multă răspundere în acțiunea importantă de sprijinire a cercurilor literare. Același lucru se poate spune și despre unele filiale ale Uniunii scriitorilor, precum și despre unele case regionale de creație, în sarcina cărora cade, deopotrivă, sprijinirea cercurilor literare din regiune.

Revista „Luceafărul” pentru care promovarea tinerelor talente este o misiune de prim rang a manifestat și ea o preocupare insuficientă, sporadică pentru dezvoltarea cercurilor literare, pentru publicarea celor mai talentați membri ai lor. Considerăm că este o datorie de onoare a revistei noastre de a continua cu mai mare răspundere acțiunea sa de oglindire a activității acestor rezerve importante ale frontului nostru literar. Ne vom strădui ca tinerii talentați din întreaga țară să găsească oricînd găzduire în paginile revistei noastre, să fie primiți cu căldură și dragoste, să fie ajutați să se dezvolte pe plan literar.

Un nume nou: GEORGE SURU

Intitulat pînă acum la antologia poezii redacției din revista noastră sau, mai des, în „Scrierul bălăntean”, George Suru, tânărul student timișorean, își înscrie de data aceasta numele în șirul „numelor noi” ale Luceafărului.

Prieten deosebit de bucurie alții pentru el și pentru noi, dar în același timp și al de o mai mare respectare asupra dezvoltării sale viitoare.

Versurile lui de pînă acum conțin multe observații lirice pline de autenticitate, asociații imagistice inedite, încercări de a investiga zone ale sensibilității omului contemporan aflate mai puțin în atenția conștientului său.

Toate acestea ne dezvăluie un talent preocupat să-și găsească un limbaj poetic cit mai propriu. Succesul îi va fi cu atât mai apropiat, cu cît versurile sale vor depăși cu mai mult curaj stadiul notațiilor lirice interesante, cu cît ele vor fi strălucite de curaj și de înaltă tensiune al unor idei poetice și al unor semnificații mai majore. Astfel gîndirea și argumentația sa poetică vor deveni mai mature, capabile să transfigureze mai deplin realitatea noastră tot mai fertilă pentru poezie.

Joc de copil

Soarele s-a născut în brațele sale
Ca un balon pur, avid de înălțimi;
L-a luat în brațe, l-a aruncat pe arbori,
Și șuier: de muguri s-a auzit în ramuri...

Umerii săi leagăna văzduhul
În rotirea căușelor cu ochi de vopsele.
Și cînd căușeii, în ecou de clopot,
Se odihnesc, văzduhul îl rotește mai departe...

Cu pieptul de iarbă, cu minile de frunze,
Prinde anotimpurile ca pe niște corăbii
De hirtie, puse pe ape
Într-un răsărit multicolor...

După ce numele și l-a scris în ele
Și din nou le aşază pe ape,
Își scită risul pînă peste astre
Și îl întoarce, aprinzîndu-le pe rînd...

Dormitor pe șantier

S-au stîns și jîgările cu trup lunar —
Ochii preocupărilor pentru ziua de mîine...
După ploaie se adună bucuria
Căre dimineața va întîmpina
Ventrele soarelui...

A mai rămas doar somnul, limpedele somn,
După ce muntelui te-ai dărut cu sufletul;
Mușchii s-au destins — flămuri aprinse
Ce își pregătesc freacății izbînzii
Iadlaj peste toate muchiile zării...

Ileana Roman
(Cercul literar T. Severin)

Piinea

După lupta cu spicele,
Satul s-a întors acasă.
Bucuria își flutură petalele
În privirile lor de mătăsoasă.
După lupta cu apele aurii,
Armatele pînii se întorc în spre case,
Victorioase,
Și pline de cîmp,
Cu zările pe umeri,
Cu frunțile mai arse.
Via oamenilor cu privirile fluturînde — steag,
Se-norcă acasă să răstoarne zările
Și cîmpul în prag.
Bucuria cu privirile pure
Își flutură frunzele,
Precum o imensă pădure!

Ligia Tomșa
(Cercul literar Arad)

La țărnul Dunării

Stau singură în fața Dunării,
Cu dimineața așternută pe umeri ca o maramă străvezie
În ape,

Toamna-și spală culorile
Și dinspre țărni
Vîntul aduce mîros aspru de bitum și fier încins.
La șantierul naval,
Ciocanele pneumatice lovesc ritmic fruntea alturilor roșii
În coapsa neagră a șlepurilor.
Și fiecare lovitură-n nit
Dunărea o ia ca pe un fruct rotund din creanga toamnei
Și-o rostogolește peste ape,
Amplificînd-o înmîit.
În curînd,
Țărnițele vor vui de semnalele plecării lor
Și portul va rămîne-n urmă
Ca un cub sub streșina Orșovei.
Curînd,
Șlepurile — acești delinți uriași —
Vor despica Dunărea-n două,
Grele de griu și de dragostea oamenilor de aici.
Și m-am întors cu fața către oameni,
Să-l adun într-un cîntec de laudă,
În dimineața aceasta ce-mi cuprînde cald umerii
La țărnul Dunării,
Cu toamna loșîndu-și mătăsurile în ape.

Vasile Pop
(Cercul literar Hunedoara)

Definire

Am venit în lume ca zbor și ca oștaș
al timpului din care lumina se-nfiripă.
Sînt satul care dă năvală în oraș
cu fiecare casă — alb zvîcnet de aripă.

Frîmîntu-mi roș de cîntec e un peron de gară
cu veșnica marea de oameni și cuvînte.
Nici cînd nu știu de-i zluă ori e seară,
că trenurile pleacă și vin în ritm fierbinte.

Cîntec de dragoste

Ne uităm unul la altul
fără să ne știm numele...
De atîta emoție
privirea fi-a scăpat în jos.
Melodia-i cerul prăbușit pe asfalt
cu foșnetul pleoapelor...
Mai tirziu eu am venit să-ți dau
lumina ochilor mei.
Și cînd am ridicat în văzduh
cerul,
niciunul din noi nu știa
care privire-i a lui.

Din problemele unui cenaclu

La Reșița, important centru industrial al Banatului, funcționează de mai mulți ani cercul literar „Maxim Gorki”, care reunește circa 35 de ucenici ai scrisului, de diferite vârste și profesii.

De la tînărul strungar Ignea Loga pînă la vîrstnicul zugrav Iulian Popescu, și de la eleva Viviana Trocan pînă la Ion Mișu, calculator la serviciul energetic și a Casei regionale a creației populare, cercul literar se mîndrește pe drept cuvînt cu un mînuș de iubitori ai literaturii, porțiți cu modestie și seriozitate pe drumul realizării unor lucrări personale în care viața combinată siderurgică, a uzinei de construcții metalurgice, ca și a întregului oraș, să-și afle oglîndirea.

Cu sprijinul filialei Uniunii scriitorilor din Timișoara și a Casei regionale a creației populare, cercul literar reșițean a avut anii trecuți o activitate rodnică: au apărut numeroase pagini în ziarul local, realizate de membrii cercului, au fost sprijinite unele brigăzi artistice de agitație, s-au organizat concursuri și șezători, au fost îndrumate spre literatură o seamă de tineri talentați, printre care Virgil Vieru, care cultivă o proză plină de vioiciune, bogată în observații asupra vieții din uzină, sau Viviana Trocan, ale cărei versuri, încearcă să dezbătă problemele etice ale tinerii generații.

Insistăm aici asupra elementelor tinere intrate recent în cerc, fiindcă setea lor de dezvoltare va trebui să nu se mai izbească pe viitor de unele atitudini nesănătoase, frecvente pînă nu de mult la unii dintre membri. O atmosferă tovarășească, de lucru, propice dezvoltării talentelor, o principialitate consec-

ventă și imparțială în aprecierea lucrărilor, sînt obiective de prim ordin care trebuie să stea în atenția conducerii acestui cerc.

În cercul literar de la Reșița și-au găsit loc într-o vreme discuțiile neprincipiale, certurile în plină sedință, persiflarea, jîgnirile directe. Ion Mișu, Ion Codreanu, Cornel Ebețiu, Nicolae Stroescu formau o așa-zisă „elită”, (trecute cu nimic justificate de creația lor), un fel de autorități invulnerabile, ale căror opinii confuze erau dezbătute cu îngîmfare în sedințele cercului, reușind să intimideze întru cîntă chiar pe responsabilul cercului.

Rezultatul a fost că o seamă de membri, mai tăcuți, dar perseverenți și talentați, au început să lipsească de la sedințele cercului. Pagina de literatură din ziar a început să apară tot mai rar. Activitatea cercului scădea cu fiecare zi.

Ce răspuns la problemele lor de creație puteau afla, într-o asemenea atmosferă, Mihai Grosariu, Ignea Loga, Virgil Vieru și alții care, în dorința de perfecționare continuă, își puneau toată speranța în opinia tovarășilor de cerc?

Ce mîndrie putea fi pentru aceștia că sînt colegii cu Ebețiu Cornel, criticat deseori pentru feșirile sale grosolane, sau cu Mircea Vătafu,

repetentul de la seral, cu Nicolae Stroescu, care s-a pretat nu o dată la meschinării menite să inveneze atmosfera, altfel tovarășească din cerc?

Faptul că biroul cercului, după consultările necesare, a hotărît scoaterea unora dintre aceștia, rezolvă numai parțial și nu totdeauna în modul cel mai indicat problema realizării unui climat favorabil creației. Nu trebuie uitat că biroul n-a avut totdeauna suficientă fermitate, cedînd uneori voierilor ridicade, netrăgînd în seriozitate și calm concluzii pe marginea celor discutate, favorizînd confuzia în mintea participanților.

Dacă în privința unora dintre ei

(Ebețiu și Mișu) s-a luat hotărîrea „pedagogică” de a-i face să înțeleagă că scrisul implică o anumită ținută morală, e cazul să se treacă neîntîrziat și la alte măsuri, solicitînd în acest scop ajutorul organizației de tineret, pentru ca sarcina laudabilă ce și-au luat-o cei din cerc să nu rămînă pe seama întîmplării.

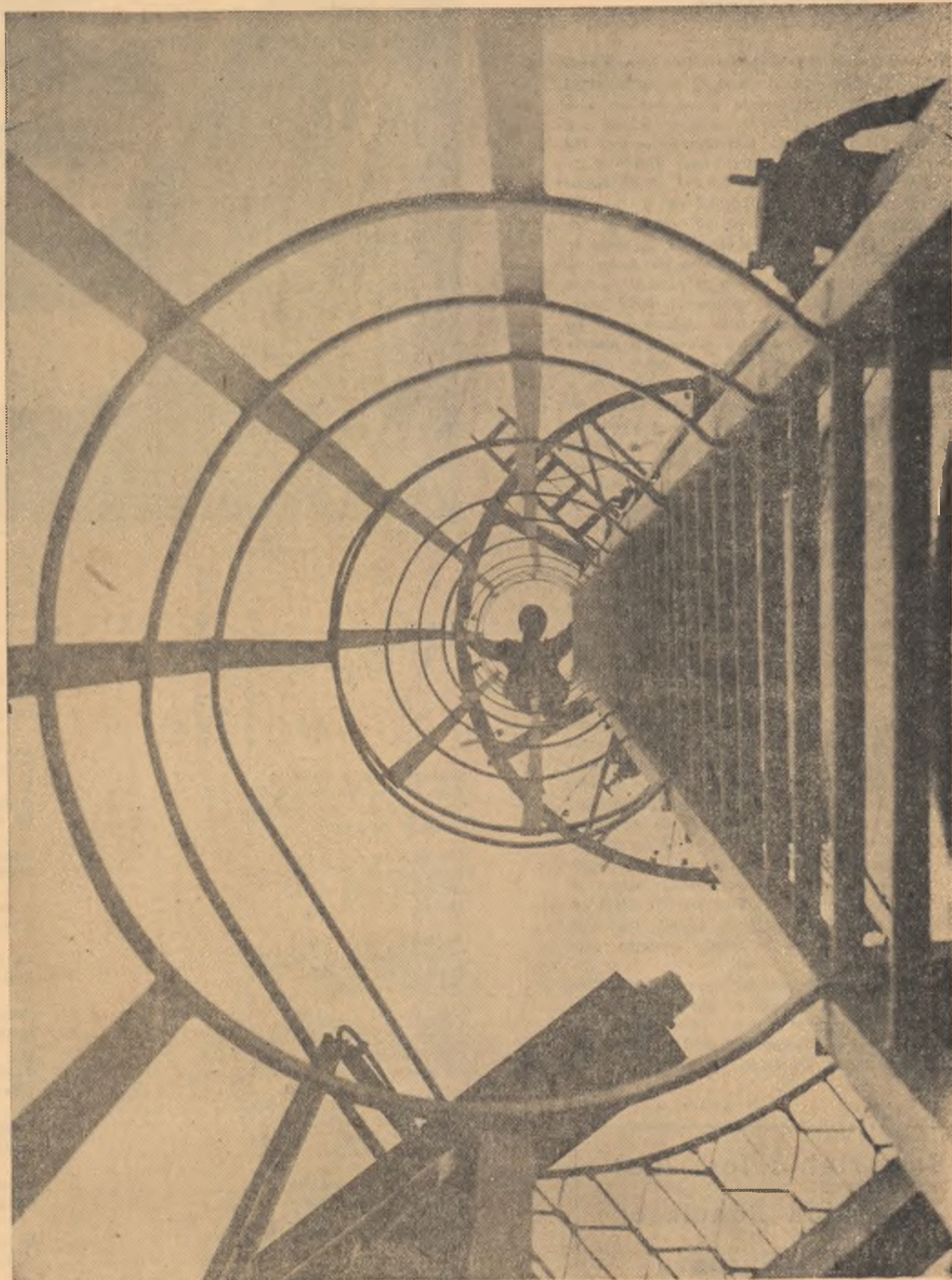
Coordonarea activității unui cerc literar e de neconceput fără spirit partinic, fără pasiunea romantică a tineretului. De cei pe care i-am primit odată în mijlocul nostru, în cercul literar, (pe baza unor certe promisiuni), ne putem despărți la un moment dat, dacă faptele lor impun aceasta. Dar oare se face de obicei

totul pentru a preîntîmpina o asemenea situație?

Nu pledăm în favoarea celor ce au fost îndepărtați din cerc. Faptele justifică hotărîrea. Dar dacă s-a ajuns pînă acolo, e un semn că se pune, în anumite sectoare ale activității, atenția pentru dezvoltarea talentelor s-a manifestat înegal.

De la cercul literar din Reșița așteptăm vești ca acelea pe care ni le dau oțelarii și constructorii de mașini. Așteptăm lucrări literare care să vorbească despre minunatele realizări în producție, despre creșterea nivelului de trai, despre conștiința nouă, socialistă.

Mihai Negulescu

CUPOLA

Discuția despre conflict se află la ordinea zilei în revistele noastre literare. Numeroase articole cercetează această problemă din variate unghiuri și acordă diferite întesuri, se studiază relațiile care există între conflict și alte elemente ale operei literare, se verifică viabilitatea conflictului în anumite genuri sau specii, etc. Din păcate asistăm la prea puține schimbări aprinse de opinii. Exceptând unele dispute mai mult de cuvinte, față de o problemă atât de complexă ca a conflictului s-ar părea că în rândurile criticilor s-a ajuns la un consens tacit. Aștia pace și bună înțelegere într-o dezbateri despre conflict sună aproape paradoxal. Idilismul combătut aluziv s-ar putea zice că și-a găsit un refugiu printre noi, critici.

În cadrul dezbaterii, este adekvat, s-a strins un interesant material de observații și idei, dar nu se poate afirma că nu mai există probleme care să necesite clarificări sau că s-ar fi discutat cu toată ascuțimea cauzele pentru care într-o seamă de opere, conflictele actualității sunt oculte sau atenuate etc. Chiar în modul în care se desfășoară, în ultima vreme, discuțiile, apar aspecte ce pot fi criticate. Astfel în centrul atenției unor articole, a început să stea discutarea laturilor formale ale conflictului literar, în vreme ce problemele de conținut continuă să fie abordate cu timiditate. Ca exemplu așa cita articolele ce alcătuiesc o pagină a Gazetei literare din 1 noiembrie a.c. și în care sîntem invitați să discutăm dacă mai are rost ca în romanul realist socialist să apară un unic conflict central, dacă conflictul poate fi sau nu spectaculos, dacă, în sfîrșit, tot ceea ce ține de „acțiunea unei naratiuni” este totuna cu conflictul sau reprezintă numai „forme de exteriorizare epică ale acțiunii”.

Mă grăbesc să precitez că atenția care se acordă acestei

nuri literare se hrănesc „numi din „viziunile” celuilalt”. Priile pentru alte nume. Thomas Mann, Saint-Exupery, Hemingway, El și? Care critic vorbește în a susține aceste teze care se pare că fac parte dintr-o adevărurile axiomatice. Ne-ar fi bucurat dacă un reporter pasionat de problemele actualității, precum Radu Cosasu, în loc să invoce aceste nume ilustre, și-ar fi coborît privirea la exemple curente din revistele noastre și și-ar fi spus părerea asupra lipsurilor de care suferă, în prezent reportajul literar.

Că reportajul face parte din regatul literaturii? Da, dar, în momentul de față, după cum se știe reportajul care se publică în revistele noastre e prea mult literatură și aproape de loc reportaj. Radu Cosasu ridică însă în slăvi, ca o particularitate specifică, tocmai această insuficiență, negăsind desule cuvinte cu care să elogizeze persoana reporterului, faptul că reportajul „solicită la maximum sensibilitatea reporterului, efectele, credințele sale”. „Nici un fapt, nici un om nu se impune în reportaj dacă nu se hrănește și nu se colorază cu singele reporterului”. Așa o fi, numai că un reportaj — dacă e reportaj și nu o eseu sau poem în proză — ne interesează, înții și înții, în măsura în care descoperă nu efectele și credințele autorului, ci faptele și oamenii din realitate, făcînd sonde în problematica reală a zilelor noastre. Cit priveste caracterul liric al reportajului, nu cred că ar fi nevoie în această direcție de pleoarii în plus, deoarece, în ultima vreme, reporterii au început să scrie literalmente în versuri. (A se vedea reportajele de altfel frumoase, ale lui Ștefan Bănuțescu).

Dacă ar fi avut în vedere asemenea probleme, Radu Cosasu ar fi înțeles poate și ce înțeleg criticii prin termenul „viziune reportericească” (în definitiv dată totul se reduce la o cărare de cuvinte de ce nu propune el altă expresie?). Ar fi înțeles

lov. Everac — dar chiar pentru o perioadă limitată să aibă o anumită ascendență asupra noului”. Să fimem seama ce în momentul actual sind ideologia și morala constituie darmentul principal al luptei de clasă, vechiul apare ravori într-o stare nădă, fătăș, lăud înfățișările cele mai diverse, mergînd pînă la a posta în ultra sprînjitor al noului. De aici, caracterul uneori destul de dificil al luptei, ceea ce dezavuență temerile unor creatori cum că în actuala epocă istorică sursele dramatismului s-ar împuține. Se poate afirma, chiar, că în prezent ficșilele dramatismului se pot transporta prin condate mai de adîncime.

Întro confătură restrînsă inițiată de Biroul Uniunii scriitorilor în vederea pregătirii viitoare dezbaterii despre conflict, unii dintre participanți au cerut, pe drept cuvînt, să se combată concepția după care conflictul artistic ar fi o transpunere mecanică a contradicțiilor de ordin general din realitate. Pe acest teren eforturile criticilor se află încă în început. Aș dă totuși peștiv articolul lui Ion Lungu din „Gazeta literară”, unde se argumentează convingător că opera literară nu poate fi considerată o anexă în imagini a manualelor sociologice.

De ce mă opresc mai mult asupra acestui aspect? Pentru că, neînduindu-se seama de formele specifice în care contradicțiile generale ale vieții se reflectă în literatură, într-o seamă de cazuri — în unele articole de critică în practica unor redactori de reviste și editură —, se manifestă neînțelegeri tocmai față de dramatismul unor situații individuale incluse în ael sir de întîmplări prin care triumfă — uneori după eforturi grele și jertfe — noțiile ideii ale revoluției.

Cerejare criticilor că mă voi servi din nou de exemple care n-au o dată necesită, dar acestea pun în fața noastră ca mai evidenți teza ce o urmărim. Astfel, într-un articol mai vechi al lui Mihai Gașta, apărut în Gazeta literară, mi-a rămas în minte următoarea caracterizare făcută unui roman care apăre fragmentar în reviste: „De aceea, privit pe episoade, romanul contrariază adesea pe cititori prin lipsa de apreciere a faptelor, deși în ansamblu construcția conduce către un sens precis, acela al forței de neînvins a socialistilor”. Cum ar putea fi un roman privit pe episoade? Și din moment ce în ansamblu construcția cărții conduce către un sens precis, acela al forței de neînvins a socialistilor, cum poate să mai contrarize adesea pe cititori prin lipsa de apreciere a faptelor? N-aș fi reprodus poate acest citat dacă dindest pede un alt articol al aceluiași critic „Forța exemplelor pozitive ale vieții” (9 noiembrie 1961), alături de afirmații juste, n-aș fi reintîlnit ideea de mai sus: „Se ivesc cazuri cînd, în cite o scriere, de proză sau de teatru, cu teme din actualitate, poziția scriitorului, considerată în liniile ei generale, este una justă-sensul rezolvării faptelor este unul corespunzător vieții, adică pozitiv, dar în raportul dintre pozitiv și negativ, balanța se aplice violent în favoarea acestuia din urmă”. Criticul caută să mă netezească asperitatea unor termeni, fără a reuși să scape din lațul contradicției. Dacă poziția scriitorului considerată în liniile ei generale este una justă, dacă sensul rezolvării faptelor este corespunzător vieții, adică pozitiv, atunci cum se poate ca în raportul între negativ și pozitiv, balanța să se aplice și încă violent în favoarea negativului? Nu cumva sint vizate acele momente de scurtă durată, dar complicate, pe care le poate naște în realitate dialectica sinuoasă a luptei dintre nou și vechi — în sensul celor discutate mai sus? S-ar părea că da. (Această concepție am întîlnit-o manifestată în forme rudimentare în unele dintre scrisorile publicate în Luceafărul cu ocazia discuțiilor purtate pe marginea schiței lui Velea, în creată).

În judecata critică nu are un rol important criteriul cantitativ — numărul de pagini închinat descrierii noului sau vechiului — ci cel calitativ, care ține de întuirea valorilor intrinseci ale unei creații. Există opere care prinzind în reflector vechiul, proslăvesc cu frenezia victoriei noului. Și ațele, în care apar întîmplări deosebit de tragice, dar înconjurată de un nimz strălucitor. Secretul stă în poziția ideologică înalțată a scriitorului care luminează parca dinăuntru toate elementele unei creații, astfel încît și atunci cînd apar momente întunecate, cititorii pot să simtă, vibrînd, acordurile eroice și triumfale ale revoluției.

Viculi lucrărilor negativiste n-a constat, pur și simplu, în prezentarea aspectelor negative din viață, ci în viziunea critică și defetistă, îngust mic-burgeză care le-a patronat. A înfățișă viața veridic, în toată complexitatea contradicțiilor ei, e o caracteristică esențială a artei realismului socialist.

★

Critica literară a primit cu toate onorurile — și acesta este un merit al ei — schițele unor tineri care surprind conflicte ale actualității, mai ales cele de ordin etic. Fără a se manifesta același entuziasm în toate cazurile s-au publicat mai multe articole despre schițele lui Velea, Nicolae Țic, Radu Cosasu ș. a. În cîmpul analizei au intrat și povestirile lui Fănuș Neagu, deși în deosebi cele deficiente, fără a se reveni asupra unor exemple valoroase din care aș aminti Păpușa (de o poezie aspră, eroul, președintele gospodăriei colective, reprimîndu-și cu bărbăție pornirea nedemădă de a se răzuna pe acela care-i seduse soția). Schițele lui Dumitru Ruda Popescu au fost mult mai salutate decît propriu-zis discutate, deși ridică probleme importante. Voi da tot un exemplu mai vechi, „Un punct” (o polemică cu mijloacele sobre, specifice autorului, împotriva mentalității acelor tineri care se complac într-o existență de paraziți). Au mai fost menționate în presă schițe ale lui I. Arșeșanu, Manole Auneanu etc. Preocupările vădite de acești autori — lista e departe de a fi completă — constituie un fenomen deosebit de prețios pentru literatura noastră, defrîșîndu-se zone noi ale conflictului contemporan. Aspectul acesta ar merita să fie analizat pe larg, ceea ce nu se poate face în cadrul articolului de față, care are un obiect limitat, acela de a ridica unele din problemele care considerăm că s-ar cere elucidate în dezbateri despre conflict.

Amintesc aceste schițe deoarece discutînd despre formele în care unii autori ocotesc lupta dintre nou și vechi din realitate, nu putem să nu menționăm pe una dintre acestea, se pare cea mai lesnicioasă: abordarea unei problematice etice abstracte. E curios, dar acolo unde ne-am aștepta să ne întîmpine o poziție combativă, intransigentă, fiind vorba de lupta împotriva influențelor ideologice și morale burgheze, în unele schițe ne trezim într-o atmosferă căldută, concisă, și chiar atemporală. Aspecte etice ca: sinceritatea, cinstea, ș.a. pornîndu-se de la ideea justă că reprezintă elemente inseparabile din codul moral al omului nou, sint tratate în sine, fără ael relief ideologic al zilelor noastre, nivelul problematicii nedeplăcit astfel limitele unui umanitarism vag care în nici un chip nu poate fi confundat cu umanismul socialist. Ca un rezultat al abstractizării conflictelor, socialul e într-adevăr sublimat

★

În cadrul confruntărilor de pînă acum, m-am referit la o seamă de exemple care ilustrează decalajul ce există între unele opere literare și profunzimea conflictelor din realitate. Lista ar putea fi desigur mărită. Mi se pare însă că nu prezintă importanță alt aglomerarea de exemple, cît mai ales, judecarea acelor conștinții care prezintă o asemenea decalaj. Nu constituie o întîmplare faptul că în discuțiile noastre din ultimii ani, conflictul ocupă un rol atât de important. Aceasta ține de specificul noii etape istorice în care ne aflăm, precum și de străduința scriitorilor de a descoperi caracterul specific al conflictelor contemporane.

Formulez un aspect dilematic al problemei: oare din moment ce nu mai există clase antagonice, din moment ce influențe ale mentalității vechi se pot întîlni și la oamenii care prin alte însușiri pot fi folositori societății și oricum sint educabili, toate acestea nu fac ca ascuțimea conflictelor să dispară, ca opozițiile violente și ireductibile dintre indivizi să caracterizeze doar perioadele trecute? O asemenea frămîntare mi s-a părut că o întrezăresc spre pildă în articolul lui Paul Everac „Despre conflictul dramatic și problemele actualității” („Viața Rominească”, nr. 7/1961). Într-un șir de observații pertinente asupra dramaturgiei contemporane Paul Everac, lovindu-se de schimbările survenite în faza actuală în caracterul conflictelor, mergea pînă la a deprecia rolul comediei satirice „cu conștințe de descalificare a personajelor” în favoarea „comediei amabile, de ris indulgent”. Raționamentul nu era departe de cel schițat de noi. Din moment ce, în prezent, „oportunități dîntre purtătorii acestor conflicte și între cenzura morală exercitată de oamenii cu adevărat constructivi este schimbată hotărît în favoarea celor din urmă” reiese că „purtătorii de racle ale vechiului”, „au încetat parțial să fie tipici”. Această din urmă expresie nu se datorează pur și simplu unei formulări neglijente, realmente la baza tuturor teoriilor care se tem de diminuarea caracterului dramatic al conflictelor în actuala perioadă istorică se află influențele ale concepției dintre tipice ca mediu statistic sau ceea ce e mai răspîndit în acest mod monita literaturii ar fi aceea de a ilustra adevăruri generale înțelese ca niște entități incremente și nu de a înfățișă cu pasune fenomene vii, văzute în procesul complex al dezvoltării lor, al luptei dintre vechi și nou. Literatura, după cum se știe, reflectă generalul prin individual; răsunetul unor opere literare în conștiința cititorilor este determinat de veridicitatea cu care se redă șirul de întîmplări prin care și face loc necesitatea istorică. Aceste întîmplări pot fi dintre cele mai diferite, mai contradictorii, uneori paradoxale. În astfel de situații individuale s-ar putea ca reprezentarea să nu numai să nu stîmcescă „îlariate prin niște tribulații de moment — cum opinează

— mai ales practica socială — încît dacă te-ai lna după unele schițe, oamenii noștri nu se transformă pe ei înșiși, transformînd realitatea, ci se autodăvîrșesc spiritual în duritatea conciliabilă cu ei înșiși sau în amare și solitare războaie cu „eul” lor cel vechi, — întocmai după cum Munchausen voia să se salveze de la înec trăgîndu-se singur de păr.

Tendența pe care am descris-o se reflectă desigur în grade și sub aspecte diferite: în unele cazuri fiind expresia unor erori de concepție în ceea ce privește înțelegerea caracterului actual al luptei de clasă, în altele, reprezentînd moduri de înzestrare în evoluția unor autori sau avînd rolul unor experiențe artistice care se ivesc inevitabil în dezvoltarea complexă a unei literaturi.

Mai greu mi se pare faptul că în exercitiul ei prezent, critica nu adoptă cu consecvență o atitudine activă și adekvat critică, în așa fel, încît scriitorii să găsească totdeauna aprecieri lucide asupra încercărilor și dibuiriilor lor nu o dată dramatice. Se mai întîmplă ca unii dintre critici să dovedească o verăd spumoasă și un spirit combativ trez numai cînd e vorba de surori care nu și-au cucerit deocaredată o notorietate. (Ați observat că în trei dintre ultimele articole publicate pe tema conflictului în Luceafărul și Gazeta literară exemplele grave de idilism sint înserate din creația lui Grigore Beuran?) În schimb, în fața autorilor apreciați mai ales cînd aceștia se remarcă printr-o originalitate aparte a talentului, nu numai că obiectivitate se formulează pe un ton rășinat, dar uneori se face chiar un titlu de cinste din a face apologoții. Mai da un exemplu din atitudinea criticilor față de creația lui Nicolae Velea. În cadrul dezbaterii organizate de revista Luceafărul se ajunse la o apreciere obiectivă asupra schiței în creată, precizîndu-se sînt calitățile ei, citi și limitele ideologice și artistice, în unele articole apărute în cadrul discuției despre conflict, este reluată analiza acestei schițe, dar numai sub semnul laudelor, supra-lieîndu-se în mod vizibil calitățile ei de conținut. Se afirmă astfel, fără ezitare, că schița lui Velea demască formele subtile de manifestare ale ideologiei burgheze. Dar orice analiză riguroasă științifică va dovedi că schița avînd un punct de pornire autentic și inedit, în modul în care se desfășoară, nu depășește viziunea unui umanism abstract, intrucît tendințele anti-sociale concretizate în dorința de a trăi în provizorat pot duce la astfel de deznodămînte în oricare societate.

Nu este însă singurul caz cînd Nicolae Velea este lipsit de un ajutor real din partea criticilor. După debutul său care-i consacra ce pe unul dintre talentele cu mari perspective, în unele dintre schițele sale s-au făcut simțite tendințe de idilizare și de abstractizare a faptelor din realitate. Nu numai că aceste aspecte n-au fost detectate și discutate cu toată atenția — ceea ce ar fi contribuit poate la o dezvoltare mai complexă a creației ulterioare a lui Velea — dar au fost și justificate prin tot felul de teoretizări. Nu sint de acord cu aprecierea vădit exagerată conținută într-una din notele lui Eugen Barbu cum că teza „bucuriei de a trăi” ar fi avut un caracter diversionist, dar nu pot să nu observ că avea dreptate cînd o punea în legătură cu idilismul unor creații și care sub auspiciile acestei teze, din curș clar pentru toată lumea devenea, ca prin minune, o calitate subtilă, vizibilă numai pentru anumite minți.

Căci discutînd factorii care au favorizat tendințele actuale de ocotire a conflictelor realității nu trebuie să dăm totul numai pe seama aplicării mecanice a unor teze sociologice juste în generalitatea lor. Trebuie să adăugăm că opoziția față de raționamentele simplificatoare s-a produs la unii critici în detrimentul raportării operelor literare la tabloul general al realității. Așa se și explică de ce în discutarea schițelor cu o problematică etică nu s-a făcut demarcația cuvenită a elementelor cu adevărat inovatoare. Ba mai mult, în crearea confuziilor care au existat în interpretarea formelor actuale ale luptei dintre vechi și nou și-au adus contribuția și unele articole de critică în care se discuta pînă la refuz de „conflictul etic” văzut ca o entitate separată de planul social. Ni se par binevenite, în acest sens, precizările aduse de Paul Georgescu în acea parte a însemnărilor sale despre conflict din Gazeta literară, unde argumentează judicios că în esența lor conflictele etice sint sociale.

În cadrul dezbaterii prezente mi se pare că ar trebui să se sublinieze adevărul că nu pot fi înfățișate conflicte adinci, cu rezonanțe puternice în conștiința cititorilor, fără o cunoaștere temeinică a practicii sociale a maselor constructorilor socialismului. Trăsăturile morale noi ale contemporanilor noștri, care atrag pe bună dreptate interesul scriitorilor, nu iau ființă nici spontan și nici prin eforturi de autogestie într-un cadru îngust al existenței, ci în sfera unei ample practici revoluționare, adică altfel spus, oamenii capătă însușiri noi se „autodăvîrșesc spiritual”, înfîlînd șantier, lupînd pentru introducerea unor metode noi de muncă și împotriva spiritului rutinier, apărînd și dezvoltînd proprietatea obștească, manifestînd intoleranță față de nepriincialitate, necinste, carierism etc. Desigur, scriitorul poate să se oprească numai asupra anumitor aspecte sau să urmărească efectele lor sau să le privească din orice unghi ar dori dar antena spiritului său de observație aici trebuie să fie înălțată. Undeva, pe la început, citam din polemica lui Lenin cu narodnicii. În continuarea citatului dad, ideologul narodnicilor era avertizat că „izolînd personalitățile reale de condițiile sociale concrete, el este lipsit prin aceasta de posibilitatea de a studia adevăratele lor gînduri și sentimente”.

Nu mai operele care pîtrund în esența vieții realizează conflicte adinci, de o mare forță generalizatoare, încît discuția asupra acestor conflicte echivalează cu o discuție asupra unor coordonate esențiale ale epocii. După lectura unor asemenea opere, cititorul parcă soarbe aerul tare al înălțimilor, simte nevoie să se analizeze cu exigență, să privească atent realitatea și să înțeleagă cu spirit de răspundere cerințele contemporaneității.

A înfățișă conflictele adinci din realitate nu e totuna cu a adera la o modalitate sau un stil artistic. Se verifică cu acest caz, sensibilitatea partinică a scriitorului în sesșitatea formelor actuale ale înfruntării dintre vechi și nou, păstinea sa nu numai în a oglîndi transformările din viață, dar și în a ajuta la înfăptuirea acestor transformări, răspunzînd în amintirilor și întrebărilor acute pe care și le pun contemporanii. Zăgrăvirea conflictelor veridice ale actualității este incompatibilă cu ocotirea problemelor dificile, cu lustruirea realității, cu conformismul etc. Așa se explică de ce înfățișarea unor conflicte puternice, este întim legată de realizarea unor creații cu adevărat rezistente și profunde.

CONFLICTUL

ÎN PROZA CONTEMPORANĂ ȘI UNELE PROBLEME ALE CRITICII

AL. OPREA

probleme, a formelor pe care le poate avea conflictul literar, se explică și ca reacție împotriva modului rigid în care a fost tratată, la început, de către unii, problema conflictului. Acest defect l-au avut, bunăoară, judecățile primite de unele schițe în articolul lui Leonard Gavrilu „Exigențele conflictului etic contemporan”. Ideea de la care s-a pornit era preioasă dar din ea s-a făcut un fel de calapod care se aplica mecanic celor mai diferite creații. Astfel, schița lui Radu Cosasu „Musaca non figurativă” era adomestăată pentru că eroul-povestitor „nu întreprinde nimic pentru a aduce la realitate o fostă colegă de facultate care pictează niște amonstroziții”, prepară mussels garnisite cu fire de păr și caută căi lăturalnice pentru a-și asigura succesul într-o pictură echivocă”. Leonard Gavrilu recunoaște singur viziunea satirică a schiței care n-ar fi permis, ca atare, relatarea unor momente cu caracter „pedagogic”.

Un tratament asemănător se aplică și schiței lui Sorin Titel „Darul” (schițele au fost publicate în „Gazeta literară”). „Aici eroul se refugiază în aceeași atitudine defetistă față de o fată fără alt curs decît frivolitatea”. În ce-o fi constatat atitudinea defetistă a eroului? În ceea ce se desparte de o fată care n-are alt curs „decît frivolitatea”? (Aici ce alt curs ar mai fi trebuit să aibă?).

De fapt, teoretizat de ideea pedagogică al conflictului etic, criticul, a trecut pe lângă semnificațiile cu adevărat educative ale schiței care înfățișează cu destulă finețe opoziția ireductibilă ce ia naștere între orizontul moral al tinărului timpilar, îndrăgostit de munca sa și mentalitatea usuratică, trivoliă a fetei.

Astfel de exagerări și interpretări eronate, ivite în unele articole, justifică, pînă la un punct, teama că nu cumva, în cadrul dezbaterii, să se promoveze numai un anumit tip de conflict. De aici avalanșa precizărilor, a delimitărilor. Au început să se aducă noțiunile de conflict atîtea amendamente și corectări, încît frică ne e că, ceea ce va rămîne pînă la urmă n-va mai semăna de loc cu ceea ce toată lumea înțelege în mod normal. G. Dimisianu, privind cu milă la cei care prin conflict înțeleg, înfruntarea directă a unor idei, forțe sociale, eroi”, pune fața în față două schițe după care conchide: „dacă nu orice schiță sau povestire are obligația, cum se crede uneori, de a ilustra o contradicție decisivă un moment de încordare extremă, ea are în schimb datoria (observați ce se contrapune, n.n.) de a termina eritru sau socială puternică, conținînd semnificații profunde”.

Ne îndoiim că n-ar subscrie la această afirmație vreunul dintre scriitorii care idilizază.

Dar la urma urmei cuprînzînd momente de încordare extremă sau medii spectaculoase sau nu, unul central sau mai multe, esențial e ca în operele literare să fie zugrăvite cu adevărat conflictele actualității, să fie zugrăvite, în toată adîncimea, lupta dintre vechi și nou.

Sînt neviața s-o spun rășinat: prin conflict, să fii lertat, trebuie să înțelegem... conflict, adică înfruntare și luptă între forțe sociale adverse, între purtătorii unor concepții opuse, sau între elementele noi și cele vechi din conștiință, luptă care indiferent de forma pe care-o îmbracă, datorită împrejurărilor concrete, se desfășoară, conform unei legități dialectice și duce în chip necesar la sancționarea vechiului și la triumful noului. Cit priveste modul în care pot fi înfățișate în opera literară conflictele realității, acestea pot fi cit mai diverse în funcție de intențiile scriitorului, de trăsăturile obiective ale materialului de viață. (Paul Georgescu precizează că „există etape ale luptei de clasă care radicalizează extrem termenii conflictului” ceea ce înseamnă că se pot găsi circumstanțe atenuante pentru scriitorii care au folosit în romanele lor un unic conflict central).

Nuvela lui N. Velea „Întîlnire trizie” este una dintre cele mai bune creații din proza tinerilor, nu pentru că respectă nu știu ce criteriu formal — ci pentru că izbutește să dea viață unui conflict profund veridic care asigură o amplă generalizare ideologică-poetică. Pus între liniile de forță ale acestui conflict, caracterul lui Viță dezvăluie faptul că bucuria și echilibrul său moral — definitorii și pentru alți eroi ai lui Velea — au și o față negativă reprezentînd tendința către o ocotire egoistă a liniștii „eului” său în fața eventualelor tulburări venite din afară, din ciocnirea cu viața. De aci deznodămîntul dramatic: nu îndrăznește din timp să-și limpezească deschis, bărbătește relațiile cu Vica, tot amină cu lasitate pînă cînd întîmplările iau un curs care nu mai poate fi schimbat.

Am făcut aceste considerații dorind ca din numeroasele aspecte ale conflictului să sublinieze unul singur asupra căruia voi reveni și anume rolul pe care-l are în dezvoltarea adevăratei valori a caracterului uman. Mi se pare evident că numai în cadrul luptei dintre nou și vechi ai posibilitatea să discerni ceea ce e cu adevărat pozitiv de ceea ce se ascunde sub aparente înșelătoare, să deosebești sunetul scrisînt, al tinichelei lustruite de cel amplu, profund al aurului. Se cunoaște celebra maxima după care omul în latura cea mai adîncă a existenței sale se dezvoltă în acțiune. V. I. Lenin în polemica sa cu ideologii narodnicismului ne oferă aceste argumente la care am putea să medităm: „După ce criteriu să judecăm gîndurile și sentimentele reale ale personalităților reale? Se înțelege că acest criteriu nu poate fi decît unul singur: acțiunile acestor personalități și, într-un cuvînt, gîndurile și sentimentele sociale, trebuie să adăugăm, acțiunile sociale ale personalităților...”.

★

Perorarea în abstract obosind și supărînd chiar în discuții teoretice, voi căuta să nu părăsesc terenul — sigur dar și accidentat — al exemplorilor concrete.

„Nu mi-a plăcut articolul „Viziune reportericească”, deși ilustrează parțial acele calități de esesit pe care le-am admirat nu odată la Radu Cosasu. N-am înțeles ce vrea să demonstreze. (În afară, desigur, de punerea la punct a criticilor pentru „analiza mult mai zgîrcită, dar n-are importanță, a schițelor reușite” din ultima sa carte).

Luînd drept cel de bătaie expresia „viziune reportericească” întîlnită în articolele care criticăseră cîteva dintre schițele sale, Radu Cosasu ne atrage atenția că viziunea reportajului „s-a dovedit rezistentă artistic, capabilă să atîngă marile emoții, ca și teatrul și nuvela”. Urmează nume ca: Malaparte, Bogza, Ehrenburg etc. Aflăm, în continuare, că diferitele ge-

Fotografie de ION MICLE

CONFĂTUIREA ORGANIZATĂ DE „LUCEAFĂRUL” ÎN COMUNA FURCULEȘTI RAIONUL ALEXANDRIA

DESPRE LITERATURA DE ACTUALITATE

În ziua de 28 octombrie a.c. a avut loc la Furculești, raionul Alexandria, o confătuire a scriitorilor cu cititorii din comună.

La confătuire au participat scriitorii: Florența Albu, Mihai Dragomir, Ion Gheorghe, Al. Ivan Ghilia, Ion Horea, Corneliu Leu, Șerban Nedelcu, și redactorii ai revistei „Luceafărul”.

Confătuirea a fost deschisă de tov. Marin Ivan, secretar al comitetului raional de partid Alexandria, care a urât bun venit scriitorilor și a înfățișat, apoi, citirea din realizările gospodăriei colective din Furculești.

În continuare, tov. Al. Oprea, redactor șef adjunct al revistei „Luceafărul”, i-a prezentat pe scriitorii veniți la confătuire, arătând și care sînt scopurile acestei discuții. Între altele, vorbitorul a spus:

„Dorim ca tovarășii care vor lua cuvîntul să fie citiți de deschis, să vorbească în tocmăi cum ar vorbi dacă s-ar afla la o ședință obișnuită a gospodăriei colective. Tovarășii scriitori au venit tocmăi pentru a afla părerea dvs., ce anume v-a plăcut din cărțile pe care le-ați citit și ce anume nu v-a plăcut. Pentru un scriitor din zilele noastre nu există un lucru mai de cinste decît acela de a scrie cărți despre care cititorii să spună: „Intr-adevăr așa este viața, ea este așa cum o prezintă acest autor. Pentru scriitor, un ajutor deosebit de prețios îl constituie critica dreaptă, deschisă pe care i-o aduc cititorii săi.”

Luînd cuvîntul în numele scriitorilor prezenți la confătuire, tov. Șerban Nedelcu a spus: „Am fost primiți aici, la dvs., cu multă căldură, cu mare cinste, pentru care vă rămînem foarte îndatorăți. Foarte înțelegător și răbdător a fost și în această adunare v-ați exprimat toată obiectivitatea dvs., la cărțile scrise de noi.”

Tov. GHEORGHE CHIVU, colectivist

Am citit cu multă plăcere lucrarea „Victoria de la Oltina”. Scriitorul ne înfățișează o parte din trecutul îndurerat și plin de neajunsuri al oamenilor de aici. Alături din carte cum trudeau și munceau pe pînțele chibaburilor sau cum munceau la fabrica de cărămîdă și țigărie pentru a-și câștiga existența zilnică oamenii ca Ilie Dincu, Vasile Popa, personaje principale ale cărții. Autorul a redat conștiința înaintată a cititorilor țărani care au luptat pentru înflorirea gospodăriei agricole colective, „Victoria”, cum e, de pildă, Ilie Dincu, în prezent președintele gospodăriei agricole colective, sau Gheorghe Bătăla — propagandist neobșit al colectivizării în comuna Oltina. Am aflat cum a înflorit gospodăria colectivă „Victoria”, cum a devenit ea milionară prin munca bună, de calitate a membrilor ei, Valoarea acestei lucrări constă în faptul că arată o serie de metode și procedee de lucru care în perioada actuală duc la întărirea economică și organizatorică a gospodăriilor colective.

Tov. GHEORGHE VOICU, colectivist

Înainte de a vorbi despre cartea „Cu miinile noastre”, scrisă de Corneliu Leu, o să-mi permit să dezvălu ceea ce am pe inimă. Pentru a doua oară în mijlocul nostru se află minitorii condeiului care se interesează de rezultatele dobîndite în cadrul gospodăriei noastre colective. Noi toți am dori ca un tovarăș scriitor să stea mai mult timp aici, pentru a scrie ceva și despre această Vale a Urliului. Spun aceasta, pentru că sînt multe de scris despre gospodăriile noastre „Viața Nouă” din Spătărei și „7 Noiembrie” din Furculești.

Vă rog acum să-mi dați voie să mă adresez direct tovarășului Corneliu Leu.

Am citit cartea „Cu miinile noastre”. O serie de întâmplări descrise acolo sînt asemănătoare cu unele fapte petrecute și în comuna noastră, Furculești, la cele două gospodării colective. M-a impresionat mai ales capitolul IV intitulat sugestiv „De unde atîta încredere”.

Modul în care vorbiți despre munca lui Gheorghe Peicu, secretar al comisiei reformei agrare din acei sat și secretar al comitetului de partid din comună, mi s-a părut convingător.

Ați reușit să puneți în lumină felul în care chibaburii a încercat să lanseze zvonuri dușmănoase cu privire la Gheorghe Peicu, căutînd s-o facă pe soția lui, Leana, să și re-

tragă cererea depusă pentru intrarea în gospodărie.

Am citit cu emoție cum a procedat Leana, soția lui Gheorghe, atunci cînd primit scrisoarea trimisă de Gheorghe din Uniunea Sovietică, cum a mers chiar la chibaburi acasă și a combătut zvonurile lansate de ei, cum i-a lămurit pe unii țărani care voiau să și retragă cererile.

La întrebarea pusă de Gheorghe soției sale: „De unde atîta încredere?” ea a răspuns — „De unde ai căpătat-o și tu?”

Am mai reținut felul în care Mihai Bădiță a popularizat broșura închinată plenarei din 3-5 martie 1949, cum a reușit el să învețe carte la vîrsta de 40 de ani, devenind redactor la gazeta din gospodărie și corespondent la mai multe ziare din Capitală.

Frumos ați scris și despre Gheorghe Stan, cum a venit din război, din munții Tatra, și întors în comună, să a înscris la gospodărie, ajungînd fruntaș. După un an de zile el se lasă însă dus de vorbele chibaburilor și lipsește un timp de la gospodărie pentru a munci la chibaburi.

Ați căutat și scoateți la iveală toate faptele petrecute înainte de constituirea gospodăriei și citiva timp după constituirea ei, felul cum colectivizării de la Ceacu au reușit prin munca lor să creeze o gospodărie multimilionară.

După mine, trebuia să se fi dat mai multe exemple organizatorice, să se fi vorbit mai mult despre brigadierii Nițu Constantin, Gheorghe Priscaș, Ion Mavrig.

Exemple ca acestea cuprins în cartea dvs., s-ar putea găsi și în gospodăria colectivă „Viața Nouă” din Spătărei, sau în gospodăria colectivă „7 Noiembrie” din Furculești.

În anul 1950, la constituirea gospodăriei colective „Viața Nouă”, am intrat în colectivă numai 30 de familii, cu 135 ha teren arabil, în prezent ea are 905 familii cu 2.600 ha teren arabil și un fond de bază de peste 3.660.000 lei.

Zvonurile mincinoase ale chibaburilor s-au manifestat din plin și în satul Spătărei, fapt care a făcut ca o serie de colectivități ca Marin Pisciă, Călin Ion și alții să se retragă din gospodărie.

Cred că s-ar putea scrie o carte care să vorbească despre munca colectivităților din Spătărei.

Tov. GHEORGHE MANDRAGIU, colectivist

Tovarășul Chivu care a vorbit înaintea mea, și-a spus părerea despre o carte pe care am citit-o și eu: „Victoria de la Oltina”. Este o carte frumoasă (în special începutul mi-a plăcut foarte mult) și am citit-o cu mare atenție.

Vorbitorul a arătat că l-a impresionat modul în care scriitorul realizează contrastul dintre trecut și prezent și felul în care descrie dezvoltarea gospodăriei colective. Apoi a citat citiva zicale din carte care vorbesc despre trecutul plin de lipsuri al țărănilor, ca aceasta: „Oile mîncîcă piatră, oamenii urlă și la-tă mare atînce”.

Este foarte frumos, a spus vorbitorul. Am citit și în „Mitra Cocol” al lui Mihail. Sadoveanu multe cuvinte cu înțeles de pildă: „S-a dus pe drum de-ntr-un, care mi-au plăcut mult.”

Din cînd în cînd în cărțile scriitorilor ar fi bine să apară astfel de expresii populare, așa cum apar ele la Ion Creangă.

Mă aștept foarte mult „Setea” de Titu Popovici. După părerea mea sînt însă aici citiva expresii care nu pot să placă. S-ar putea să o citească și un copil sau un adolescent și cred că nu ar fi chiar educativ pentru ei.

Aș dori ca romanul să fie scris simplu, pe înțelesul tuturor.

Vreau să mă adresez tovarășilor poeți. Unele poezii ale lor se învîță foarte greu de către copii, pentru că sînt scrise într-o formă neobișnuită, fără rime și sînt foarte lungi. Dacă privim la marea țanțieră al țării noastre, sînt atîtea transformări, încît cred că s-ar putea scrie foarte mult și foarte bine. Tăra noastră socialistă trebuie să fie meru o sursă de inspirație pentru poeți, care ar fi mai bine să scrie poezii clare, mobilizatoare, ușor de învățat, de

reținut. Dacă aș vorbi de Eminescu, bunăoară, cred că o oră n-aș termina. Vreau să spun, mi-au rămas în memorie poeziile lui, ca și ale lui Vasile Alecsandri. Ei au ceva care te face să le înveți mai repede versurile și să le reții în memorie.

Cred că nu numai poezii din trecut pot să aibă rime bogate, versuri frumoase, ci și poezii noștri de astăzi

Tov. AL. IVAN GHILIA

Cuvîntul dvs. ne-a mers la inimă. Dvs. aveți știință poetică, senzații lucrurile frumoase din vorbire și ați știut să descoperiți în cărți ceea ce a ele bun și frumos și încăleze înima omului.

Noi am dori tocmăi observații de acest fel să ne faceți. Ne-ar interesa foarte mult observațiile pe concret: ce vă place mai mult în cărți și ce nu vă place. Tovarășii Măndragiu a venit cu observații foarte interesante și pe linia aceasta am dori să continuie discuțiile.

Tov. ALEX. SÂNDULESCU, medic, directorul spitalului din Furculești

Am avut bucuria să particip și la trecuta întîlnire cu scriitorii care au venit la noi. Am să încerc să spun aici ceea ce ar spune fiecare colectivist din sală, pentru că îl cunosc bine pe acești oameni, în mijlocul cărora m-am născut și alături de care lucrez de 18 ani, ca medic.

Oamenii noștri citesc mult și cu multă pasiune. Astăzi ei citesc cu nesaturul celui care vrea să cuprîndă într-un timp cît mai scurt, lucruri cît mai multe și mai bune.

Noi, în general, în momentul în care citim o carte (cînd spun „noi” mă întregesc și eu în marea masă a colectivităților) am dori ca de la cartea respectivă să obținem totul, aîit sub raportul conținutului ei și al formei, al stilului, tot ce ne poate încălzi sufletul și ne poate înaripa imaginația, dorința de a realiza cît mai mult.

Am citit cartea tovarășei Florența Albu, „Cimpia soarelui”.

Cartea nu este un roman, nu este nici o monografie, este o omagiu. Cartea e scrisă foarte frumos, poetic, sînt unele pasaje care m-au mișcat profund. Niciodată nu mi s-a părut Bărgănuș atît de frumos ca în descrierea Florenței Albu. Mai ales toamna și vara. Este drept că nu așteptam să-l văd mai frumos primăvara, dar în carte primăvara este descrisă cu mult puțină intensitate, cu mult puțină emoție.

Am găsit în „Cimpia soarelui” o serie de eroi, unii interesați, alții mai puțin interesați, alții și mai puțin interesați.

Despre figura agronomului, pot spune că e plină de poezie, ca și mediul ambiant, locul lui de muncă. Socotesc însă că este puțin prea poetizată descrierea. Ar fi trebuit stăruit mai mult asupra personalității lui. E vorba de un om care pune în practică diverse directive. Știți însă ce așteaptă cititorii de la Florența Albu? Așteaptă ca acest personaj să exprime toată forța și toată energia de care dispune. Aș fi vrut să văd un agronom viteaz, energic, să facă mai mult decît face 50 de tractoare cu forța, cu energia lui.

O altă figură din carte, Nea Fane, cel care scapă de la înec cîndul de porci, este realizată cu mijloace foarte modeste. E drept, el este un om timid, nu prea îndrăzneț, dar, nu știu de ce, parcă aș fi vrut măcar la sfîrșit să fie înlăturată această timiditate a lui. Aș fi vrut pînă la sfîrșit să se producă transformarea pe care dorim să o vedem în eroii cărților dvs., să vedem un Nea Fane schimbat ca atitudine, ca viață, ca mentalitate.

Medicul de raion, alt personaj al cărții, este într-adevăr un om deosebit, un bun activist cultural și politic. Am impresia însă că medicul de raion a fost prezentat prea sentimental.

Eu văd altfel un medic de raion. Este într-adevăr un om care, la fel ca inginerul, manifestă conștiințiozitate în aplicarea directivelor pe care le primește.

Dar cunosc medici, chiar în Bărgănuș, care cu toată abnegația și devotamentul, pornind din casă în casă, din sat în sat, din om în om, au făcut acte de adevărat eroism. Vreau să vă dau un exemplu. Pe

Bărgănuș s-a petrecut un fapt deosebit în timpul viscolului: o femeie dintr-un sat a făcut o sarcină extraterină. Trebuia operată, nu se putea ajunge la spital. Tele-tot disperată cerea ajutor în sursele și să le reții în memorie. Avioanele sanitare nu puteau pleca, zăpada era prea mare. Un aviator de la Aviasan își oferă serviciile. Un medic a mers împreună cu el în Bărgănuș, străbătîndu-l prin viscol, a ajuns în satul respectiv și, pe o masă de bucătărie, la lumina unui opai, a operat bolnava și a salvat-o.

Este un caz de eroism care merită, după părerea mea, să fie prezentat în cărțile scriitorilor noștri.

Am dori să se scrie de asemeni și despre realizările gospodăriilor colective de la noi. Colectivizării de aici au surpat, în 1948, dealurile și, după 30.000 de zile de muncă voluntară, au canalizat izvorul satului. Sînt aceiași oameni care, în 1951, cu circa 30.000 de zile de muncă voluntară, au adus 4.000.000 kg. materiale și, singuri, au construit un spital modern.

Convoaie de 200—300 de care, zilnic, timp de trei ani în șir, au cărat materialul necesar spitalului, iar oamenii cu brațele lor au încălțat acest edificiu. Faptul este cît se poate de semnificativ.

În încheiere, vorbitorul a cerut să se scrie mai mult și mai bine despre viața colectivităților.

Tov. TATIANA MARIN, învățătoare

Am citit cartea „Șapte înși într-o căruță” de Paul Anghel. Am făcut cunoștință cu foarte multe personaje dintre care m-a impresionat în mod deosebit figura lui Moș Patraulea.

Mă întreb, însă, de ce tocmăi Moș Patraulea, care este un simplu colectivist, are inițiativa în gospodărie, iar președintele și ceilalți colectivizatori pare că sînt în urma acestor inițiative? Mi se pare cam ne-veridică situația.

Pentru ca să însă mai bine în relief caracteratele personajelor, ar fi trebuit să apară la începutul cărții și ședința din toamnă, cînd s-a purtat discuția în consiliu, să vedem cum s-a discutat, cum și-a impus președintele punctul de vedere și de ce a cedat pînă la urmă, acceptînd ideea coloraților de a nu cumpăra camion și de ce tocmăi Moș Patraulea este acia care în ultimă instanță rezolvă această problemă?

Cartea are însă și multe lucruri bune, interesante.

Am să mă refer acum la o altă carte și anume: „Învățătorii” de Șerban Nedelcu.

Mărturisesc sincer că prima

din cadrul fabricii. După cîte știm, muncitorilor nu le este caracteristic individualismul.

Fără să mă povestesc și despre alte cărți pe care le-am citit, aș vrea să vorbesc despre dorințele noastre în legătură cu cărțile. Aș vrea să se scrie mai mult despre oamenii care se interesează de bunul mers al treburilor obștești. Să se scoată în evidență cei care caută să îndrepte lucrurile, care își pun tot sufletul cînd e vorba de colectivă. Astfel de oameni sînt foarte mulți la noi și aș putea să-i amintesc pe tov. Mohora Marin, Lungana Florea, Boboc Constantin, Radu Dumitru. Ei se preocupă în permanență și de educarea celor care încă nu-și dau bine seama de ce au de făcut. Am dori mai multe cărți cu caracter educativ pentru tineret. De exemplu, băiatul meu, Florea Mircea, care e sofer, ar vrea să citească o carte despre soferi, iar fata, Ioana Mircea, elevă, ar dori cărți despre formarea omului nou, a conștiinței socialiste, cărți din viața oamenilor de știință.

Pe mine m-ar interesa în mod deosebit să citesc o carte despre viața marelui nostru poet Mihai Eminescu. L-am citit și știu pe din-afară multe poezii ale lui, dar din viața lui cunosc prea puțin. Cred că ar fi bine să se scrie despre el.

La noi la bibliotecă am căutat și nu am prea găsit piese de teatru despre gospodăriile colective. Este aici o piesă „Povestea cu șorțurile schimbate” de Constanța Bratu care nu mi-a plăcut. Noi am vrea să punem în scenă, să jucăm într-o piesă bună, care să vorbească despre lucruri pe care noi le avem la inimă. Aș vrea să spun că ea trebuie să aibă personaje puține și decoruri simple că să putem face față. Foarte bine ar fi cărțile despre cosmos, dacă există pînă în alte planete. Aș vrea să pun o întrebare tovarășilor scriitori: de ce nu mai scrie nimeni azi așa cum scria Caragiale? De ce nu satirizează nărvurile vechi care se mai întîlnesc astăzi la unii oameni. Chiar în comuna noastră sînt unii care ar putea fi criticați:

pre și pentru tineret. Căutăm cărți despre adolescență și ele nu prea există. De ce?

În altă ordine de idei: s-au scris poeme ca „Lazăr de la Rusca” și „Minerii din Maramureș” de Dan Deșliu. Am dori ca astfel de poeme ample să ogîndească și procesul istoric de încheiere a colectivizării.

Vorbitorul s-a referit apoi la unele expresii întîlnite în „Setea” și „Moromeții” care — a arătat ea — îl provoacă dificultăți în activitatea pedagogică, fiind nevoită să le citească în fața elevilor.

Sînt foarte bune romanele „Setea” și „Moromeții” a spus vorbitorul, dar cuprind prea multe expresii vulgare, pe care nu le putem pronunța.

În poezie apar unele expresii din care, de multe ori, nu înțelegem nimic. Folosesc dicționarul și tot nu reușesc să descifrez șaradele unor poeți. Dacă se ridică atît de „sus” poezia, cum și mai poate ridica cititorul la nivelul ei?

Tov. STANCU MIRCEA, colectivist

Am citit de curînd romanul „Întîlnirea” de Constantin Chiriță. Din această carte reiese cum se străduiesc muncitorii să introducă noi metode de lucru.

Alexandru Severin a căutat să facă un strung automat care să îmbunătățească procesul de producție, fabricînd cît mai multe piese.

Socotesc că Alexandru Severin a lucrat de unul singur pentru realizarea planului său, fără a cere sprijinul tovarășilor săi muncitori, fapt care a dus la foarte mari greutăți...

Scriitorul nu a scos în evidență munca colectivă a muncitorilor

De la 1 ianuarie pînă la 1 septembrie 1962 la biblioteca Căminului cultural din Furculești au fost citite peste 7.040 cărți de aproape 1.120 de cititori. Cîteva din volumele cele mai căutate: Maxim Gorci; Mama, I. L. Caragiale; Momente și schițe, Mihail Sadoveanu; Baltagul, Prus; Faraonul. Din literatura actuală: Descuși de Zaharia Stancu, Moromeții de M. Preda, Setea de Titu Popovici, Versuri de Mihail Beniuc. Drum în cîmpie de Ștefan Bănuțescu, Scrisori din Bărgănuș de Al. Ivan Ghilia și altele.

din cadrul fabricii. După cîte știm, muncitorilor nu le este caracteristic individualismul.

Fără să mă povestesc și despre alte cărți pe care le-am citit, aș vrea să vorbesc despre dorințele noastre în legătură cu cărțile. Aș vrea să se scrie mai mult despre oamenii care se interesează de bunul mers al treburilor obștești. Să se scoată în evidență cei care caută să îndrepte lucrurile, care își pun tot sufletul cînd e vorba de colectivă. Astfel de oameni sînt foarte mulți la noi și aș putea să-i amintesc pe tov. Mohora Marin, Lungana Florea, Boboc Constantin, Radu Dumitru. Ei se preocupă în permanență și de educarea celor care încă nu-și dau bine seama de ce au de făcut. Am dori mai multe cărți cu caracter educativ pentru tineret. De exemplu, băiatul meu, Florea Mircea, care e sofer, ar vrea să citească o carte despre soferi, iar fata, Ioana Mircea, elevă, ar dori cărți despre formarea omului nou, a conștiinței socialiste, cărți din viața oamenilor de știință.

Pe mine m-ar interesa în mod deosebit să citesc o carte despre viața marelui nostru poet Mihai Eminescu. L-am citit și știu pe din-afară multe poezii ale lui, dar din viața lui cunosc prea puțin. Cred că ar fi bine să se scrie despre el.

La noi la bibliotecă am căutat și nu am prea găsit piese de teatru despre gospodăriile colective. Este aici o piesă „Povestea cu șorțurile schimbate” de Constanța Bratu care nu mi-a plăcut. Noi am vrea să punem în scenă, să jucăm într-o piesă bună, care să vorbească despre lucruri pe care noi le avem la inimă. Aș vrea să spun că ea trebuie să aibă personaje puține și decoruri simple că să putem face față. Foarte bine ar fi cărțile despre cosmos, dacă există pînă în alte planete. Aș vrea să pun o întrebare tovarășilor scriitori: de ce nu mai scrie nimeni azi așa cum scria Caragiale? De ce nu satirizează nărvurile vechi care se mai întîlnesc astăzi la unii oameni. Chiar în comuna noastră sînt unii care ar putea fi criticați:

Albu I. Alexandru, Vlad Vasile, tineri care nu se prea țin de lucru, nu respectă oamenii, sau Pană A. Florea care stă toată ziua gură-cască sau merge la vîntoare de iepuri, dar nici acolo nu face mare treabă.

Tov. FLORIAN E. PÎRJOL, brigadier

Am ascultat pe ceilalți tovarășii care au vorbit înaintea mea despre operele apărute în ultimul timp. O parte din ele le-am citit și eu. Și juste sînt aprecierile și criticile aduse operelor respective.

Eu sînt brigadier la gospodăria din Furculești și cunosc munca depusă de colectivități, efortul lor pentru mărirea producției la hectar. În personajele apărute în cărțile pe care le-am citit, am văzut figura multor colectivizatori din brigada mea.

Spre exemplu, în cartea „Victoria de la Oltina” colectivistul Vasile Mitu, unul din cei mai buni coșoai din Oltina, Tăgu Nicolae și Stoian A. Gaie, care au obținut producții sporite de sfeclă la hectar.

Scriitorul Paul Anghel a reușit în lucrarea sa să zugrăvească cu precizie figuri de adevărați eroi luptători pentru bunăstarea și fericirea tuturor.

Prin ziare am citit de multe ori reportaje, articole, schițe care au vorbit despre munca dusă de colectivități pe ogoare.

Aș vrea să vorbesc mai mult de schița „Dialog” de Titu Constantinescu, apărută în Gazeta literară.

Cred că autorul a intenționat să scrie o schiță în care să biciuiască anumite rămășițe din viața oamenilor. Dar nu știu dacă a reușit și eu cred că nu a reușit. Un reporter se duce într-un sat să scrie un reportaj. În satul respectiv el se interesează mai mult de frumusețea locurilor decît de viața oamenilor, e meru cu capul în nori, dorește să bea cafea. Pînă la urmă el se transformă foarte repede, ca la teatru, printr-un singur dialog cu un moș.

Nu mă îndoiesc că există și asemenea reporteri (la noi însă nu am dori să vină), dar felul cum este arătată transformarea lui nu mi se pare convingător. Prea se face repede. Moșul cu care stă de vorbă este prea deștept. El vorbește ca un bibliotecar, este foarte bine informat nu numai de ce se petrece în comună dar și despre ce trebuie să scrie reporterul. E ceva reportajele ce apar în ziare, în reviste și cărți, să fie arătată viața ce se desfășoară la noi în sate, figuri de colectivizatori frunțași, metode întrebunțate în mărirea producțiilor la ha, a producțiilor de lapte și carne, folosite de unele gospodării colective. Iar cînd se face literatură satirică și fide satirizate cu talent și forță prin schițe, piese de teatru, aspectele negative din unele sectoare de activitate. De aceea eu cred că tovarășul Stancu Mircea care a vorbit înaintea mea avea dreptate să amintesc aici numele marelui nostru Caragiale, de la care se pot învăța foarte multe lucruri.

Tov. FLOREA LUNGANA, colectivist

Vreau de la început să-mi exprim bucuria că s-a organizat în comuna noastră această întîlnire cu scriitorii, dîndu-ne astfel posibilitatea să ne spunem și noi părerea despre scrierile care ogîndesc viața nouă a poporului.

Citînd romanul „Casa” de Vasile Rebreanu am revăzut în parte tabloul ce reprezintă transformările revoluționare pe care le-au trăit satele noastre.

Mi-a plăcut cum Ion Dură, activist de partid, reușește să se facă iubit de o serie de oameni cinstiți din satul Poeni. El trăiește din plin viața satului, viața gospodăriei colective. Se bucură cînd gospodăria merge bine și este trist cînd gospodăria întîmpină greutăți.

Socotesc că în acțiunea romanului nu s-ar fi petrecut atîtea nereguli la gospodăria dacă autorul ar fi vă-

zut în Ion Dură un activist care lucrează cu un colectiv mai larg de membri de partid și alți agitatori. Și romanul ar fi ieșit și mai veridic, căci nu cred că Ion Dură să nu fi avut concursul președintelui Sfatului Popular, al secretarului și poezii și al cadrelor didactice, deși erau în vîrstă.

Ion Dură, după cum îl zugrăvește autorul, lucrează mai mult singur pentru a lămuri oamenii să se înscrie în gospodărie.

Vreau să-l văd pe Ion Dură în volumul II înfăptuind opera de întărire organizatorică-economică a gospodăriei din Poeni. Multe pagini ale romanului se ocupă de familia lui Trofeiu Udilă, roasă de contradicții, care este conștientă asaltată de îngădirile la care statul nostru a supus elementele exploatare. Asistăm la descompunerea acestei familii, dar nu știm care îi este viitorul. Probabil că aceasta se va vedea mai clar din volumul II.

Eu o văd pierind, deoarece singurul element al ei — și anume Isaia — care ar fi putut să trăiască și să fie folositor gospodăriei prin puterea lui de muncă este răpus de dușmanii lui și în același timp ai gospodăriei. Isaia are momente de rătașie, momente cînd este slăbit de gîndul de a se îmbogăți. Deci singurul motiv mai puternic de a se înscrie în gospodărie este Salomia? S-ar putea și aceasta, dar de ce nu se arată ce schimbări s-au produs în

gîndurile, concepțiile Salomiei de a se înscrie în gospodărie?

Nu știu în ce măsură este adevărat, dar este mai slab redat modul cum în conducerea gospodăriei s-au strecurat oameni ca Batir și Mițușă, unul președinte și altul contabil. Nu sînt bine conturate relațiile lor cu alte elemente interesate în destrămarea gospodăriei. Desigur nu acest sînt oamenii ce caracterizează conducerea gospodăriilor colective. Nu vreau să spun că astfel de manifestări au existat în satele noastre, dar ele sînt demascate repede de organele de partid și de stat, de oamenii cinstiți și clarvăzători.

Dacă așa se petrec lucrurile în realitate, romanul trebuie să reflecte această realitate cît mai puternic și mai veridic, în așa fel încît să ne convingă de adevărul ei, să ne ajute în munca noastră.

Tov. DRAGOMIR MARIN, colectivist

Pentru mine, ca tînar, este un lucru de mare importanță că pot să discut cu dumneavoastră. Vreau să învîț cît mai mult despre viața care abia începe pentru mine, să învăț cum să mă comport față de oamenii alături de care trăiesc.

Este adevărat că numai experiența părinților noștri sau chiar a locuitorilor satului nostru este prea săracă. Spun săracă, făcînd o comparație cu viața lui Gheorghe Vidrăsan descrisă în romanul „Povestea de dragoste” al lui Remus Luca. Scriitorul se adresează tinerilor umești de la Mureșul, dar tot așa de bine ni se adresează și nouă umeștilor din Furculești.

Eu socotesc că autorul reușește să trezească în orice tînar sentimentul de dragoste față de partid, admirație și respect față de comunistii care au luptat în anii grei ai ilegalității.

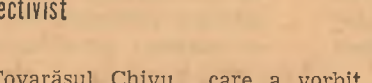
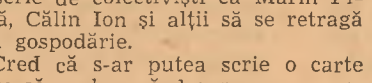
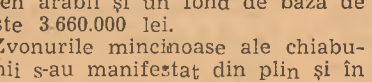
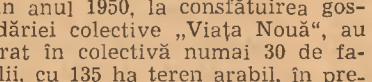
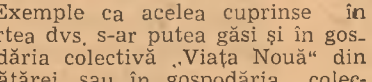
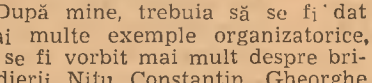
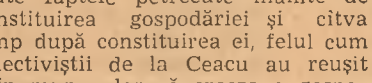
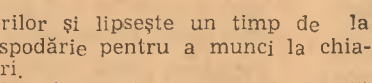
Pentru tineretele noastre fete, pentru soțiile noastre, Lina este un prețios exemplu.

Romanul este un document artistic important despre lupta comunistilor.

Trăsăturile de caracter ale lui Vidrăsan, acest luptător educat de partid, format în focul bătăliei contra regimului burghez-mosieresc, pentru eliberarea de exploatare, și le dorește orice tînar de azi.

Autorului îi aduc mulțumiri pentru acest frumos roman și așa dori să mai scrie un roman cu personajele Elisabeta Mănișor și Eugen Măruș.

În încheiere, tovarășii Al. Oprea și Marin Ivan au subliniat importanța acestei confătuiri, arătînd că observațiile interesante care au fost făcute asupra unor lucrări literare le vor folosi scriitorilor în activitatea lor de creație.

Răspundem cititorilor

Ma multe scrisori primite la redacție din partea cititorilor și elevi ne-au solicitat să-murim în săptămână cu orientarea și profilul revistei transilvane „Luceafărul”.

Publicăm în acest număr articolul profesorului D. Micu, lector universitar.

Revista „Luceafărul” și mișcarea literară din Transilvania

Ca și dincoace de muni, în Transilvania viața literară cunoaște un avânt nou după 1900. Paginile ziarelor se deschid — în deosebi acelea ale *Tribunei* și *Românului* din Arad, ale *Drapelului* din Lugoj — mai larg producătorii literari, apar noi reviste, precum *Luceafărul* (1902), *Revista Politică și Literară* (Biaș 1906), *Pașii literari* (1910) și în urmă cu semnăturile, celor cunoscute adăugându-li-se altele noi, ca Octavian Goga, Ion Agribiceanu, Zaharia Birsan, Al. Ciura, Horațiu Petru-Petrescu, Liviu Breabu (din 1908) ș. a. Poezia și proza (în dramaturgia nu se creează nimic demn de reținut), înregistrate nu realizează mai ales în direcția adâncirii „realismului popular”, pentru care pliedase, încă în deceniul al nouălea al secolului trecut, *Tribuna*. Orientată dintr-o parte spre artă, literatura Ardealului îl prezintă o vreme mai ca seamă sub a necului pitorescului „dătinile portului etc. Simil transilvănean devine acum, în proza lui Slavici, ceea ce era în realitate: o lume în care oamenii luptau să trăiască mai bine, în care se confruntă interese și ambiții. Pe calea deschisă de Slavici merg Ion Agribiceanu și, într-un anume fel, O. Goga, iar mai apoi Breabu. Și ei simt solicită — într-o mai mare măsură chiar, de tot ce era aspru și sumbru la țară, neglijând însă — cum nu le ignora nici Slavici — manifestările colective ale vieții spirituale, creștin pe temei literaturii populare. Ca urmare a acestui fapt, Transilvania dă, în primele decade ale secolului nostru, ca și după aceea, o nouă contribuție substanțială la dezvoltarea scriiturii artistice românești în sensul unei evoluții corespunzătoare naturii sale specifice.

Expresia cea mai plină și o permanentă forță stimulatorie a noului avânt pe care l-a luat literatura română de la începuturile secolului nostru, aparținând la 1 iulie 1902 în Budapesta, transferată în 1906 la Sibiu. Intitulat *În loc de program*, articolul introductiv din numărul 1 prezintă noua publicație ca o revistă de studenți, fără mari ambiții.

Pe cât de modest apare cuvântul de deschidere, pe atât de însemnat a fost rolul jucat de *Luceafărul* în mișcarea literară din Ardeal și din România în general. După cum bătrâna Familie a și mai înfrumusețat, în 1906 la Sibiu, în *În loc de program*, articolul introductiv din numărul 1 prezintă noua publicație ca o revistă de studenți, fără mari ambiții.

Pe cât de modest apare cuvântul de deschidere, pe atât de însemnat a fost rolul jucat de *Luceafărul* în mișcarea literară din Ardeal și din România în general. După cum bătrâna Familie a și mai înfrumusețat, în 1906 la Sibiu, în *În loc de program*, articolul introductiv din numărul 1 prezintă noua publicație ca o revistă de studenți, fără mari ambiții.

Pe cât de modest apare cuvântul de deschidere, pe atât de însemnat a fost rolul jucat de *Luceafărul* în mișcarea literară din Ardeal și din România în general. După cum bătrâna Familie a și mai înfrumusețat, în 1906 la Sibiu, în *În loc de program*, articolul introductiv din numărul 1 prezintă noua publicație ca o revistă de studenți, fără mari ambiții.

Pe cât de modest apare cuvântul de deschidere, pe atât de însemnat a fost rolul jucat de *Luceafărul* în mișcarea literară din Ardeal și din România în general. După cum bătrâna Familie a și mai înfrumusețat, în 1906 la Sibiu, în *În loc de program*, articolul introductiv din numărul 1 prezintă noua publicație ca o revistă de studenți, fără mari ambiții.

Pe cât de modest apare cuvântul de deschidere, pe atât de însemnat a fost rolul jucat de *Luceafărul* în mișcarea literară din Ardeal și din România în general. După cum bătrâna Familie a și mai înfrumusețat, în 1906 la Sibiu, în *În loc de program*, articolul introductiv din numărul 1 prezintă noua publicație ca o revistă de studenți, fără mari ambiții.

Pe cât de modest apare cuvântul de deschidere, pe atât de însemnat a fost rolul jucat de *Luceafărul* în mișcarea literară din Ardeal și din România în general. După cum bătrâna Familie a și mai înfrumusețat, în 1906 la Sibiu, în *În loc de program*, articolul introductiv din numărul 1 prezintă noua publicație ca o revistă de studenți, fără mari ambiții.

Pe cât de modest apare cuvântul de deschidere, pe atât de însemnat a fost rolul jucat de *Luceafărul* în mișcarea literară din Ardeal și din România în general. După cum bătrâna Familie a și mai înfrumusețat, în 1906 la Sibiu, în *În loc de program*, articolul introductiv din numărul 1 prezintă noua publicație ca o revistă de studenți, fără mari ambiții.

Pe cât de modest apare cuvântul de deschidere, pe atât de însemnat a fost rolul jucat de *Luceafărul* în mișcarea literară din Ardeal și din România în general. După cum bătrâna Familie a și mai înfrumusețat, în 1906 la Sibiu, în *În loc de program*, articolul introductiv din numărul 1 prezintă noua publicație ca o revistă de studenți, fără mari ambiții.

Pe cât de modest apare cuvântul de deschidere, pe atât de însemnat a fost rolul jucat de *Luceafărul* în mișcarea literară din Ardeal și din România în general. După cum bătrâna Familie a și mai înfrumusețat, în 1906 la Sibiu, în *În loc de program*, articolul introductiv din numărul 1 prezintă noua publicație ca o revistă de studenți, fără mari ambiții.

Cursurile universitare și sarcina lor științifică

Împlinind o nevoie de ordin didactic, cursurile nu rămân totuși niște manuale pentru studenți.

Rostul cursurilor universitare, operă de educație, este de a da studenților posibilitatea să-și lărgescă orizonturile intelectuale, să gândească asupra fenomenelor literare, să citească în planul critic și să fie conștienți de importanța și de valoarea acestor opere de artă și de educația gustului pentru frumos.

Căci a-și repeta studentului anumite nașterii scriitorilor și lista copiilor a principalilor lucrări, însoțită de rezumate pe care le-a mai citit și în manualele școlare și în prefațele Bibliotecii pentru toți și ale Bibliotecii școlare, nu reprezintă mai mult decât sîrghișul profesorului din liceu. Studentul, viitorul specialist în literatură, cere ca prelegerea să fie operă de istorie și critică literară. Pentru că Facultatea de filologie este o școală de specializare, nu de inițiere. Tocmai de aceea cursurile de literatură română se cer pregătite la un nivel înalt, intelectual și profesional (Cursurile speciale sînt un exemplu). Noi, avîm tradiții strălucite în istoria acestor Facultăți de literatură. Cursuri ținite în fața studenților au devenit opere de a oaloro notorii, pentru că prelegerile erau, capitolul de unii tot teoretice, încheiate. Cursurile lui N. Iorga publicate apoi ca opere de sine stătătoare (istoria literaturii române — sinteză), ale lui G. Ibrăileanu (litografiat, ajuns o raritate), Al. Philippide, Ov. Densusianu, N. Cartojan, Iorgu Iordan, G. Călinescu, Al. Rosetti, Tudor Vianu, au fost opere de contribuție la cultura românească, nu doar titluri înscrise în anuarele Universității. Cursurile lor erau opere de înălțată, originale, care au îmbodănit patrimoniul nostru cultural. Catedra universitară era și o tribună a științei creatoare, ea nu se limita la respectarea normelor didactice.

Opere astăzi apreciate în cultura noastră ca istoria literaturii române (de N. Iorga), istoria literaturii române vechi, (de N. Cartojan), istoria limbii române, (de Ov. Densusianu), Introducerea în filologie romanică (de Iorgu Iordan), istoria limbii române (de Al. Rosetti), Estetica, studiul de stilistică, comparatistică (de T. Vianu), au fost cursuri universitare, cu punctul de plecare în prelegeri, când nu au rămas ele înșele prelegeri. Principiile de estetică ale lui G. Călinescu sînt prelegerile ținite la Universitatea din Iași.

Dacă în epoca lor asemenea cazuri readuceau în dezvoltarea științei filologice ori în valorificarea operelor literare puncte noi de vedere, azi, fără îndoielă, contribuția catedrelor

literare Chendi, Gh. Bogdan Duică trimite regulat, din 1905, „scrisori din București”, în care comentează, de regulă, actualitatea literară. Dă și articole de istorie literară. Frecevent apare, în primul an, semnătura lui I. Scurtu. Nu rarori, în revistă vedem lumina articole diverse de N. Iorga. Colaborează de asemenea V. Pirvan, G. Murnu (cu articole de istorie), E. Lovinescu ș. a.

Probleme ce auțuau viața literară de dincoace erau vă dezbătute și în *Luceafărul*. În 1905 revista deschide o anchetă printre prozatorii din „proșat”, oferind prin aceasta cititorilor din Transilvania o imagine cuprinzătoare a literaturii romine din acel timp. O altă anchetă amplă, de dată aceasta privitoare la poporismul, este deschisă în 1911. În cadrul ei își expun păreri, într-o altă, Caragiale, Ion Slavici, M. Sadoveanu, I. Agribiceanu, Harie Chendi, M. Dragomirescu, E. Lovinescu ș. a.

Angrenat în viața literară românească, *Luceafărul* și-a avut orientarea proprie, neputînd fi asimilat vreunui dintre curentele din vechea Romînie. Prezentînd mereu ca unul din organele sîmănătorismului, N. Iorga substitua realitățile o dorință a sa. E adevarat că *Luceafărul* a luptat pentru unitatea națională, nici nu putea proceda altminteri, dacă voia să exprime năzuințele poporului. Lupta națională dusă de masa romînilor asuprîi împotriva habsburgic avea însă cu totul alt conținut decît naționalismul promovat de cercurile politice burghezo-moșterite de la București.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți colaboratori, o atenție deosebită familiarizării cititorilor romîni cu literatura progresistă a altor popoare. Astfel, el a publicat pe lângă *Tragedia omului*, traduceri din Petofi și din Ady. În genere, *Luceafărul* a acordat ospitalitate traducerilor din ungurește, contribuînd prin aceasta la cunoașterea de către romîni a valorilor culturii poporului maghiar.

În timp ce Sămăndorului a fost pus de N. Iorga în serviciul tendințelor reacționare, *Luceafărul* a servit, mai mult sau mai puțin consecvent, tendințelor progresiste populare. E adevarat că revista n-a urmat, în problema națională, calea revoluționară internaționalistă, singura într-adevăr just și eficientă: calea luptei maselor asuprîi, indiferent de naționalitate, împotriva claselor exploatare, dar nici nu s-a postat — mai ales la începuturile ei — pe poziții șovine. Format asemenea tuturor scriitorilor romîni din Ardeal sub influența culturii germane și maghiare, Octavian Goga, în ciuda unor concepții politice și ideologice confuze, care mai tirziu vor evolua într-un șovinism ultrareacționar — a acordat în revista, alături de alți

GERHART HAUPTMANN

La recomandarea Consiliului Mondial al Păcii, azi 15 noiembrie a.c., are loc sărbătorirea a 100 de ani de la nașterea lui Gerhart Hauptmann, scriitor cu renume mondial. În bogata sa creație literară de poet dramatic — Hauptmann este preocupat înainte de orice să dezvăluie aspectele negative ale societății vremii sale, o dată cu frământările sale sufletești.

În cei 60 de ani de creație artistică, poetul a fost realist critic ca în „Tesorarii”, simbolist în „Înalțarea la cer a Anișoarei”, clasic în „Iphigenia la Delphi” și uneori romantic, cum apare în „Fiica catedralei”. Creația sa artistică oglindește însă în mod veridic realitatea și ca atare întreaga sa operă este o expresie vie a viziunii populorului german, din timpurile vechi și pînă în pragul construirii socialismului.

Îndată după prăbușirea fascismului, bătrînul dramaturg a fost vizitat de poetul Johannes R. Becher, căruia i-a promis că va participa cu însuflețire la refacerea culturii germane într-un spirit democratic. Într-adevăr, în mesajul său către poporul german, din 4 octombrie 1945, G. Hauptmann se arată gata să-și aducă contribuția sa și să participe la crearea unei atmosfere de conviețuire pașnică.

Cu toate că din aproape toate dramele sale se desprinde un suflu revoluționar, totuși Hauptmann, ca și L. Tolstoi, credea că umanizind și ridicind pe om, vor înceta și suferințele celor exploatați, a căror soartă îl preocupa, și căruia le dorea un viitor mai bun.

Exploatarea muncitorilor de către paturile dominante germane l-a preocupat încă din prima sa dramă, „În zori”, reprezentată în 1889, în care ia atitudine față de unii proprietari de mine, care își hrăneau cinii cu prăjituri, în timp ce argeții lor mureau de foame. Realismul său devine și mai puternic în a doua sa dramă, „Tesorarii”, prin care pur și simplu trezește în noi revolva și dezgust față de fabricanții silezieni, care în perioada anilor 1840—1844 exploatau la sine pe muncitorii înfomețați și siliți să-și astimpe foamea cu coji de cartofi, carne de ciine, ba chiar și cu hoituri de cal. Autorul, deși nepot de țesător, soviaie însă să îndemne direct la revolva, și muncitorii înfomețați, aduși pe scenă, motivează distrugerile și acțiunea lor de pedepsire a fabricanților astfel: „Ni-e foame și vrem piine. Vrem să trăim, altă tot”. Critica vremii a văzut, pe buna dreptate, în această rascolitoare dramă socială „o condamnare indirectă la piere a orinduirii capitaliste”, iar poliția berlineză a interzis citirea ani reprezentarea ei, pe motiv că ar îndemna pe muncitori la răvrărire. Abia după un răsunător și îndelungat proces literar ea a putut fi jucată la „Deutsches Theater”, fapt ce l-a determinat pe împărat să renunțe la loja ce-o avea acolo.

Din mulțimea operelor sale mai amintim doar câteva: „Clopotul scufundat” și „Sărmanul Heinrich”, amîdouă avînd ca temă puterea mintuitoare a dragostei, „Înalțarea la cer a Anișoarei”, o copilă orfană de mamă, chinată de un tată bețiv și care pe patul ei de suferință visează o viață mai fericită; comedia „Blana de biber”, o bi-cuire în hohote de rîs a prostiei unui iuncher ajuns șef de poliție și în același timp o satiră amară la adresa burgheziei; „Ereticul din Soana” exprimă convingerea unui călugăr că e mai natural să trăiască în chip păgîn, decît după modul creștin; „Cartea unei pasiuni”, care tratează divorțul de prima sa soție și marea epopee în 9.000 de versuri „Til Eulenspiegel”, după modelul homeric, în care cîntă în hexametri suferințele omenirii în urma primului război mondial. Este una din cele mai grele opere din literatura germană, cu multe cuvinte create de autor.

Om, în vasta operă a lui G. Hauptmann, se găsește situat între cei doi poli ai existenței, mereu revoltat și într-o continuă luptă cu el însuși, în năzuința sa spre mai bine și spre a crea ceva mai bun, în sensul legendarului Prometeu. Frământarea aceasta a sufletelor entuziaște și dornice de realizări nobile în folosul umanității constituie tocmai nota specifică a operei hauptmanniene.

Azi, dramele sale sînt traduse în aproape toate limbile și jucate pe aproape toate scenele lumii. E semnificativ faptul că în orașul erou Leningrad, asediat de hitleriști, oamenii sovietici aplaudau piesele lui G. Hauptmann. Dintre țările în care ele au fost mai mult gustate cităm: Franța, Japonia și mai ales Rusia.

În limba romînă s-au tradus „Tesorarii” (Tg. Jiu, 1896 și București 1958), „Clopotul scufundat” (Buc. în 1911 și 1930), „Suflete stinghere” (Buc. 1922), „Blana de biber” (Buc. 1958), „În zori” (Buc. 1958), „În amurg” (Buc. 1958) și „Iphigenia la Delphi”.

Toate dramele sociale ale lui Hauptmann constituie o critică necruțătoare la adresa „imperialismului iunchero-burgez”, cum așa de sugestiv caracterizase Lenin (Opere, vol. 32, pag. 334) Germania lui Wilhelm al II-lea, acel Kaiser de tristă memorie care a fost unul din dușmanii de moarte ai marelui și temerarului scriitor.

Pentru vasta sa operă literară închinată triumfului binelui, frumosului, umanității și în care el a pus cu măiestrie artistică, pentru prima dată în literatura germană, problema emancipării oamenilor muncii, Academia Austriacă i-a decernat în 1896 premiul Grillparzer, iar în 1912, Academia Suedeză, premiul Nobel pentru literatură. Academia din Berlin, abia după prăbușirea imperiului, i-a decernat ordinul „Pour la m^rite” pentru literatură. Cu acea ocazie, marele romancier Thomas Mann a rostit aceste memorabile cuvinte, valabile și azi: „Socialismul timpului nostru cinstește în autorul pătruns de milă față de țesători, pe poetul celor saraci”.

Consiliul mondial al păcii sărbătorește azi în Gerhart Hauptmann un geniu al omenirii și un prieten sincer și devotat al clasei muncitoare.

I. Hurdubeț

SEQUOIA LUI LENIN

Nu de mult, în paginile „Luceafărului” se consemna între altele, efervescența deosebită pe care o cunoaște tinăra poezie sovietică în ultimul timp. Printre poeții citați drept cei mai reprezentativi pentru acest nou avînt al liricii sovietice actuale figura și numele lui Andrei Voznesenski, din ale cărui poezii revista noastră a avut satisfacția de a mai publica.

Creațiile acestui poet, care au stîrnit cele mai vii comentarii în paginile presei literare, în „Literaturnaia gazeta” și „Komsomolskaia Pravda” sînt cuprinse în poemul „Para în trei colțuri” publicat de revista „Znamia”. Poemul are ca obiect, metaforic vorbind, „descoperirea Americii”. Din el face parte și fragmentul de mai jos.

California: la tot pasul o lămuzină.
Alcea soareșe miroase-a rășină.
Parcul imens de sequoia sînd pînă-n cer
l-a înclinat lui Ulianov un conifer.

„Sequoia lui Lenin?”

— Pii!

Fierbere. Iad. Explosie. Troll.

„Sequoia lui Lenin?”

— Face ravagii!

Șeriful își trage la lășeală nădragii
și cu limba scoasă ca un basel,
dă buzna la primar, în cabinet.

— „Excelează, răscoala-l la ușă, din vînc
rădăcinilor de la Moscova, rădăcina...”

— „Mașina!”

Primarele-și înghii trabucul.

— „Help, șerifii!”

Și-o țereșe în Mississippi.

Alarmă-n America. Urdă sirenele, mirle.

La posturi!

„Populația civilă” tremură-n adăposturi.

Tancurile, ca țestoasele, se tirile.

Excavatorul intră-n funcțiune și sapă, și sapă,
în inima parcului — o grupă.

Sequoia, cine te-a sădit, ce grădinar?

Cine te-a ascultat, conifer secular?

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!

La douăsprezece punct pe cadran,
din 24 în 24 de ore, la meridian,
peste pădurea de zgîrie-noi —
fulgerînd
scîpîtor,
scăpîrînd

„Plăcuța cu dedicație, la topit! Comunistă!

Gata cu sequoia!”

— „Ba nu! există!